

DUHA

Informace
o knihách
a knihovnách
z Moravy

studie/články
veřejné knihovny
medailon
konference/akce
informace pro knihovny
z činnosti MZK
recenze
rozhovor

1 / 2015

Duha online: <http://duha.mzk.cz>

Obsah

Studie/články	Bibliografie spojuje tradiční a moderní služby poskytované knihovnou – <i>Jiří Mika</i>	2
	2B, or not 2B aneb Regionální kampaň? – <i>Vladimíra Buchtová</i>	5
	Regionální literatura – naše srdeční záležitost – <i>Michaela Němcová</i>	7
	Práce s regionální literaturou v Městské knihovně v Českém Těšíně – <i>Jana Galášová</i>	10
Dvacet let českého knihovnictví	Rozhovor s inženýrem Jiřím Potáčkem – <i>Adéla Dilhofová</i>	15
Veřejné knihovny	Kyjevská knihovna jako oáza čtenářům – <i>Marie Ježková</i>	18
	Regionální usilování v Mahenově památníku – <i>Jana Černá</i>	40
	Okres Blansko – regionální literatura, její uchování a využití v knihovnách – <i>Helena Jalová</i>	41
	Regionální fond Městské knihovny Břeclav – <i>Jaroslav Čech</i>	44
	Regionální literatura v Městské knihovně Hodonín – <i>Veronika Bábíková</i>	45
	Oddělení regionální literatury v Městské knihovně Znojmo – <i>Veronika Bábíková,</i> <i>Michaela Vrábelová</i>	47
	Regionální literatura v Knihovně Karla Dvořáčka – <i>Pavína Dobyšková</i>	48
Konference / akce	Okna oborů dokořán – Michal Škop	49
	„Budoucnost je v kvalifikovaných odbornících“ – <i>Libuše Foberová</i>	52
Informace pro knihovny	Moderní manažerské techniky – Budování značky knihovny (2. díl) – <i>Libuše Foberová</i>	56
	Mahenovský odkaz rozvíjí také Milíř – <i>Vít Závodský</i>	63
	Knihovna Moravské galerie v Brně a její současnost – <i>Judita Matějová</i>	66
Z činnosti MZK	Ohlédnutí za setkáním profesionálních knihoven a knihovnickou osobností Jihomoravského kraje – <i>Jana Trubáková</i>	70
	Budu ti zpívat před anděly – <i>Romana Macháčková</i>	73
Knihovnické osobnosti JMK	Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje 2014 – <i>Magda Švejarová</i>	75
Oči Brna	Oči Brna – <i>Romana Macháčková</i>	77
Recenze	Prameny k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku do roku 1950 – <i>Libuše Foberová</i>	79
	Standard Handicap Friendly – <i>Veronika Žvátorová</i>	81
Zahraniční knihovny	Inspirace z německých knihoven – <i>Barbora Buchtová</i>	82
Rozhovor	Rozhovor s Helenou Gajduškovou – <i>Jana Nejezchlebová</i>	108

DUHA. Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Ročník 29 (2015), číslo 1.

Vydává **Moravská zemská knihovna v Brně** pro potřebu knihoven, knižního obchodu, nakladatelství a literárních pracovišť.

Adresa vydavatele a redakce:
Moravská zemská knihovna v Brně
Kounicova 65a, 601 87 Brno
Telefon: 541 646 128
E-mail: duha@mzk.cz
IČ 094943, DIČ CZ00094943.

Foto na přední straně:
Interiér Městské knihovny Kyjov.
Autor fotografie: Marie Ježková.
Grafické zpracování: Pavel Václav Vaščík.

Redakce: Mgr. Jana Nejezchlebová, vedoucí a výkonná redaktorka, Mgr. Jan Lidmila, technický redaktor, Mgr. Adéla Dilhofová, redaktorka, Mgr. Monika Kratochvílová, jazyková korektura.

Redakční rada: prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D., předseda redakční rady, PhDr. Libuše Foberová, Ph.D. (Ústav bohemistiky a knihovnictví FPF Slezské univerzity v Opavě), Mgr. Barbora Buchtová (Moravská zemská knihovna).

Vychází 4× ročně tištěně i on-line.

Reg. číslo MK E 7312. Duha ISSN 0862-1985 (Print), ISSN 1804-4255 (on-line).

Vážené čtenářky,

Vážení čtenáři,

první číslo časopisu Duha vychází na jaře, v období, kdy se knihovny intenzivně věnují čtenářům a organizují ve městech a obcích řadu zajímavých aktivit podporujících čtenářství. Připomeneme si významný mezinárodní knižní veletrh, který se konal v Lipsku ve dnech 12.–15. března 2015. Přípravou české účasti a prezentací autorů a jejich děl byla MK ČR pověřena Moravská zemská knihovna. Druhá největší knihovna České republiky ve svých prostorách v tomto měsíci zahajuje projekt Oči Brna, s podtitulem Brněnské osobnosti a osudy, s nímž se uživatelé i návštěvníci budou setkávat po celý rok. Také časopis Duha bude přinášet v každém čísle v rubrice Kalendárium medailony a informace z akcí, které se budou v rámci projektu konat.

Časopis Duha vstupuje do 29. ročníku a na základě rozhodnutí nového vedení Moravské zemské knihovny bude vycházet v pravidelných čtvrtletních intervalech v tištěné i elektronické verzi. Na obálce časopisu bude v každém čísle fotografie knihovny, která byla oceněna jako nejlepší v Jihomoravském kraji. Činnost této knihovny přibliží článek v rubrice Veřejné knihovny.

Tématem prvního čísla časopisu v roce 2015 je práce s regionální literaturou. Záměr vystihuje název kampaně Víme, kde jsme doma?, kterou připravila Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Nejen o této její aktivitě se dočtete v textu v hlavním bloku Studie, články. Zejména v dnešním měnícím se světě je pro mladé lidi důležitá odpověď na tuto otázku. Významným úkolem knihoven (jistě i ve spolupráci s pamětovými institucemi) je proto vytvořit zázemí kvalitního regionálního informačního fondu a aktivit. Tématem se zabývají i články o práci a ediční činnosti Krajské knihovny Karlovy Vary a o možnostech a výsledcích spolupráce s odbornými pracovišti a vysokými školami v Městské knihovně v Českém Těšíně. V úvodním článku Bibliografie spojuje tradiční a moderní služby poskytované knihovnou, ředitel Státní vědecké knihovny v Kladně vystihuje vývoj ve zpracovávání a zpřístupňování bibliografií

od ročenky Středočeský kraj v tisku až k projektům Virtuální Středočeský kraj v databázích SVK v Kladně.

V rubrice Veřejné knihovny prezentují pověřené knihovny Jihomoravského kraje své zkušenosti z práce s regionální literaturou. Motivační může být i činnost Místní knihovny Veselice (okr. Blansko).

O trochu zavzpomínání a ohlédnutí nad Dvacetiletý vývoj knihovnictví a knihovnického školství jsme požádali ing. Jiřího Potáčka, CSC.

V rubrice Informace pro knihovny si přečtete pokračování textu o manažerských technikách Budování značky knihovny (2. díl) a seznámíte se historií časopisu Milif.

V rubrice Z činnosti MZK připomeneme setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje a představení knihy K hudební kultuře benediktinského kláštera Rajhrad od jeho založení do začátku 18. století. V nové rubrice Knihovnická osobnost JMK se setkáte s knihovnicí Annou Valáškovou.

Pozveme vás také do knihovny Moravské galerie v Brně, na konferenci Budoucnost je v kvalifikovaných odbornících a na seminář Moderní informační a komunikační technologie v knihovnách 2014. V rubrice Rozhovor představíme ředitelku Masarykovy veřejné knihovny ve Vsetíně a v recenzích upozorňujeme na dvě významné publikace, které by neměly chybět v žádné veřejné knihovně. Rubrika Zkušenosti ze zahraničí je věnována německým knihovnám.

V elektronické verzi tohoto čísla se můžete podívat na komentáře a výsledky z průzkumu zvukových dokumentů v pamětových institucích kraje Vysočina, na výzkum Moravská zemská knihovna očima veřejnosti a anketu časopisu Duha.

V únoru 2015 získalo 12 osobností z rukou primátora Petra Vokřála Cenu města Brna. Mezi oceněnými byl dlouholetý spolupracovník časopisu Duha PhDr. Vít Závodský. Blahopřejeme.

Přejeme příjemné a inspirativní chvíle s Duhou.

Za redakci časopisu
Jana Nejezchlebová

Bibliografie spojuje tradiční a moderní služby poskytované knihovnou

Jiří Mika

mika@svkkl.cz

Jako v dalších krajských knihovnách, také ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně je bibliografická práce důležitou součástí odborné činnosti a její výsledky patří do škály služeb, které knihovna poskytuje uživatelům. Těmi výsledky není jen samotná bibliografie, tedy „seznam dokumentů zpracovaný podle určitých zásad, pravidel a hledisek“ (definice převzatá z České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy), nýbrž několik různých informačních zdrojů nebo, chcete-li, informační systém s několika subsystémy. Jeho zajímavou vlastností je, že i v době, kdy se při různých příležitostech hovoří o soumraku tradiční bibliografie, se tento systém poměrně dynamicky rozvíjí.

Zužme si jej pouze na informační zdroje, které se týkají Středočeského kraje. Jejich základem je skutečně tradiční článková, analytická bibliografie, zpracovávaná od roku 1967 nejprve formou ročenek Středočeský kraj v tisku, potom jako izolovaná databáze v prostředí CDS/ISIS a od roku 1999 jako databáze integrovaná do knihovního systému Rapid Library, respektive Advanced Rapid Library (ARL). V současné době vznikají záznamy této regionální bibliografie excerpce více než dvou set titulů časopisů, novin a sborníků, včetně několika desítek celostátních periodik. Zatímco bibliografickou jednotkou je v tomto případě článek tematicky zaměřený na dění ve Středočeském kraji, u další bibliografické databáze integrované do systému je zpracovávaným dokumentem kniha. Jedná se o soubornou databázi či regionální souborný katalog zaznamenávající publikace, jež se obsahem vztahují ke Středočeskému kraji a nacházejí se ve fondech větších středočeských knihoven. Vznik této databáze spadá také ještě do doby lístkových kartotek a „isisovských“ databází. Následně se rozvíjela

ve spolupráci se středočeskými knihovnami už jako součást systému regionálních informací SVK v Kladně. Snahou je udržet ji i nadále v aktuálním stavu, neboť je užitečná jak specialistům zajímajícím se o region, tak knihovníkům. Význam má například při akvizici regionálních dokumentů a povinných výtisků nebo při digitalizaci regionálního fondu. Třetí bibliografií, která vznikla nejprve jako samostatný soupis a následně byla začleněna do knihovního systému, je bibliografie seriálů vydávaných na území Středočeského kraje od konce 19. do poloviny 20. století. Obsahuje záznamy periodických publikací uchovávaných ve fondech veřejných knihoven nebo muzeí a archivů, přičemž jmenný popis zachycuje poměrně podrobně historii příslušného titulu (proměnu názvů, vydavatelů, redaktorů apod.).

Začleněním těchto bibliografií do knihovního systému došlo k jejich přirozenému propojení s katalogem knihovny. Vazbou se staly soubory autorit. Prostřednictvím záznamů autorů, korporací a geografických názvů je možné vyhledávat souběžně dokumenty z fondu Středočeské vědecké knihovny, články z tisku a knihy, případně starší časopisy z fondů dalších knihoven. Tak například ze záznamu hudebního skladatele Antonína Dvořáka můžeme odkazem přejít do katalogu SVK v Kladně, kde se nachází několik desítek záznamů knih věnovaných Dvořákovi, více než 200 záznamů hudebnin a téměř tři stovky záznamů zvukových dokumentů. Jiným odkazem se dostaneme na asi devadesát záznamů článků z regionálního periodického tisku a jiným na pětadesát záznamů z regionálního souborného katalogu – zde najdeme například údaje o čtyřsvazkové monografii Otakara Šourka *Život a dílo Antonína Dvořáka, kterou vydala v letech 1922–1933 Hudební Matica Umělecké besedy a kterou ve Středočeském kraji vlastní v úplnosti*

pravděpodobně jen *Knihovna Jana Drdy v Příbrami*.

Vztah mezi soubory autorit a bibliografií je využíván nejen při vyhledávání bibliografických záznamů, ale uplatňuje se i obráceně – při zpracování bibliografie vznikají průběžně záznamy autorit. Je zřejmé, že aktivní přispěvatel do regionálních časopisů je potenciálním autorem knihy, která může svým významem region přesáhnout. A tak tomu opravdu bývá. Proto je účelné již při prvním zachycení jména autora zaznamenat i jeho základní biografické údaje – v regionálním tisku často bývají, v knize vydané nakladatelstvím sledujícím jiné priority tomu tak být nemusí.

Zaznamenáváním biografických a jiných údajů faktografického charakteru došlo k dalšímu rozvoji informačního systému. Do knihovního systému ARL byla z prostředí CDS/ISIS převedena již dříve zpracovávaná databáze regionálních osobností, a to tak, že záznamy z této databáze byly sloučeny se záznamy personálních autorit. Standardní záznam ve formátu MARC 21 byl rozšířen o další pole, do nichž se vyplňují údaje o příslušné osobě, které pak mohou uživatelé poskytnout základní informace nebo které slouží pro vyhledávání. Patří mezi ně strukturované údaje o místě a datu narození a úmrtí, o místě působení (ty rozhodují o tom, jestli je daná osoba zařazena mezi regionální), stručná charakteristika a životopis, klíčová slova, citovaná literatura a odkazy do katalogu a bibliografie, tak jak jsme je naznačili u záznamu Antonína Dvořáka.

Záznam Antonína Dvořáka může posloužit k tomu, abychom si na něm ukázali, jak se informační systém rozvíjí o další prvky. V tomto záznamu najdeme kromě výše uvedených údajů a kromě již zmíněných odkazů také odkazy na patnáct záznamů regionálních památek a na šest záznamů regionálního místopisu. Nejedná se o nic jiného, než o záznamy autorit korporací a geografických názvů rozšířené o další pole podobně jako záznamy osobních autorit – v případě, že mají vztah ke Středočeskému kraji, dopisují se do nich podrobnější údaje. Mezi záznamy korporací nalezneme například Kostel Nanebevzetí

Panny Marie ve Zlonicích, na jehož kůru hrával mladý Dvořák zpočátku na housle, později na varhany, nebo záznam Památníku Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbramě. Do těchto záznamů jsou postupně doplňovány také fotografie (většinou pořizované pracovníky Středočeské vědecké knihovny, zpravidla v jejich volném čase) nebo odkazy na webové stránky příslušných institucí. Obecně platí, že co lze odkázat, to se nezapisuje, neboť cílem není vytvářet další Wikipedii nebo jiný internetový slovník.

V současné době se informační systém vyvíjí několika směry. V roce 2014 do něj byl v rámci projektu *Virtuální Středočeský kraj v databázích SVK v Kladně*, podpořeného dotací z programu VISK 3, implementován modul Content Server, který umožňuje vkládat do záznamů nejen větší počet obrázků vybavených popiskami, ale také odkazy na textové, zvukové nebo audiovizuální přílohy. Jako příklad může opět posloužit záznam Antonína Dvořáka nebo Památníku ve Vysoké. Záznamy regionálních osobností a památek lze vyhledávat Googlem, k tomu, aby se o nich více vědělo, slouží také *Kalendárium osobností* a *Památky měsíce*, pravidelně každý měsíc vystavované na webu SVK. Velký význam pro další rozvoj informačního systému může mít jeho propojení s digitální knihovnou. Z katalogu knihovny, ale také z regionálního souborného katalogu a z databáze středočeských seriálů jsou vytvářeny vazby na digitální kopie regionálních dokumentů, které byly zpracovány při realizaci projektu *Rozvoj eGovernmentu ve Středočeském kraji* a nyní jsou postupně zpřístupňovány v systému Kramerius. Například z bibliografického záznamu časopisu *Slánský obzor* můžeme přejít do digitální knihovny na kopie jeho čísel z let 1893 až 1947. Pokud by digitální knihovna obsahovala současné ročníky časopisu, lze si představit, že by obdobné vazby mohly být vytvořeny mezi aktuálními články, respektive naskenovanými stranami, a článkovou bibliografií.

Představili jsme informační systém, jehož kostru tvoří bibliografie a tělem jsou regionální informace. Duši mu pak vdechuje nepočtené oddělení regionální bibliografie SVK v Kladně v čele s jeho vedoucí PhDr. Evou Wróblewskou. Všechno, co lze z tohoto informačního systému čerpat, je volně dostupné přes web knihovny (www.svkkk.cz).

Související stránky

Detail záznamu

Původní dotaz

Odeslat e-mailem

Export

Zobrazovací formáty

Krátký

Podrobný

MARC

Dvořák, Antonín, 1841-1904

osoba

Do košíku

Osobní jméno Dvořák, Antonín, 1841-1904
Jiné jméno Dvořák, Antonín Leopold, 1841-1904
Narozeni Nelahozeves (Česko) - 08.09.1841
Úmrtí Praha (Česko) - 01.05.1904
Místo působení Česká Kamenice (Česko)
 Kladruby (Česko)
 Nelahozeves (Česko)
 Praha (Česko)
 Vysoká u Pílabrámě (Česko)
 Zlonice (Česko)
 Anglie
 New York (New York)
 Spojené státy americké

Charakt. Životopis

Hudební skladatel a pedagog.
 Vyrůstal v Nelahozevsi jako pátorozený syn v rodině řezníka, hostinského a příležitostného muzikanta Františka Dvořáka a jeho ženy Anny (roz. Zvěřelkové). Hudební základy získal u učitele a varhaníka Antonína Liehmannna ve Zlonicích v l. 1853-1856 zde žil u svého bezdělného strýce Antonína Zvěřelky, od r. 1855 s celou rodinou, která se sem přestěhovala. Kelem r. 1867 se rodina přestěhovala do Kladrub, v té době žil již v Praze. Od podzimu 1856 do léta 1857 navštěvoval měšťanskou školu v České Kamenici, aby se zdokonalil v němčině. V l. 1857-1859 studoval varhanickou školu a zároveň byl violistou v Konžalovské kapelle, s níž přešel do orchestru Prozatímního divadla, kde hrál také pod taktovkou Bedřicha Smetany. Ti roky byl varhaníkem u sv. Vojtěcha v Praze. Od 70. let začaly jeho skladby pronikat do zahraničí a vycházet tiskem. Často dirigoval vlastní skladby doma i v zahraničí. V l. 1884-1896 podnikl 9 uměleckých zjezdů do Velké Británie. V listopadu 1890 mu byl udělen čestný doktorát univerzity v Cambrídgu. Od r. 1891 pedagog skladby na Pražské konzervatoři. O rok později přijal pozici Jeanne Thurber, zakladatelky National Conservatory of Music v New Yorku. V l. 1892-1895 byl na této konzervatoři ředitelem, vyučoval skladbu a také dirigoval školní orchestr. Po návratu do Čech v r. 1895 opět tvůrčí a vyučoval v Praze. V l. 1901-1904 byl ředitelem Pražské konzervatoře, kde vychoval řadu významných českých skladatelů, např. Vítězslava Nováka, Oskara Nezdbalu a Josefa Suka staršího, který se stal jeho žákem. Dostalo se mu mnoha poct a uznání (čestný doktorát filosofie české univerzity, člen panské sněmovny, člen poroty pro rakouské státní ceny, čestný člen mnoha českých a moravských pěveckých spolků ad.). - Zakladatel české moderní hudby a světově uznávaný hudební skladatel. Autor 9 symfonií, komorních skládek, oratorií, kantát, písní, oper. První symfonie c moll Zlonické zvony zkomponoval již r. 1865. - Často navštěvoval s rodinou svého bratra Václava Kourilce na záměšku ve Vysoké u Pílabrámě, v r. 1884 od něj koupil byvalý špychar a nechal ho přestavět na své letní sídlo (vila Rusalka), kde žil do konce života. Vznikly zde jedny z nejznámějších oper - Rusalka a Armida. - Celý život vzpomínal na svého zlonického učitele a po jeho smrti uspořádal 26.9.1890 ve Zlonicích koncert, z jehož výtěžku byl na místním hřbitově postaven náhrobní kámen na Liehmannově hrobě. - V odněm kraji byly na jeho počest otevřeny tři památníky se stálou expozicí: v Nelahozevsi (1951), Zlonicích (1954) a Vysoké u Pílabrámě (1963).

URL http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Dvoř%C3%A1k

KLíč.slova

Citace hudebnici * violisté * hudební skladatelé * dirigenti * hudební pedagogové
 Československý hudební slovník osob a institucí. 1. vyd. Sv. 1. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 276-284.

BURGHÄUSER, Jarmil. Antonín Dvořák. 1. vyd. Praha: SHV, 1966. 77 s.

Antonín Dvořák ve Zlonicích. Zlonice: Vlastivědný kroužek, 1980. 27 s.

DVOŘÁKOVÁ, Zora. Stezka domova a inspirace. 1. vyd. Praha: Středobeseké nakladatelství a knihkupectví, 1981, s. 133.

KRAJČÍK, Stanislav. Antonín Dvořák a náš kraj: vztahy Antonína Dvořáka a jeho rodiny ke Slánsku a Kladrubsku. 1. vyd. Praha: Panorama, 1984. 54 s.

Československý biografický slovník. 1. vyd. Praha: Academia, 1992, s. 125.

Soubor osobních jmen - regionální osobnosti

(15) - Soubor jmen korporací - regionální památky

(6) - Soubor geografických jmen - regionální místopis

(6) - Beletrie

(1) - Literatura pro děti a mládež

(214) - Hudebniny (nohy)

(44) - odborná literatura, mapy

(1) - Seriály - souborný záznam

(2) - Seriály - svazky

(292) - Zvukové dokumenty

(90) - Regionální literatura - články

(66) - Regionální literatura - knihy

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Databáze národních autorů NK ČR

Do košíku

Tvoji odkaz

Bookmark

To se mi líbí. Buďte první mezi svými přáteli, kterým se to líbí.

2B, or not 2B aneb Regionální kampaň?

Vladimíra Buchtová

vladimira.buchtova@svkhk.cz

Na loňské konferenci Knihovny současnosti v Olo-mouci jsem prezentovala kampaň, kterou Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové vyhlásila pro rok 2014 v rámci tehdy nové krajské koncepce. Její název byl Bohatství regionálních fondů a informací v na-ších knihovnách. Studijní a vědecká knihovna spolu s knihovnami Královéhradeckého kraje se tedy zamě-řila na propagaci v této oblasti knihovnické činnosti s cílem informovat v rámci kraje co nejširší veřejnost o možnostech knihoven.

Jedním z mnoha úkolů knihoven přece je uchová-vat regionální zdroje a rozšiřovat je. Jak ale zviditelnit něco, co se neobjeví v celoplošných médiích? A jsou vůbec knihovny regionu schopny komunikovat mezi sebou tak, aby výsledný efekt byl co nejvýraznější? Jak vytvořit a úspěšně implementovat metody do praxe tak, aby byly využitelné i v knihovnách menších a „pidinejmenších“? Nezapomínáme tak trochu na ně?

Zdá se, že v tomto ohledu jsem byla na konferenci celkem osamělá, a dá se říci, že mi chyběla jen Rosi-nanta a věrný Sancho Panza. Vedle úžasných projektů, o kterých referovaly příspěvky jiných knihoven, jsem si připadala poněkud pošetile a zkažené. Nápady mých kolegů byly opravdu neotřelé, originální a nová-torské a měly přilákat nové, a zvláště mladé čtenáře do knihoven. Naše kampaň se zabývala pouze knihov-nami v kraji a myslela i na ty nejmenší knihovny. Ale uznejte sami – region je region a doma je doma.

Určitě mi dáte za pravdu, že zviditelnit služby knihoven pro širokou veřejnost není malý úkol. Pro-blém je už ten, že ne každý čte, ne každý je na knihov-nu zvědavý, ne každý ji považuje za nepostradatelnou, spíše naopak. Mnoho mladých navštíví knihovnu pouze v době, kdy studují, a pak už nikdy. Služba není výrobek, a proto je mnohem těžší přesvědčit

o jejich kvalitách. Přilákat nové čtenáře je bod číslo jedna a není to vůbec lehké. Přesto se zcela kacířsky domnívám, že by se knihovny neměly podbízet. Že je bude navštěvovat většina lidí z celého města či obce, je holý nesmysl a vždy byl. Knihovna zkrátka není pro všechny. Ale měla by být pro ty, kteří ji chtějí. A pro ně vytvořit příjemné prostředí, prvotřídní služby a v ne-poslední řadě i prezentaci toho, co jim nabízí jejich region.

Protože Studijní a vědecká knihovna v Hradci Krá-lové je krajskou knihovnou, snažila se pomocí přednášek a prezentací obeznámit knihovny kraje se svou vizí. Kampaň byla tedy zaměřena dvojím směrem. Nejprve ke knihovnám a pak k veřejnosti.

Byl uskutečněn seminář o regionálních fondech SVK HK. Proběhl 29. dubna 2014 a byl zaměřen na potřeby profesionálních knihoven a na praktický nácvik práce s informačními zdroji. Na programu byly prezentace na téma *Praktické zkušenosti z akvizice regionálních dokumentů a Regionální dokumenty krajské knihovny a jejich zpřístupnění veřejnosti i knihovnám*, doplně-né praktickými ukázkami vyhledávání v databázích. Všichni se pak, poučení, mohli vrhnout na své uživate-le a zavalit je informacemi týkajícími se regionu.

Pro kampaň bylo vytvořeno logo a výstižné motto: „*Víme, kde jsme doma?*“ Měli jsme za to, že společná „značka“ je pro veřejnost lépe čitelná i snáze zapama-tovatelná. Kampaní pak byla míněna celoroční syste-matická činnost věnovaná tomuto tématu.

Knihovny Královéhradeckého kraje opravdu mají co nabídnout. Jenom Studijní a vědecká knihovna získává regionální literaturu od doby svého vzniku v roce 1949. Od roku 1986 je regionální fond ukládán zvlášť. V roce 2002 byla ve studovně otevřena regio-nální badatelna. Ucelená sbírka se nyní nachází ve

studovně v 5. podlaží knihovny, ve studovně periodik ve čtvrtém podlaží a ve volném výběru ve 3. podlaží. Fond regionální literatury ve studovně je rozdělen do tří základních oddílů – vlastivěda, osobnosti, skripta – a obsahuje naučnou literaturu, mapy, drobné tisky, letáky a divadelní programy, to vše s možností prezentační vypůjčky, kopírování a skenování. Vše je dostupné všem. K dispozici jsou rovněž databáze Kramerius, TamTam a Výročí regionálních osobností. K regionálním osobnostem jsou také pravidelně připravovány prezentační panely k aktuálním výročím, které jsou umístěny v 5. podlaží. Co se týká územního rozsahu regionu, jedná se v současnosti o pět okresů (Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Trutnov, Jičín) a tři krajinné oblasti.

Ne každá knihovna však má stejné možnosti, ne každá má stejně bohatý fond. Určitě v něm ale i nejmenší knihovna skrývá něco, o co by se chtěla a měla podělit se svými uživateli. Určitě je v něm monografie, periodikum či jiný dokument, který nikdo jiný nemá. A docela určitě je v nich skryto množství informací o osobnosti, události či přírodní zajímavosti, které stojí za sdílení nejen s návštěvníky knihovny. Lze přitom využít i celostátních knihovnických aktivit. Celostátních akcí je poměrně dost. Nelze stihnout všechny, ale stačí jedna, kterou lze „naroubovat“ na téma z vašeho regionu. Na dané téma lze uspořádat přednášku, výstavu, prezentaci či besedu, která osloví čtenáře či návštěvníky.

Propagace směrem k veřejnosti, kterou v SVK HK zajišťuje oddělení vnějších vztahů a marketingu služeb, začala prezentací kampaně na webu knihovny a pak hned vytvořením prvních dvou panelů v přízemí knihovny. Leden a únor patřily tématu s názvem Kultura, březen a duben tématu Příroda, květen a červen Místopisu. Prázdniny byly věnovány Hospodářství. Září a říjen Dějinám a listopad a prosinec Regionálním osobnostem. Panely byly opatřeny logem kampaně a návštěvník knihovny se mohl seznámit s vybranými regionálními tipy, které byly vystaveny i s odkazem na panelu. Dominantní část panelu patřila „návodu“, jak vyhledat články, monografie či mapy co nejrychleji a neefektivněji. Metoda snadná i pro ty nejmenší

knihovny. Zde se mohou knihovníci často věnovat návštěvníkům osobně, ale pokud ne, lze vyrobit tabulky, které krok za krokem názorně předvedou, jak vyhledat modelový článek v online katalogu či žádanou monografii ve volném výběru.

Logem kampaně pak byla ve volném výběru označena místa, kde se regionální literatura nachází – opět jednoduché pro všechny.

Článků a návodů „know-how“ bylo v knihovnicko-informačním čtvrtletníku Královéhradeckého kraje „U nás“ a občasníku „X“, který vydává Studijní a vědecká knihovna samostatným nákladem pro své uživatele, hojně. Navíc každý knihovník mohl a může do těchto periodik přispívat a podělit se tak o své zkušenosti, nápady a praxi. Bylo na každém, nakolik tuto možnost využil.

Ve Studijní a vědecké knihovně přispěl k propagaci regionu i program Klubu seniorů, který knihovna provozuje ve spolupráci s Muzeem východních Čech v Hradci Králové, nebo turistická vizitka, kterou knihovna vydala začátkem prázdnin. Rovněž veškeré pozvánky na akce týkající se regionu byly označeny logem kampaně.

Nejdůležitější však je, že se knihovny kraje do kampaně opravdu aktivně zapojily. Svými soutěžemi, přednáškami a výstavami nemalým dílem přispěly ke zviditelnění svého města a okolí. Velmi často se zapojilo dětské oddělení, a tak akce přinesla užitek dvojí. Kromě propagace regionálních zdrojů přinesla i poučení těm nejmenším. Stejně tak vznikly projekty, kterých se účastnilo více generací, což je v současnosti aktuální téma.

Byla kampaň úspěšná, či nikoliv? Jak se to pozná? Pracovali jsme na ní usilovně nejen my, ale knihovníci celého Královéhradeckého kraje. Byla velmi „knihovnická“. Nekřičeli jsme, netancovali ani se nesnažili omráčit publikum. Pracovali jsme jako obvykle. Pečlivě, profesionálně a s ohledem na uživatele.

Ano, pořád si myslím, že knihovna není cirkus. Je to paměť národa, centrum vzdělání a zábavy. A patří do oblasti luxusu, který si může dopřát každý. Vlastně ne úplně každý. Je třeba mít technické a emoční zázemí. V hlavě.

Regionální literatura – naše srdeční záležitost

Michaela Němcová
sekretariat@knihovnakv.cz

Když jsem požádala kolegyně, aby mi připravily podklady k článku o využívání regionální literatury v práci Krajské knihovny Karlovy Vary, dostala jsem od Tány Pačiskové z **pobočky Lidická odpověď**: „Regionální literaturu si půjčují čtenáři pro svou potěchu...“. To je myslím vůbec to nejlepší, co lze o naší regionální knihovně říci. Ale pokud na to půjdeme striktně odborně, je potřeba říci zejména toto: regionální knihovna čítá 4 648 exemplářů – knihovních jednotek regionálních dokumentů. Periodik je k dispozici 240 titulů, z toho je jich aktivních 110.

Kolegyně **Gerda Lorenzová**, která se podílí na správě regionálního fondu, vytváří pro Národní knihovnu ČR do databáze ANL Souborného katalogu regionální autoritní záznamy korporací a akcí pro rejstříky a doplňuje databázi regionálních osobností. Zaštiťuje zpracovávání regionálních článků, které se posílají taktéž do ANL NKP. Za rok 2014 bylo vloženo: 4 450 článků a zpracováno 361 rejstříkových záznamů korporací a akcí a 62 rejstříkových záznamů regionálních osobností.

Ale pokud nechceme úplné odborný výklad, pak je třeba říci, že paní Gerda je dobrou duší regionální knihovny. Spravuje ji s láskou a velkým zaujetím. Cokoli potřebujete o karlovarském regionu vědět,

zeptajte se Gerdy. Je v pravdě nevyčerpateľnou studnicí znalostí a vědomostí. Obracují se na ni nejen čtenáři, ale i odborná veřejnost, studenti a dokonce také zaznamenáváme mnoho dotazů na regionální realie ze sousedního Německa. Její velké znalosti o zájmovostech, podivuhodnostech a historii našeho kraje vždy rádi využijeme v našem knihovnickém

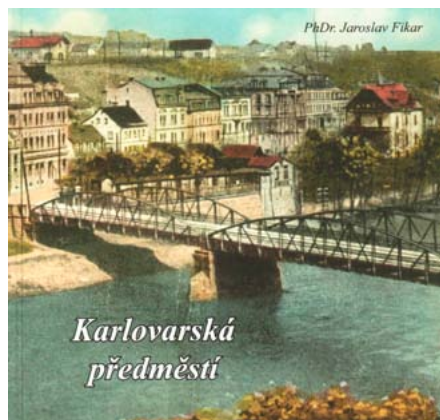
občasníku **Mezi regály**. Pravidelná rubrika „Zájímavosti z našeho regionu“ naposledy informovala o „Mňamkách z našeho kraje“, což byly nejrozmantější druhy knedlíků, nebo o zapomenutých kapličkách. Do nového čísla, které vyšlo 1. března, přichystala informaci o nejnovějších titulech regionálních publikací a také o národních kulturních památkách v Karlovarském kraji.

Ale v Krajské knihovně Karlovy Vary se regionální publikace mohou nejen půjčovat, ale také zakoupit. **Informační středisko Karlovarského kraje**, které sídlí v centrální hale krajské knihovny, je vyhledávaným místem, kde zaručeně dostanete všechny publikace, které v poslední době v karlovarském regionu vyšly. V současné době je k dispozici **153 titulů od 37 regionálních dodavatelů**. Z posledních přírůstků, o které je velký zájem, můžeme uvést **Karlovarská předměstí**, Cyklomapy Karlovarského

kraje nebo Průvodce architekturou Karlových Varů. Z regionálních periodik je velký zájem o Krušnohorský Herzgebirge Luft nebo Promenádu. Jen v roce 2014 se prodalo na 600 ks těchto regionálních publikací a periodik.

Jistě se shodneme, že jednou z důležitých funkcí dobré krajské knihovny je zpřístupnit regionální informace co nejširšímu okruhu zájemců. Proto Krajská knihovna Karlovy Vary čas od času připraví pro své uživatele drobný bonus. V roce 2004 byla ve spolupráci s Lázeňským edičním sdružením vydána kniha Evy Hanykové „Básníci a spisovatelé u pramenů“. Kniha seznamuje čtenáře s životem a dílem bezpočtu literátů, kteří navštívili Karlovy Vary nebo se o nich zmiňovali ve svém díle. O rok později vydala krajská knihovna na CD pověsti Karlovarska zpracované karlovarským historikem Stanislavem Burachovičem pod názvem „Kouzelná harfa“. Jednotlivé pověsti četly knihovnice Gabriela Pelcová a Zdeňka Dorňáková.

Po delší odmlce se podařilo vydat, za laskavé podpory Konta Bariéry a firmy Vodakva Karlovy Vary, na konci roku 2014 audioknihu pro nevidomé s regionální tematikou. Byla tak využita zakoupená dočasná práva na knihu populárního, původně karlovarského spisovatele Zdeňka Šmída, „Strašidla a krásné panny“. Že se jedná se o humorné parafráze na staré lidové pověsti, kalendářové

historiky a anekdoty z Karlovarska, které nepochybně patří ke zlatému fondu tvorby spisovatele Zdeňka Šmída, jistě netřeba zdůrazňovat. Kniha rozhodně nepostrádá smysl pro jemný humor, laskavou ironii a lehkou nadsázku a vyšla poprvé v roce 1983. Nyní je tedy, díky Krajské knihovně Karlovy Vary, přístupná jako audiokniha ve formátu MP3 na CD nosičích i pro nevidomé. **Celkem bylo vydáno 30 ks nosičů určených výhradně pro oddělení knihoven pro nevidomé** v rámci celé České republiky, kam byly zdarma distribuovány. Zajímavostí je, že díky podnětu knihovnice Jitky Tiché z oddělení pro handicapované Krajské knihovny Karlovy Vary, byla **Knihovnou a tiskárnou pro nevidomé K. E. Macana** načtena další kniha Zdeňka Šmída „Cejch“. Tuto knihu načel Jan Hyhlík a je již k dispozici.

Samozřejmostí v Krajské knihovně Karlovy Vary také je využívání regionální literatury pro nejrůznější akce. Pokud zůstaneme u oddělení pro handicapované, musíme zmínit velmi oblíbené Čtení do ucha a literární besedy. Každý měsíc zde přímo Jitka Tícha, či některá z kolegyně knihovnic, představí zajímavou knížku a přečte z ní ukázkou. A co se čte nejvíc? Samozřejmě regionální literatura. Četli jsme Cejch Zdeňka Šmída, několik schůzek jsme věnovali čtení o slavných návštěvnicích Karlových Varů z knížky Stanislava Burachoviče Slavní návštěvnicki Karlových Varů a také z knihy Evy Hanykové Zajímavé ženy u pramenů a sladkohořké tajemství. Četlo se také o jednotlivých čtvrtích našeho

města – z Radničních listů vydávaných karlovarským magistrátem. A samozřejmě mnoho dalšího

V knihovně se také pořádají různá **autorská čtení** či **křty nově vydaných knih**. Jen pro zajímavost z poslední doby. Autorské čtení ze vzpomínkové prózy Petra Chalupy „Kluci z ulice“, čtení poezie Marty Žemličkové, beseda s Janem Trachtou na téma jeho knihy „Tichý dech“. Jan Trachta jako rodák z Karlových Varů do našeho výčtu jistě patří.

A čím se pochlubit na závěr? Třeba tím, že i **Literární soutěž Krajské knihovny Karlovy Vary** úspěšně spolupracuje s regionálními autory. Loni se konal již 8. ročník a jeho patronkou byla rodačka z Hroznětína paní **Věra Nosková** – spisovatelka, novinářka a propagátorka kritického myšlení. A nad vůbec prvním ročníkem měl patronát známý cestovatel a spisovatel **Josef Formánek**, který má k našemu regionu také velmi blízko. No snad nic nezakřikneme, když vám teď prozradíme, že pro letošní 9. ročník přislíbil svou laskavou podporu oblíbený český spisovatel, překladatel

a redaktor **Miloš Svačina**, publikující pod jménem **Miloš Urban**. Tak nám držte palce, ať se to povede.

Ale nejlepší bude, když se k nám přijedete podívat a přesvědčit na vlastní oči, že regionální literatura je vážně naší srdeční záležitostí. Těšíme se na shledání nad stránkami zajímavých knih z Karlovarského kraje.

Autor fotografií: Michaela Němcová

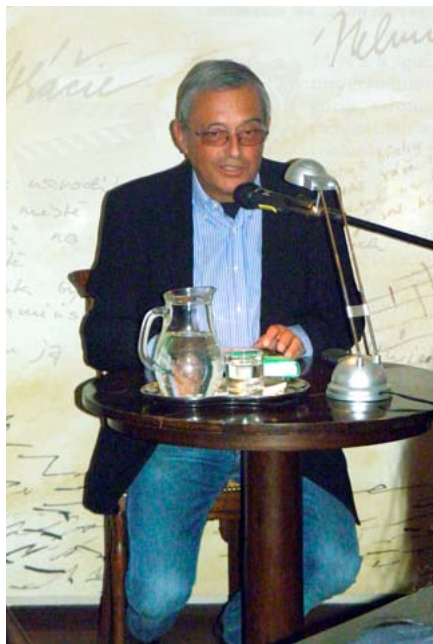
Práce s regionální literaturou v Městské knihovně v Českém Těšíně

Jana Galášová

jana.galas@knihovnotesin.cz

Stručná charakteristika regionu

Těšínské Slezsko bylo po celá staletí mnohonárodnostním regionem. Sídlní město Teschen bylo od konce 13. století jeho obchodním a správním centrem a zároveň knížecím sídlem. V roce 1920 po skončení 1. světové války a vymezení hranic nově vzniklých států na území bývalého Rakouska-Uherska bylo město rozděleno na dvě části: Cieszyn, který připadl Polsku, a Český Těšín, který se stal součástí nově vzniklého Československa. Ve vznikajícím městě bylo nutno přednostně vybudovat administrativní a správní budovy včetně zázemí, které nové město potřebovalo. Nedalo se očekávat, že v této hektické době bude v plném rozsahu naplněn zákon 430/1919 Sb. Po nesmělých snahách, ukončených 2. světovou válkou, byla skutečná Městská knihovna založena až v r. 1945.

Těšínský region je charakteristický zde žijící polskou menšinou (v současnosti 13,7 % občanů v Českém Těšíně). Obě města Český Těšín i polský Cieszyn žijí nejen čilým přeshraničním ruchem, ale i realizací společných projektů v mnoha oblastech.

Charakteristika Městské knihovny v Českém Těšíně

Veřejná knihovna v Českém Těšíně oslaví letos 70 let svého trvání. Za tu dobu se stala respektovaným knihovnickým a informačním centrem nejen ve městě, ale i širším regionu, což dokládá skladba knihovního fondu, široká nabídka služeb, či mezinárodní spolupráce na poli knihovnictví. Není pochyb, že se knihovna věnuje svému regionu s veškerou péčí, ať už je to složením knihovního fondu (čítá 17,5 % literatury v polštině) nebo zaměřením své kulturní, edukační a komunitní činnosti.

Úloha knihovny v regionu

Práce s regionální literaturou stojí na prvním místě, což je pro knihovnu pochopitelné, avšak rozsah našeho zájmu je širší. Důkladnou pozornost věnuje se posilování historického povědomí v regionálních

souvislostech a propagaci lokálního kulturního dědictví, což je oblast, ve které přetrvává velký dluh z minulosti. To považuje naše knihovna za jeden z prvořadých úkolů. Domníváme se totiž, že právě veřejné knihovny jsou v tomto smyslu mnohdy jedinými kompetentními institucemi v místě, které prostřednictvím pořádaných kulturních akcí dokáží posilovat regionální soudržnost v kontextu všeobsahující myšlenky evropanství.

Pro zmapování literárního zázemí na Těšínském Slezsku vydala naše knihovna v r. 2012 Literární mapu Těšínského Slezska – Śląska Cieszyńskiego (na tomto místě bych chtěla podotknout, že řada pořádaných kulturních či vzdělávacích akcí probíhá ve spolupráci s partnery v polském Cieszynie, protože i tam je zájem chápat oba Těšiny ve smyslu kulturním jako jedno město). Literární mapu jsme vydali ve spolupráci s Bibliotekou Miejskou v Cieszynie, prof. Liborem Martinkem (Slezská univerzita Opava) a prof. Danielem Kadłubcem (Ostravská univerzita). Literární mapa je ve formě plakátu o velikosti A2 a mapuje nejvýznamnější osobnosti našeho regionu na české i polské straně hranice. Jména na mapě jsou opatřena fotografií a stručným biogramem každé

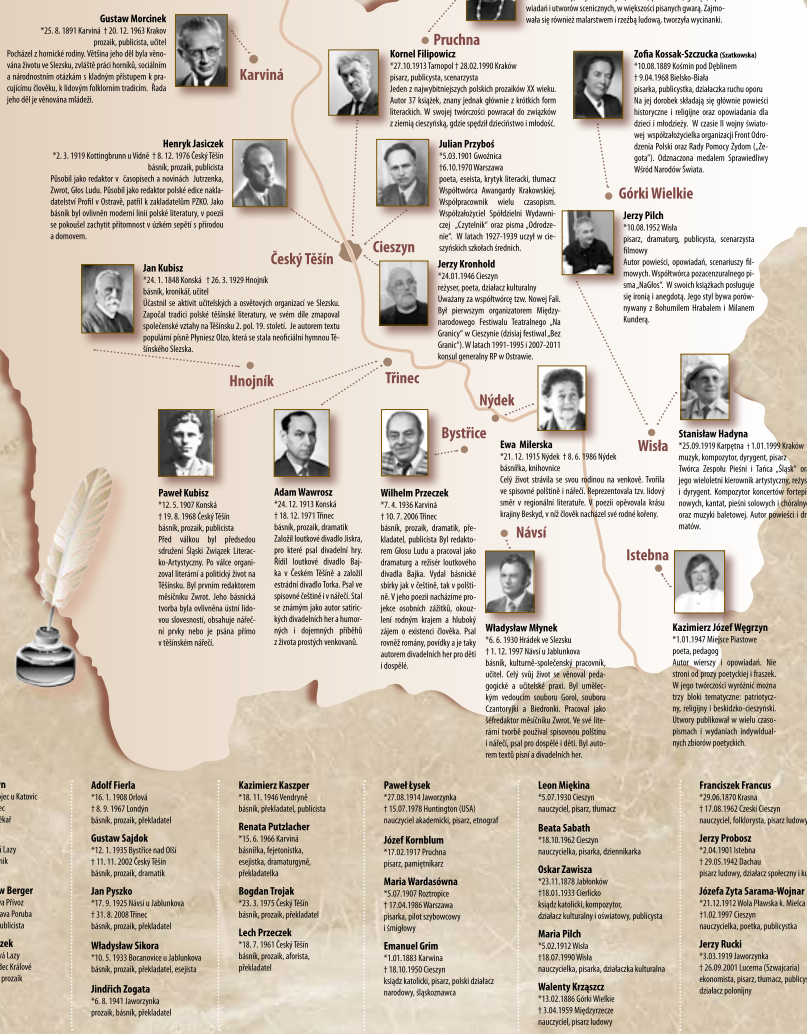

Literární mapa Těšínské Slezska

Mapa literacka Śląska Cieszyńskiego

Janusz Gaudyn
*24. 2. 1935 Olchów u Katowic
1.22. 6. 1984 Ilłece
básník, autorita, herec

Karel Berger
*3. 5. 1894 Olchów u Łazy
†30. 8. 1953 Jihlava
prozaik, dramatik

Adam Wiesław Berger
*6. 6. 1926 Olchów u Pivovaru
†15. 5. 1990 Olchów u Pivovaru
prozaik, básník, publicista

Gustaw Pracek
*30. 5. 1913 Olchów u Łazy
†21. 2. 1974 Hradec Králové
básník, dramatik, prozaik

Adolf Fieda
*16. 1. 1908 Olchów
†8. 9. 1967 Londýn
básník, prozaik, překladatel

Gustav Šajdík
*12. 1. 1935 Bystrice nad Odrou
†11. 11. 2002 Český Těšín
básník, prozaik, dramatik

Jan Pyszko
*17. 9. 1925 Návsi u Jabunkova
†21. 8. 2000 Třinec
básník, prozaik, překladatel

Władysław Sikora
*10. 5. 1933 Bocanovice u Jabunkova
básník, prozaik, překladatel, esejista

Jindřich Zvolavský
*6. 8. 1941 Jaworzyna
prozaik, básník, překladatel

Kazimierz Kaszper
*27. 08. 1914 Jaworzyna
†16. 04. 1984 Věrnýdůl
básník, překladatel, publicista

Renata Putzlicher
*15. 6. 1966 Karviná
básnířka, esejistka, dramaturgyně, překladatelka

Bogdan Trzasko
*23. 3. 1975 Český Těšín
básník, prozaik, překladatel

Lech Pracek
*18. 7. 1961 Český Těšín
básník, prozaik, autorita, překladatel

Paweł Łysak
*27. 08. 1914 Jaworzyna
†15. 07. 1978 Huntington (USA)
naučový akademik, pisarz, emigrant

Józef Kornhub
*17. 02. 1917 Pruchna
pisarz, pamiętnikarz

Maria Wardasówna
*5. 07. 1907 Roztocie
†17. 04. 1985 Warszawa
prozaička, pilot, scybowcovna i lingwistka

Emanuel Grim
*1. 01. 1883 Karwiná
†18. 10. 1950 Cieszyń
knihař katolickí, pisarz, polski dołazca naukowy, dyktantura

Leon Miękina
*5. 07. 1939 Cieszyń
nauczytel, pisarz, tłumacz

Beata Sabath
*18. 10. 1962 Cieszyń
nauczytelka, esejistka, dziennikarka

Oskar Zawisze
*23. 11. 1878 Jablonkow
†18. 03. 1933 Cieszyń
knihař katolickí, kompozitor, dołazca kulturní i oswojowawca, publicista

Maria Pich
*5. 02. 1912 Bielska
†18. 07. 1990 Wisła
nauczytelka, pisarka, dołazca kulturní

Walenty Krzyżaczek
*13. 02. 1886 Górk Wielkie
†13. 04. 1959 Jaworzyna
nauczytel, pisarz, ludowy

Franciszek Francisz
*29. 06. 1870 Krana
†17. 08. 1962 Český Těšín
nauczytel, filozof, pisarz, ludowy, publicista

Jerzy Probus
*23. 04. 1901 Istebna
†29. 05. 1942 Białystok
pisarz, dołazca spolecny i kulturní

Józefa Zyta Szama-Wojnar
*21. 12. 1972 Wisła Pivovarska i Miska
†11. 02. 1997 Cieszyń
nauczytelka, poetka, publicista

Jerzy Rucki
*5. 02. 1912 Bielska
†26. 09. 2001 Luemna (Szwajcarija)
ekonomista, pisarz, tłumacz, publicista, dołazca polonijny

Na mapie i opisy autorów: Prof. Dr. Daniel Kucharski, DSc., Doc. PhD. Liber Martinek, Ph.D., Mědička kulturněho Český Těšín, Bibliotěčka w Cieszyńcu, Cieszyńscy i grom. L. Szaryk, B. Spyrkowiak. Vydala Mědička kulturněho Český Těšín w roce 2012. Vydání mapy i opisy autorů financuje Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Česko-polské forum 2012.

z osobností. Literární mapa byla vydána v nákladu 200 ks a financována z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Již pět let provozuje Městská knihovna Čítárnu a kavárnu Avion, jejímž majitelem je město Český Těšín. Právě ona kavárna byla vybudována ve smyslu obnovy kulturního dědictví. Jako replika legendární

kavárny Avion z let 1933-39 přenáší svého genia loci do současnosti díky programovému konceptu, který zpracovala právě českotěšínská knihovna. Koncept je zaměřen na práci s regionem, tj. na regionální literaturu, regionální historii a současný kulturní a společenský život v místě. Městská knihovna zde organizuje pořady klubového typu, které dosud

Milí hosté,

nacházíte se v místě, které je opřeno legendou proslulé kavárny Avion, jež zde stála před druhou světovou válkou pouhých sedm let. Tenkrát byla jedinečným centrem kulturního a společenského života Těšíňanů. Dnes tady stojí budova nová, která však k Českému Těšínu patří stejně jako ta před sedmdesáti lety. Tím, kteří Avion znovu oživil, se podařilo uchopit genia loci legendární kavárny a přenést jej do současnosti. Abyste mohli lépe pochopit onu jedinečnost, připravili jsme pro vás kavárenské noviny, z nichž se dozvíte řadu zajímavých informací souvisejících s Avionem bývalým, i tím současným. Naleznete zde kus historie města a také vzpomínky pamětníků, kteří předválečnou kavárnu znali jako děti. Dozvíte se, jak vznikala její současná podoba, a co se tady děje dnes. Kavárna dostala název Nová (pepřáku čteno Avion) a do provozu byla uvedena 17. června 2010. Čítárna a kavárna Avion[Nová], jak zní oficiální název, je veřejný prostor sloužící kulturním a společenským účelům. Jsou tady pořádané diskuse, literární, hudební, výtvarné či divadelní salony. Nechybí výstavní prostory a možnost účastnit se sešlů s významnými osobnostmi. Nabídka programů navazuje na tradici obilberých tanečních večerů, které jsou dnes známy pod názvem „Táncárna Avion“. Je pamatováno i na literární vzdělávací programy pro středškolskou mládež. Přejeme Vám, milí hosté, klidné posezení u šálka lahodné kávy nebo čaje s přáteli a příjemně strávený čas při čtení novin a časopisů.

Vaše redakce

Kavárna vstala jako Fénix z popela...

Kavárna Avion vstala z popela stejně jako bájný pták Fénix. Nicméně než se nápad její obnovy proměnil ve skutečnost, uplynula spousta času a zasloužilo se o to hodně lidí. V následujících řádkách proto vrátíme čas o nějaký ten rok zpět a dejme prostor těm, kteří se o vznik staronové kavárny zasloužili největší měrou. Na začátku byl nápad. Ten se zrodil v hlavě českotěšínské rodáčky Renaty Putzlicher-Buchtové, známé básničky, dramaturgyně, předkládatelky, dramaturgy a novinářky provozáček od samého začátku snaha navázat na kulturní dědictví meziválečné kavárny Avion, která na stejném místě stála v letech 1933-1939 a v důsledku událostí druhé světové války zanikla. Její krátká historie se však silně zapasla do povědomí místních obyvatel. Scházeli se zde měšťané, umělci i paseráci, Češi, Poláci, Němci, Židé. Nastoupila po startých zablých časech první republiky je živá...

Renata Putzlicher

básnička

Když v roce 1996 vznikla v Těšínském divadle myšlenka pořádání česko-polských kulturních večerů v divadelním klubu, tehdejší vedení pověřilo mě a písničkáře Jaromíra Nohavicu přípravou prvního literárně-hudebního večera. Premiérový pořad s názvem *V kavárně Avion, která není, jenž se konal dne 23. února 1996, jsme pojmenovali podle multikulturní kavárny, která kdysi stála poblíž hranice nio přechodu v Českém Těšíně. Měla jsem totiž ve své sbírce starou pohlednici – na bílé funkcionalistické budově Avionu byly umístěny nápisy ve třech jazycích:*

Kavárna – Kawarłaria – Kaffeehaus. V letech 1996–2010 se konalo v klubu, ve foyeru i na jevišti Těšínského divadla, pak i v Praze, Brně, Zlíně a Opavě padesát literárně-hudebních večerů. Na scéně *Kavárny Avion, která není* vystupovali herci Těšínského divadla a umělci z jiných měst a států. Zanedlouho se k naší autorské dvojici (Jaromír Nohavica se účastnil večerů v divadelním klubu do roku 1997, poodešel se odtěhoval z Českého Těšína) připojil skladatel Zbigniew Siewek. V rámci edice AVION jsem pak vydala dvě desky, *Lamus a Těšínské divertimento*, a také pohlednice a knihu těšínských autorů. Česko-polské umělecké sdružení s názvem Spolek-Towarzystwo AVION bylo v roce 2000 registrováno na Ministerstvu vnitra ČR. Kmenoví členové Avionu (Jaromír Nohavica, Zbigniew Siewek a Renata Putzlicher-Buchtová) se stali zakladateli spolku, připojili se k nám i herci Těšínského divadla. Já jsem byla zvolena jeho předsedkyní. Členové spolku AVION od roku 2010 spolupracují s Čítárnou a kavárnou Avion[Nová]. To, že tato budova zase stojí u mostu přes řeku Olzu, považuji za malý zázrak, a proto jsem mu věnovala knihu s názvem *V kavárně Avion, která není*.

Renata Putzlicher

HYMNA KAVÁRNĚ AVION

Kavárna, která není.
Zmizela jako sen?
Neopakovatelná,
kdopak jí srovnal se zemí?

Kavárna létající
jako sen syna Dadaalova.
Kavárna plávající po Olze,
která plyne zas a znova.

Kavárna ze čtyř žvilvl,
přijímá je poesie.
Někdo říkal, že je už passé
a v Avionu zase žije.

Avion u mostu – je první sort ten funkcionalistický dort.
Je vyprodáno, vichřice jsou rádi,
Pastovská věž ční v pozadí.
Avion je zase jak jedna báseň,
kdo má rád prouž, kráčí dál.
Avion má křídla, Avion je piuk,
jednou se vrátí, tak či tak.

text: Renata Putzlicher,
hudba: Zbigniew Siewek

Vzpomínky na předválečnou Kavárnu Avion

Jen pár osob si dnes pamatuje meziválečnou kavárnu stojící na břehu řeky Olzy. Oni sami tehdy byli dětmi, avšak vzpomínky na toto místo se jim dodnes vybavují.

Leopold Botha

„V Avionu jsem byl několikrát se svým spoližákem Jacobem Klappholzem, který mě brávil sebou na limonádu ke své tetě Rosalii Wiesnerové. Byla to velice elegantní paní střední postavy. Vždy nosila slušivě tmavé modré šaty, měla reza- vé vlasy vysoko vyčesané, říkalo se tomu vídeňský účes. Chodila do kadeřnictví k Rosalii Fränkel hned za Prochaskovou tiskárnou. Chodivala tam také moje maminka a vždy se musela objednat. Pani Wiesnerová mluvila německy. Když ví- děla Jacoba, volala: „dnes nebude žádná limonáda, je to drahé, stojí 20 haléřů a my musíme šetřit!“ Hned na to nás zavolala

zpět a limonádu jsme přece jen dostali. Bylo mi asi sedm, osm let. Jakob byl ortodoxní Žid, jako děti jsme mu záviděli, že i ve škole mohl nosit na hlavě takovou malou radičku.

Kavárna byla velice elegantní podnik, setkávala se tam elita, před vchod často přijížděla luxusní auta. Navštěvovali ji důstojníci z polského Těšína, hosté z Ostravy, Radvican apod. Vypadala malinko jinak než dnes, byla situována trochu blíž k řece. Vchod byl více vpravo a na terasu, která připomínala hřib, se šlo po točících venkovních schodech. Uvnitř se nacházely boxy, kulaté stoly a židle s výpletem z Kohnovy továrny. Za kavárnou byla pekárna, kde se pekly košer maceasy – židovské pečivo na páté a sobotu.

Pamatují si také na dobu, kdy byla kavárna zničena. Zbily jen ruiny, ze zdemolovaných oken visely záclony, lidé je trhali, protože byly velice kvalitní. Budovu se už nepodařilo zachránit. Je moc dobře, že kavárna tu dnes opět stojí, i když mám dojem, že k té původní jsem měl přece jenom blíž, alespoň pro mne byla určitě hezčí.

Alfred Synek

„Do Českého Těšína na tehdejší ulici sv. Hedviky, dnes Leoše Janáčka, jsem se šel sňovat 8. října roku 1932, bylo mi

tehdy šest let“, začíná své vyprávění Alfred Synek, který má pramá fenomenální paměť, pokud jde o data.

Pamatuje si všechno. Často chodival k řece do míst, kde stála kavárna Avion. „Dovnitř jsem se nikdy nedostal, byl jsem příliš malý. Moje starší sestřenky sem jezdily z Ostravy se svými snoubenci na taneční zábavy. Byl to podnik pro ty, kteří měli peníze. Znal jsem celé okolí kavárny. V domě, kde dříve byla sauna, byla Schäterova pekárna. Se synem majitelem jsem chodil do školy. Na kavárnu navazoval velký dům, hotel, dál byl park a za dnešním finančním úřadem bydleli malíři. O kousek dál byl vyskoký židovský fenzik, který rituálně poráždil drábež, doma se tyto činnosti nemohly rovádět, vše muselo být košer.

S pani Rosalii Wiesnerovou jsem se nikdy osobně nesetkal, ale slychával jsem o ní často. Říkalo se, že je to velmi schopná a statečná žena“, vzpomíná.

Kazimierz Suchanek

Uplýnulo již tři čtvrté století od doby, kdy Kazimierz Suchanek (dnes emeritní evangelický kněz) navštívil předválečnou česko-těšínský Avion, avšak vzpomínky zůstaly stále živé. Byl rok 1938 a on se jako desetiletý kluk spoli se svými rodiči a známými vrázel z Vlsy přes Těšín do rodné Stonavy.

„Byli jsme na výletě podívat se na prezidentský zámek a k večeru se vrátili domů. V Těšíně se kolem Olzy procházelo hodně lidí. Celá alej byla nádherně osvětlena stylovými lucernami a bylo tam opravdu krásné. Také jsme si udělali procházku a pak si sedli do kavárny Avion, která byla na konci té proměnné třídy. Bylo tam plno lidí, hráli komorní orchestr a tančilo se. Přijemná atmosféra. Nebyli jsme tam dlouho, dospěli si dali kávu a říkali, že byla výborná. Pamatuji si, že jsem dostal bonbóny hašleřky a moc mi chutnaly. Byl to pro mne krásný zážitek.“

Text Emilie Šwidrová

nejdou v knihovnách samozřejmostí, a zároveň tím rozšiřuje nabídku kulturních služeb ve městě. Příprava takových pořadů není jednoduchá zvláště v případě, když se nejedná o ojedinělé akce, nýbrž permanentní programovou nabídku. Kavárna nabízí veřejnosti podobný program 1–2× v týdnu. Programová nabídka je různorodá. Přednost mají literární večery regionálních autorů zde žijících včetně těch, kteří mají k Těšínsku nějaký vztah (v poslední době se uskutečnil např. literární večer s Jindřichem Mannem, synem Ludvíka Aškenazyho a vnukem Heinricha Manna nebo literární večer s polským básníkem Zbigniewem Machejem aj.). Často pořádáme vzpomínkové večery již nežijících regionálních osobností, což jsou pořady u veřejnosti hodně oblíbené. Do nabídky pořadů patří pravidelné výstavy regionálních výtvarníků, koncerty různých žánrů přes jazz po vážnou hudbu, příležitost zde nacházejí mladí začínající hudebníci. Česko-těšínská Čítárna a kavárna Avion si získala své příznivce i v Polsku. Již třetím rokem sem přijíždějí známé osobnosti z Polska, aby se zúčastnily česko-polských diskusních pořadů „Bez stereotypů. Češi a Poláci o sobě navzájem“. Tento cyklus je velmi

oblíbený. Jeho smyslem je představit známé osobnosti české a polské kultury a jejich prostřednictvím pronést myšlenku, kterou je blízkost národů Čechů a Poláků, poukázat na společné historické události a podívat se na svůj národ očima toho druhého. Letos jsme zahájili 3. řadu pořadů Bez stereotypů, kterých se v minulosti zúčastnily dvojice osobností, např. Zbigniew Czendlik a Jaromír Nohavica, disidenti Mirosław Jasiński a Petruska Šustrová, firmami Adam Sikora a David Ondříček, překladatelé Jacek Baluch a Václav Burian, designéři Michał Stefanowski a Jiří Pelcl, pozorovatelé Mariusz Szczygieł a Pavel Trojan, sociologové Radosław Zenderowski a Jiřina Šíková aj.. Do budoucna máme řadu plánů, je však nutno mít stále dostatečné finanční zázemí, které si zabezpečíme různými projektovými žádostmi.

Závěrem bych chtěla říci, že nejen práce s regionální literaturou, ale práce s regionem v širším kontextu by měla být dalším směrem komunitní práce veřejných knihoven. Na toto téma připravuje Městská knihovna v Českém Těšíně odborný seminář, který proběhne ve dnech 13.–14.10.2015 v Čitárně a kavárně Avion.

Rozhovor s inženýrem Jiřím Potáčkem

Jaké jsou Vaše první zkušenosti s knihovnictvím a informačními systémy?

Možná se to jeví jako zvláštní, ale moje první knihovnické zkušenosti jsem získával již od svých dvanácti let, kdy jsem jezdil na prázdniny ke svému strýci, který byl velkým milovníkem knih a měl knihovnu obsahující několik tisíc svazků. Potřeboval vytvořit kartotéku a mě využil k vyplňování kartiček na psacím stroji, na které se pak po obvodu lepila v určitých místech barevná označení o druhu publikace, podle nichž se dalo provést třídění. O výpůjčky z odborné knihovny jsem měl také brzy zájem – mám ještě původní papírovou průkazku z Moravské zemské knihovny, v níž jsou razítka od roku 1956. Byl jsem zvyklý vyhledávat v zásuvkách listkových katalogů a vyplňovat žádanky s několika trhacími částmi. Také jsem se poměrně brzy – již v šedesátých letech – setkal s prací na počítačích a zaváděl jsem výpočetní techniku do automatizovaných a třídících systémů na několika pracovištích, až jsem se konečně dostal k automatizaci knihovnického systému na Vysoké škole zemědělské v Brně, kde jsme v roce 1992 začínali s prvními pěti počítači elektronicky katalogizovat.

Náš časopis je určen primárně knihovníkům. Jak sám vidíte roli veřejných knihoven v dnešním světě?

Občas se setkáváme s názorem, že tisková podoba dokumentů zanikne a vše nahradí elektronické verze. Nesouhlasím s takovým tvrzením a naopak poukazuji na to, že již dnes, pokud někdo obdrží elektronický dokument, např. email, který má určitou důležitost, pak si ho vytiskne a takto uchovává. Stejně tak nyní

víme, že s uchováváním elektronických dokumentů jsou hardwarové i softwarové problémy (poukázal bych na gramofonové desky, magnetické pásky, disky, ale také starší CD). Texty psané v dříve užívaných editorech, jako např. T602, ztrácejí čitelnost. Naproti tomu v knihovních fondech jsou vzácné rukopisy staré mnoho století, které můžeme stále prohlížet a číst. Z toho pohledu vidím stále dobrou perspektivu knihoven všech úrovní, které zůstanou uchovavatelem dokumentů, i když tyto dokumenty nebudou vždy jen písemné a tištěné. Jistě má velký význam současná digitalizace starých a obtížně přístupných dokumentů, původní originály však stále zůstávají ve své podobě a bude možné se k nim kdykoli vracet. A právě zde zůstává úloha knihoven v současném i budoucím světě. Moderní knihovna musí mít vedle klasických knižních, časopiseckých a dalších fondů na papírových nosičích, také fondy na jiných nosičích. Součástí by měly být filmotéky, audiotéky, videotéky, e-books a další stále nově vznikající média. Přístup čtenářů by měl být více otevřený, absenční půjčování určitě nezanikne, ale mělo by být doplněno pracovišti pro prezenční čtení nebo přehrávání elektronických dokumentů s potřebnou reprografií. Je samozřejmě potřeba rozlišovat úroveň knihovny, její velikost a rozsah fondů.

Jak by se dle Vás měla měnit role knihovníka – informačního pracovníka?

V současné společnosti, kterou nazýváme informační, mění se i role knihovníka, který již nezůstává pouze mezi regály s knihovními fondy, ale i jeho úloha musí být více informační. Přitom nesmí postrádat ty znalosti, které měli knihovníci v „klasických“ dobách,

k nim pak potřebuje znát informační technologie, a to jako nezbytný nástroj, který mu musí umožnit přístup do rozsáhlých databází a katalogů. Čtenářům musí tak poskytnout nejen vybraný informační zdroj, ale také informace v případě položených dotazů a dokázat získat záznam o dostupnosti v jiných knihovnách a institucích. Nové technologie nám přinášejí i problémy s legislativou, zejména pak s autorským zákonem a normami pro citování a vůbec se psaním textů. I v těchto oblastech by měl být knihovník schopen poradit čtenářům a uživatelům knihovnicko-informačních služeb. V knihovnách by také neměla být opomíjena výchovná a vzdělávací činnost, a to již od nejmenších čtenářů až po odborníky. Kdo jiný by měl organizovat a v některých případech i přímo školit, než knihovník s příslušnou odborností.

Několik let (od r. 2000) vyučujete studenty VOŠ oboru knihovnictví. Mění se jejich přístup ke studiu? Zajímá je obor?

Nejprve musím říci, že jsem učil externě od sedmdesátých let jednak na Střední průmyslové škole a také v podnikové výchově dospělých – vedoucích pracovníků, pro což jsem získal na Institutu Ministerstva průmyslu v Kralupech nad Vltavou potřebné doplňující pedagogické vzdělání. Na Vysoké škole zemědělské, nyní Mendelově univerzitě v Brně, která je stále mým mateřským pracovištěm, již od roku 1990 učím na dřívějším Ústavu inženýrské pedagogiky, nyní na Institutu celoživotního vzdělávání a také jsem vedl lekce pro doktorandy právě v předmětech, jejichž obsahem byly knihovnické a informační technologie.

Pokud se týká studentů VOŠ oboru knihovnictví, mohu konstatovat, že po celých uplynulých patnáct let je toto vzdělání na velmi vysoké odborné úrovni, a to zvláště díky kvalifikovaným pedagogům. Jako dřívější vedoucí Ústavu vědecko-pedagogických informací a služeb, do jehož působnosti patřila právě Ústřední knihovna a Informační centrum, kam přicházeli studenti-knihovníci na praxi a mnozí zde také našli své trvalé zaměstnání dodnes, mohu potvrdit, že byli vždy kvalitně přípravě školou pro praxi. Z hlediska pedagoga na této škole také hodnotím zájem většiny studujících o obor. Přístup studentů jednotlivých ročníků je však poněkud odlišný

v posledních letech, kdy se samostatná „knihovnická škola“ sloučila s „obchodní akademií“. Možná je to zdánlivé, ale v té samostatné se studenti cítili více odborně zaměřeni a z toho plyne, že byli soustředěni na výuku v knihovnicko-informačním oboru. Nyní vidí vedle sebe další odborné zaměření, které jejich zájem rozptyluje.

Co Vám v poslední době udělalo radost?

Patřím mezi optimisty, takže vidím věci spíše pozitivně. Radost mi dělá to, že jsem mezi lidmi a hlavně mezi mladými studenty, u nichž vidím, že mají zájem o vzdělávání v moderních technologiích. Radost mi dělají i pokroky ve využívání informačních technologií, a to nejen v knihovnách, ale také ve výuce. Zvyšuje se informační gramotnost studentů (kromě gramotnosti počítačové), rovněž pedagogové více využívají přístup k informačním zdrojům pro jejich vlastní vzdělávání a pro přípravu výuky. V osobním

životě mám radost ze svých šesti vnučat a jejich úspěchů ve školách.

Jaké knihy Vás zaujaly v poslední době? A jaké technologie?

Jsem stále členem Knižního klubu a tak neustále nakupuji nové knihy. Rád se však vracím i ke knihám v mé knihovně, mám v oblíbení historii a cestování. Právě jsem se vrátil k Ceramovi a jeho dílu Bohové, hroby a učenci, často nahlížím do Slovníku latinských citátů od Josefa a Kristiny Čermákových a z Knižního klubu jsem teď koupil Špalíček výletů autorů Soukupa a Davida. Musím se přiznat, že se stále držím klasické technologie tištěných knih, i když čtu kratší texty a povídky na internetu a snažil jsem se o čtení e-books, ale zvyk je zvyk.

Je něco na závěr, co byste chtěl knihovníkům veřejných knihoven vzkázat?

Zvolili jste si povolání, které patří mezi služby ostatním lidem. Není to jednoduché povolání, protože vyžaduje nejen obětavost, ale také umění přístupu k lidem různých profesí, různých nálad a chování. Dokázat vyhovět s úsměvem každému není jednoduché a ne všichni to chápou. Vždy jsem to také zdůrazňoval i našim pracovníkům v knihovnických službách a informačním centru. Ať se to tedy našim knihovníkům daří v současnosti i v budoucnosti.

Děkuji za váš čas a za rozhovor

Ptala se Adéla Dilhofová

Ing. Jiří Potáček, CSc. (1940) po maturitě v roce 1957 studoval dálkově organizaci a řízení na Fakultě strojní VUT v Brně, které ukončil titulem Ing. v roce 1971. Při zaměstnání ve výpočetním středisku v Nábytkářském průmyslu v Brně ukončil v roce 1988 vědeckou aspiranturu na VŠE v Praze na téma Umělá inteligence jako metoda automatizovaného řízení. Od roku 1990 byl vedoucím Ústavu vědecko-pedagogických informací*

a služeb Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Součástí Ústavu byla ústřední knihovna, ediční středisko, audiovizuální centrum a informační centrum. V této funkci pracoval do roku 2007. Zmodernizoval knihovnické služby, zavedl automatizaci a vybudoval moderní, ve své době vzorové, informační centrum. V praxi se snažil, aby práce informačního centra byla efektivní, aby vynaložené náklady byly kompenzovány přínosem vědě, pedagogice a odrazily se i na studijních výsledcích. Aktivně se podílel, jako zakládající člen, na činnosti Asociace knihoven vysokých škol, zastával funkci předsedy Sdružení uživatelů PC. Od vzniku Vyšší odborné školy informačních studií a knihovnictví v Brně v roce 2000 vyučuje studenty. Přednášky ing. Potáčka nejen pro studenty, ale i na konferencích jsou vždy přínosem a poučením, teorie vychází ze zkušeností z praxe. Přednášky na Inforu (např. v roce 2002 pod názvem Knihovna-matka informačního centra, nebo v roce 2010 Informační zdroje a celoživotní vzdělávání) ukazují šíři odborného zájmu – informační technologie a jejich přínos, vzdělávání studentů i dospělých, práce s informacemi, zvyšování kvality knihovnických a informačních služeb. Ing. Potáček publikuje v odborném knihovnickém tisku. V roce 2010 byl oceněn Medailí Z. V. Tobolky.

Redakce časopisu gratuluje Ing. Potáčkovi k 75. narozeninám a přeje stále hodně energie a pevné zdraví.

Kyjovská knihovna jako oáza čtenářům

Městská knihovna Kyjov se v současné době zaměřuje na kvalitu poskytovaných knihovnických a informačních služeb, posilování čtenářských návyků, podporu osobností lidových tradic regionu Kyjovska a zvýšení profesionální činnosti knihovníků. Realizujeme kulturně výchovně a vzdělávací činnosti v oblasti literatury, posilujeme předávání kultury dalším generacím a podílíme se na aktivním zvyšování povědomí občanů o základních právech v právním státě.

Zřizovatelem knihovny je Město Kyjov, které má v současné době více než 11 tisíc obyvatel. Kyjov se nachází 40 km jihovýchodně od Brna a 18 km severně od Hodonína. Je kolébkou regionálních umělců, městem vína i folkloru. Patří mezi významná střediska lidové kultury Slovácka. Město také podporuje nadstandardní služby knihovny, je velmi dobrá spolupráce s mateřskými, základními a středními školami a iniciuje spolupráci s kulturními organizacemi města.

Knihovna vznikla jako čtenářský spolek v roce 1864 a nacházela se na různých místech v Kyjově. Byla stavěna v rámci „akce Z“ a v roce 1988 byla přestěhována do nových prostor. Nachází se v třípodlažní budově, je umístěna ve středu města a je snadno přístupná. V budově sídlí také odbočka Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých. V její bezprostřední blízkosti se nachází Klvaňovo gymnázium a Střední odborná škola zdravotnická a sociální, ale i Základní škola J. A. Komenského. V současném období je ve volném výběru 53 481 knih a k dispozici čtenářům je 126 druhů novin a časopisů. Knihovna má jednu pobočku v místní části Kyjov-Bohuslavice. Evidujeme celkem 2 205 čtenářů. Oproti předcházejícímu období vzrostl počet dětských čtenářů o 11,65 % a v současné

době máme 594 dětských čtenářů. V průběhu roku 2014 knihovna rozšířila své služby o výpůjčky audioknih, zaslání čtenářům upozornění na rezervaci a upomínek formou SMS, pohodlný výběr knih pro čtenáře pomocí praktických košíků. Současně provádíme kvantitativní, ale i kvalitativní práce knihovnických služeb a propagujeme četbu zejména u dětí a mládeže, aktivně podporujeme čtenářskou gramotnost, práci s knihou a čtenářské návyky. Také byla nově zřízena webová prezentace knihovny, která je přehlednější, jasnější a srozumitelnější. V roce 2014 zřizovatel uvolnil finanční prostředky na rekonstrukci přednáškového sálu včetně příslušenství, vybudování bezbariérového sociálního zařízení, kuchyňky a pokoje pro hosty.

Za podpory Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky a regionálního výboru Velké Moravy Brno byl v roce 2013 realizovaný projekt „Poznávej místa děl kyjovských autorů“. Tento projekt seznámil děti a mládež s literární činností kyjovských spisovatelů, kteří děj svých knih umístili do bezprostředního okolí města Kyjova. Cyklus besed a přednášek byl zaměřen především na děti a mládež do 15 let, přesto tato problematika zaujala převážně starší čtenáře a obyvatele města. Bulletin představil spisovatelku Elišku Vlasákovou, kterou ke Kyjovu váží vzpomínky na dětství, ráda vzpomíná na poděty, které ji inspirovaly k vydávání knih. Představila se také Jarmila Bednaříková, která se zabývá dějinami pozdní antiky a raného středověku, výrazně ji ovlivňuje k tvůrčí činnosti příroda a krajina v oblasti Chřibů. K vyhledávaným spisovatelům patří i lékař, folklorista Jan Pavlík, který se převážně zaměřuje na historii svého rodu. Ukazuje na soudržnost rodiny, ale i těžký život v tvrdém a chudém kraji. Spisovatel, lékař a výtvarník

Jiří Dunděra se zabývá historií a výtvarným uměním. Jako skaut celým svým životem prosazuje nekompromisní, mravní a politické postoje. Ve svých knihách sbírá soubory životních osudů osobností, lidí, kteří si vždy zachovali lidskou důstojnost a nebyli ochotni slevit ze svých zásad. Knihovna vydala tento bulletin na základě ukončení tohoto projektu, který se setkal s velmi příznivou odezvou z řad veřejnosti a i literátů.

V naší společnosti v posledním období se objevilo množství případů, které ukazovaly na nevhodné obchodní praktiky a jednání obzvláště se staršími spoluobčany. Knihovna se zapojila do projektu Večer s ombudsmanem. Smyslem tohoto projektu bylo posílit právní povědomí občanů kyjovského regionu a otevřít i diskusi nad konkrétními situacemi porušování základních práv. Dne 12. března 2014 se uskutečnila beseda s diskuzí za účasti právníků Kanceláře veřejného ochránce práv. Účast ombudsmanky Anny Šabátové vnesl účastníky večera do posilování svých znalostí a postojů každodenního života.

Dále si knihovna vytyčila za cíl upevňování vztahů a komunikace mezi mladou generací a jejich prarodiči. Do svého programu zařadila projekt „... dědečku, babičko, mám vás rád!“. Tento projekt byl realizovaný v rámci poskytnuté dotace z dotačního programu Knihovna 21. století Ministerstva kultury ČR. Smyslem projektu je rozvíjet a kultivovat mladou generaci ke klasickému běhu života, že každý člověk jednou zestárne. U dětí chceme zamezit apatii, rezignaci a uzavírání se do soukromého světa a ukázat knihovnu, jako kulturní místo pro komunikaci člověka s člověkem. Knihovna musí sehrát důležitou roli na poli kultury, vzdělanosti a občanské osvěty. Ukazujeme na morální, etické a charakterové vlastnosti starší generace, na druhé straně na velký význam prarodičů pro citový a sociální vývoj dítěte. Vyprávění prarodičů se často dětem vrývá do paměti na celý život. Uskutečnila se čtyři setkání, v rámci nich besedovaly s dětmi i seniory Eliška Vlasáková, Věra Řeháčková, Jarmila Kuřitková-Moosová, Hana Sar Blochová.

V rámci spolupráce českých center a knihoven České republiky se naše knihovna zapojila v dubnu 2014 do čtenářského happeningu s názvem Noc literatury.

Cílem bylo představit současnou evropskou literaturu netradičním způsobem a zároveň oživit večerní město přitažlivou akcí. V průběhu večera četli regionální autoři Daniela Šafránková, Ester Vratislavská, Michal Oliva, Juraj Jordán Dovala a Stanislav Hradil. Večerní čtení doprovázelo vystoupení hudební skupiny alternativního rocku-folku s názvem Potkaní sezóna. Tato iniciativa podnítila netradičním a kreativním způsobem zájem veřejnosti o současnou literaturu.

V průběhu měsíce června probíhal v městě Kyjově již IV. ročník podpory čtenářských dovedností u dětí a mládeže. Ide o propojení kulturně výchovných regionálních tradic a historie Slovácka doprovázené četbou z vybraných knih. V souvislosti s rozvojem internetu oslovuje čtenáře jinou formou vztahu ke knize. Ve své práci hledáme začínající čtenáře a podobně naladěné spřízněné kamarády a vedeme je na jejich čtenářské stezce. Akce probíhá čtyři dny, čte se pro děti mateřských a základních škol. Do čtení dětem jsou zapojeni spisovatelé, umělci, osobnosti regionu i představitelé města. Na základě velmi dobré spolupráce se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých čtou dětem ukázky v Braillově písmu i zástupci této organizace. Součástí je i představení znalostí, dovedností a umu jednotlivých nevidomých. Všichni zúčastnění s obrovským zájmem a naprostou v němém úžasu poslouchají toto čtení i samotné příběhy. Poděkování zaslouží i zástupcům Základní umělecké školy Kyjov, kteří vystoupením svých žáků ukazují hodnoty lidového umění. Z důvodu, že začínající čtenáři mohou být i dospělí, zavedli jsme v loňském roce i čtení pro dospělé. Večer byl věnován garantu projektu „Žij mezi námi, pojďme naslouchat – spisovatelé Kyjovska, realizovaný bez finanční dotace. Představili jsme soudce a spisovatele, folkloristu a vlnáře Josefa Holcmana, jeho literární tvorbu i vyznání ke Kyjovu a kyjovskému regionu. Knihovna pravidelně představuje jeho nově vycházející knihy, a proto je také garantem tohoto projektu. V září letošního roku bylo ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti divadelní zpracování Ceny facky aneb Gottwaldovy boty Karla Steigerwalda na motivy knihy Cena facky od Josefa Holcmana. Zaměstnanci knihovny byli účastníky tohoto představení.

Na základě rozšiřování služeb občanům navázala knihovna spolupráci s Centrem sociálních služeb v Kyjově s jejich uživateli, kteří nemohou knihovnu navštěvovat ze zdravotních důvodů. Jde právě o lidi, kteří hojně čtou, ale návštěva knihovny jim dělá již obtíže. Knihovnice pravidelně jednou měsíčně vyberou knihy ze svého knižního fondu, které do centra pro své zájemce přiváží. Součástí každé této výměny je i setkání s některým regionálním spisovatelem nebo knihovnicí prezentující a představující nové začínající spisovatele a autory, kteří mají charakter, cit a lásku, zaslouží si respekt za vykonanou literární činnost a dovedou odolát dnešnímu způsobu života.

V naší knihovně se uskutečnily oslavy výročí 150 let založení Čtenářského spolku v Kyjově. Tato ojedinelá akce proběhla v rámci Týdne knihoven dne 8. října 2014, a to v nově zrekonstruovaném a rozšířeném přednáškovém sále. Do spolupráce se zapojilo i Vlastivědné muzeum v Kyjově, které prezentovalo dějiny založení tohoto spolku. Historie vzniku písma oživila přítomným Jarmila Bednaříková, docentka

Ústavu klasických studií na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zdejší knihovna připravila pro návštěvníky prezentaci událostí posledních sto padesáti let, které výrazně ovlivnily kyjovskou kulturu. Nechybělo ani vystoupení pěveckého sboru Pastelky složeného ze zástupců Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých v Kyjově a „moravský“ rock SORY z Uherského Hradiště. S pozitivním hodnocením se setkal volný výběr knih před budovou knihovny.

V závěru roku 2014 se uskutečnila beseda nad výročním Malovaného kraje s kyjovskými literáty. Občanské sdružení Malovaný kraj představilo svoji činnost, vydávání časopisu Malovaný kraj, kulturní spolupráci s příhraničními regiony, péči i udržení tradiční lidové kultury. Knihovna představila účastníkům setkání prostřednictvím prezentace a bulletinu projektu knihovny Poznávej místa děl kyjovských autorů.

Zázrak není létat vzduchem nebo kráčet po vodě, ale zůstat na zemi a proto jsme tu pro naše čtenáře i v roce 2015.

Marie Ježková
reditelka@knihovna-kyjov.cz

Beseda se spisovatelkou Věrou Řeháčkovou

Budova mestske knihovny Kyjov -1

Budova mestske knihovny Kyjov

Celé Česko čte dětem_čtení v Brailovu písmu

i tak lze prezentovat činnost knihovny

Literární piknik

Noc literatury 2014_hudba

Pevecký sbor Pastelky - nevidomi před knihovnou

Rozhovor moderatorky Antlova se spisovatelem JUDr. Holcmanem

Skupina SORY z Uherskeho Hradiste pred knihovnou

Velké dějiny země Koruny české

Vystava-Mnichovska zrada

Účastníci projektu BiblioEduca v Kyjově

Regionální usilování v Mahenově památníku

Knihovna Jiřího Mahena v Brně má v práci s regionální literaturou dlouholetou tradici. Od šedesátých let minulého století vydávala bibliografickou ročenku „Co číst z tvorby autorů Jihomoravského kraje“. Péči zejména J. Šteflíčkové, M. Zídky a V. Slavíkové vycházely též personální bibliografie jihomoravských autorů včetně Jiřího Mahena, zájemci mohli získat také publikace „Brno v literatuře“, „Brno v krásné literatuře“ a slovník „Spisovatelé Jihomoravského kraje“. V osmdesátých letech byly v ústřední knihovně i na pobočkách vyčleněny knihy od jihomoravských autorů nebo s tematikou jižní Moravy.

S otevřením Mahenova památníku na začátku devadesátých let bylo zpracování regionální bibliografie přesunuto tam. Vycházela se změněným názvem „Tvorba jihomoravských autorů v roce...“ a jedním z jejích plodů byl i rychle rozebraný „Slovníček současných brněnských spisovatelů“. V té době se ideálně doplňovala bibliografie s pořádáním besed a autorských čtení z právě vydaných, vzhledem k ještě neúplně fungující distribuci, v Brně hůře dostupných, nejen regionálních knih. Na půdě Mahenova památníku četli a besedovali za velkého zájmu návštěvníků Eda Kriseová, Ladislav Chudík, Zdeněk Urbánek, Ivan Klíma, Ota Filip, Ivan Jelínek, Ludvík Vaculík, Jiří Kratochvíl, Viola Fischerová,

Sylvie Richterová, Pavel Řezníček... Přibyl další pořad, se kterým přišel bývalý dramaturg Mahenovy činohry Jaromír Vavroš, Brunensia sub tegulis, aneb Čtení na půdě. V podání brněnských herců a s dobovou hudbou připomínal život a dílo osobností, nejen literárních, spjatých s Brnem. Od konce roku 1993 se do aktivit zapojila Společnost Jiřího Mahena s předsedou Ludvíkem Kunderou. Pořádala přednášky o Mahenovi a jeho literárních soupeřích a vydávala členský literární časopis Milíř. Činností přibývalo, počet čtenářů se více než zdvojnásobil. Mj. mají k dispozici zákoutí se stále doplňovanou literaturou o Brně a hlavně k prezenčnímu studiu poskytovanou většinu vydání Mahenových knih a literatury o Mahenovi. Bibliografie už nevychází, zato z časopisu Milíř se zásluhou nového předsedy SJM Jiřího Poláčka stala poměrně objemná ročenka. Na Mahenově půdě se ročně uskuteční okolo 120 akcí. Z nejbližších můžeme pozvat na společné autorské čtení Markéty Hejkalové a Jiřího Kratochvíla, vzpomínkový pořad k 95. výročí narození Ludvíka Kundery, besedu s Milošem Doležalem, setkání nad knihou Sylvie Richterové „Každá věc ať dospěje na své místo“ a na uvedení monografie Iva Haráka o brněnském básníku Josefu Suchém.

Jana Černá
cerna@kjm.cz

Okres Blansko – regionální literatura, její uchování a využití v knihovnách

Tato část fondů všech knihoven je velmi pečlivě střežena, protože většina již dříve vydaných publikací je téměř nenahraditelná.

Při doplňování regionální literatury je důležité bedlivě sledovat také regionální tisk, kde se objevují informace o nových místních publikacích, protože žádná z našich knihoven nemá právo povinného výtisku.

Fond regionální literatury je v knihovnách k dispozici svým uživatelům buď k prezenčnímu studiu (a to v případě, že výtisk je v knihovně pouze 1×) nebo ho lze půjčovat absenčně.

Dvě největší knihovny – Městská knihovna Blansko i Boskovice dlouhodobě a systematicky tuto literaturu doplňují a uchovávají. Stejně tak i všechny ostatní profesionální knihovny.

Také neprofesionální knihovny se snaží mít ve svém fondu vlastní koutek místní regionální literatury. Jako příklad netradiční nabídky lze uvést Místní knihovnu ve Veselici. Je zde vytvořeno Centrum regionální literatury. Publikace jsou zpracovány v systému Clavius REKS, jsou dohledatelné v on-line katalogu, ale také je k nim na webu knihovny vytvořen seznam obcí z širšího regionu. Vše je společně propojeno a nabízeno. Více informací lze dohledat na webu knihovny:

<http://www.knihovna-veselice.cz/index.php/katalog/regionalni-literatura.html>

Z celkového počtu 135 knihoven okresu Blansko má v současné době 82 knihoven vlastní on-line katalog na webových stránkách. Je tedy možné pohodlně dohledat konkrétní titul pro každého uživatele.

Další důležitou součástí práce v knihovnách je nabídka a propagace regionální literatury pro dětské čtenáře. Od roku 2008 se scházejí v knihovnách našeho regionu čtoucí rodiny a seznamují se v ročních společných projektech se současnými regionálními autory, historickými regionálními osobnostmi nebo příběhy. Na všechny společné akce nás doprovází Bábrdlinka Kníženka (Kněžnice čarodějná blanenská) – patronka čtoucí rodin.

Tato setkání jsou organizována pod hlavičkou Celé Česko čte dětem a každá zapojená knihovna si vytváří vlastní program s nabízenou regionální tematikou. Děti nejen čtou, ale také tvoří. Výsledky celoroční činnosti jsou společně vystaveny a putují mezi jednotlivými knihovnami. Dvakrát za rok organizujeme společné setkání čtoucí rodin, na které zveme regionální osobnosti. Na literárních putováních se vydáváme do blízkého okolí, čteme v přírodě, chystáme pro děti soutěže i odměny.

Pro knihovníky je vytvořena nabídka regionálních autorů, kteří ochotně a rádi udělají besedu pro děti nebo dospělé čtenáře. Tato nabídka je stále doplňována a rozšiřována.

Helena Jalová
Helena.Jalova@mzk.cz

Lysickou oborou Blansko

Bábrdlinka Blansko

Regionální fond Městské knihovny Břeclav

Historie břevclavské knihovny se počíná datovat od roku 1899, kdy čtenářský spolek Břetislav otevřel pro veřejnost knihovnu s 1 020 svazky. Roku 1914 už měla také díky četným darům příznivců 2 296 svazků a 212 čtenářů. Za zmínku stojí, že souběžně s touto veřejnou knihovnou fungovala v tehdy ještě samostatné Staré Břeclavi obecní knihovna, založená již roku 1882.

Po vydání Zákona o veřejných knihovnách obecních roku 1919 byla 1. prosince 1920 otevřena Veřejná knihovna města Břeclavě. Jejím základem se stala pravděpodobně právě výše zmíněná knihovna spolku Břetislav. Díky vzornému vedení profesionálního knihovníka Karla Sýkory se břevclavská knihovna stala centrem společenského a kulturního života a během deseti let se stala jednou ze sedmi největších knihoven na Moravě (roku 1930 měla přes 12 250 knih, 948 čtenářů a 45 388 výpůjček). Knihovna sídlila v přízemí městské radnice na náměstí TGM a díky rozšiřování fondu a rostoucí návštěvnosti se neustále potýkala s nedostatkem místa.

Po Mnichovském diktátu, v říjnu 1938, kdy se Břeclav stala součástí odtrženého pohraničí, byl knižní fond zapůjčen knihovnám v Hodoníně a Otrokovicích, aby nedošlo k jeho zničení nacisty. Protože budova radnice byla za války zasažena bombou a vyhořela, musela knihovna hledat nové prostory. Po provizorním umístění v suterénu kostela Českobratrské církve evangelické se roku 1949 přestěhovala do budovy bývalé Občanské záložny na ulici Národních hrdinů, kde sídlí dodnes. V roce 1949 udělil Okresní národní výbor Břeclav knihovně statut okresní knihovny.

Počínaje 1. lednem 1993 se transformovala na Městskou knihovnu Břeclav, jejímž zřizovatelem je Město Břeclav. Roku 2004 byly v rámci první etapy

Exlibris knihovny ze třicátých let 20. století (autor Josef Baruch)

plánované přestavby rekonstruovány půdní prostory historické budovy a proměněny na polyfunkční sál, umožňující pořádat výstavy a větší kulturní akce.

Fond knihovny tvoří kromě cca 150 000 svazků knih beletrie i naučné literatury také přes 13 000 zvukových dokumentů – jak CD, tak i zvukových knih na magnetofonových kazetách a ve formátu MP3. Návštěvníci knihovny mají k dispozici kolem 190 titulů časopisů. Knihovna ročně připravuje řadu kulturně vzdělávacích akcí pro školy i veřejnost, spolupracuje přitom s dalšími institucemi v rámci města, zejména však se základními a středními školami.

Fond regionální literatury Městské knihovny Břeclav shromažďuje knihy s regionální tematikou a knihy regionálních autorů primárně z území bývalého břevclavského okresu, obsahuje ale i materiály týkající se širší oblasti celého moravského Slovácka. V poslední době bývají do regionálního fondu

zařazovány knihy z přílehlých příhraničních regionů – slovenského Záhorí či rakouských regionů Waldviertel a Weinviertel.

Regionální fond je průběžně doplňován jak nově vydanými knihami, tak nákupem starších publikací v antikvariátech i od soukromých osob. Nejstarší svazky pocházejí z přelomu 19. a 20. století, součástí fondu jsou i knihy bývalé Veřejné knihovny města Břeclavě, zachráněné po Mnichovu 1938 před zničením zásluhou tehdejšího knihovníka Karla Sýkory. Fond obsahuje prozatím více než 2 600 svazků, za zmínku stojí třeba budování sbírky bibliofilských tisků z dvacátých a třicátých let 20. století, která tiskla tehdy slavná breclavská tiskárna Vladimíra Chlady.

Dlouhodobým projektem knihovny je cyklus *Osobnosti města a regionu*, v jehož rámci knihovna pořádá besedy s regionálními osobnostmi a vydává publikace s regionální tematikou. Pracovníci knihovny se regionální fond snaží propagovat nejrůznějšími způsoby, připravují např. výstavy, informační panely, články v regionálním tisku či výběrové bibliografie, vydávané jak k výročí jednotlivých regionálních osobností, tak i bibliografie propagující přímo samotný fond.

Jaroslav Čech
cech@knihovna-bv.cz

Regionální literatura v Městské knihovně Hodonín

Fond regionální literatury Městské knihovny Hodonín umístěn v čítárně knihovny. Fond je tvořen převážně publikacemi a zpravodaji jednotlivých obcí okresu Hodonín. Kromě toho odebíráme a od roku 1995 archivujeme týdeník *Slovácko*, týdeník *Nové Slovácko* (archiv od roku 2006), časopis *Malovaný kraj*, *Bílé Karpaty* a *Zvony z Podluží*, *Vlastivědný časopis Jižní Morava a Slovácko* – společenskovední recenzovaný časopis pro moravsko-slovenské pomezí. Ve fondu se nachází také publikace krásné literatury, které mají vztah ke zdejšímu regionu, materiály vydané k propagaci města a celého regionu, medailonky výtvarníků, vystavující svá díla v Galerii výtvarného umění v Hodoníně.

Informace o vydání jednotlivých publikací získáváme z regionálního deníku a webových stránek obcí. Publikace i zpravodaje, které vydá obec, získáme do fondu darem. V roce 2014 jsme odebírali 25

zpravodajů a celkem jsme regionální fond obohatili 19 publikací, z toho 8 bylo z darů. Ostatní knihy z regionální literatury nakupujeme.

V knihovně se nachází v papírové podobě kartotéka regionálních osobností z oblasti kultury, umění, sportu a vědy, které se v regionu narodili, zemřeli, žili, tvořili nebo jejich tvorba má vztah ke zdejšímu kraji. Kartotéka je neustále doplňována a postupně je převáděna do elektronické podoby a umístěny na webové stránce Čtenářského deníku knihovny <http://ctemeradi.webnode.cz/regionalni-osobnosti/>

Kartotéku tvoří cca 300 záznamů, které jsou tvořeny krátkým popisem o životě a tvorbě osobnosti a k nim jsou přidávány kopie článků. Na začátku roku je zpracován seznam osobností, které v daném roce slaví výročí. Medailonky k výročí bývají vystaveny také ve vestibulu knihovny.

Pouze v tištěné podobě od roku 2011 je k dispozici bibliografie regionální literatury zpracovaná z periodik: Malovaný kraj, Bílé Karpaty, Slovácko: společenskovědní recenzovaný časopis pro moravsko-slovenské pomezí, Vlastivědný časopis Jižní Morava a Věstník: historicko-vlastivědného kroužku v Žarošicích. Články v jednom seznamu jsou řazeny podle roku vydání a ve druhém podle obcí a tématu.

Nejpůjčovanejší knihy v celé čítárně tvoří právě knihy z regionální literatury.

Za rok 2014:

Hodonín: dějiny města do roku 1948. 1. vyd. Hodonín: Město Hodonín, 2008. 559 s. ISBN 978-80-254-2100-0

Hodonín ve válce a okupaci v letech 1939-1945. 1. vyd. Hodonín: Město Hodonín, 2005. 181 s.

Hodonín: Minulost a socialistická přítomnost města. 1. vyd. Brno: Blok, 1979. 466 s.

Veronika Bábiková
citarina@knihovnahod.cz

Oddělení regionální literatury v Městské knihovně Znojmo

Městská knihovna Znojmo disponuje oddělením regionální literatury v rámci studovny a čítárny. Fond regionální literatury se nachází v 1. patře knihovny ve skladu. Knihy s regionální tematikou jsou k dispozici pouze prezenčně, fond není volně přístupný a zájemcům je zprostředkován prostřednictvím pracovníků studovny.

Regionální literatura zahrnuje dokumenty vztahující se k znojemskému regionu – městu Znojmo, obcím, významným osobnostem, událostem, dějinám i současnému dění v regionu. Fond zahrnuje knihy (monografie, ročenky, sborníky), periodika (časopisy, noviny), zpravodaje obcí, škol a jiných organizací, vydávané v regionu pravidelně nebo mimořádně k různým výročím, akcím, slavnostem.

Co se týče akvizice, probíhá prostřednictvím: regionálního i celostátního tisku,

- osobní návštěvy regionálních kulturních památek, muzeí, výstav, akcí,
- výročních zpráv regionálních institucí,
- informačních center, informačních středisek,
- knihkupectví i internetových,
- edičních plánů,
- darů, pozůstalostí,
- webových stránek městských a obecních úřadů.

V případě knih, které již nelze sehnat, provádíme okopírování originálu dokumentu, svázání a zařazení do našeho fondu.

Knihy jsou do knihovního systému vkládány s lokací „REG“. Ke konci roku 2014 bylo v systému zavedováno přes 3 230 svazků s touto lokací. Fond je průběžně doplňován o nově vydané publikace i dříve vydané dokumenty.

V rámci knihovního systému Clavius je ve studovně využívána databáze regionálních osobností, databáze regionálních událostí a databáze článků z regionálních periodik. Databáze osobností regionu – rodáci, i když působili mimo region; osobnosti působící v regionu, ale narození jinde; osobnosti tvořící díla týkající se regionu. Databáze obsahuje přes 2 000 osobností.

Databáze událostí regionu – na této databázi se momentálně pracuje, zpětně se doplňují a vkládají data. V současné době je zde vloženo přes 640 událostí.

Databáze článků z regionu – analytický popis článků z regionálního tisku – lokace reg + rok vydání daného článku (např. reg2014). Databáze obsahuje přes 50 000 regionálních článků.

V návaznosti na databázi článků, vydávají pracovníci studovny výběrovou bibliografii Znojemska v tisku. Ta se začala vydávat v roce 1973 a do roku 2005 vycházela v tištěné podobě. Po roce 2005 bývá k dispozici pouze v elektronické podobě na webových stránkách Městské knihovny Znojmo.

Dalším počinem pracovníků studovny jsou tzv. nevidované materiály – složky obsahující články nebo jiné propagační materiály, zaměřující se na konkrétní regionální události, osobnosti, památky aj. Tyto materiály jsou průběžně doplňovány a v současné době máme k dispozici přes 1 000 složek.

Městská knihovna Znojmo spolupracuje s těmito regionálními institucemi: Znojemska Beseda, Turistické informační centrum, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Státní okresní archiv Znojmo.

Michaela Vrabelová
vrabelova@knihovnazn.cz

Regionální literatura v Knihovně Karla Dvořáčka

Knihovna Karla Dvořáčka nemá samostatné oddělení regionální literatury, přesto je tento fond vyčleněn, specificky označen v katalogu a umístěn v referenčním oddělení. V současné době obsahuje 3 290 dokumentů, což představuje asi 1 600 titulů. Počátky tohoto regionálního fondu sahají do období přelomu 70. a 80. let 20. století. Naučná literatura je řazena podle MDT, zvláště je vyčleněna beletrie a poezie.

Samostatné místo patří spisovateli Karlu Dvořáčkovi (1911–1945), jehož jméno nese naše knihovna, a katolickému knězi, spisovateli, orientalistovi Aloisi Musilovi (1868–1944), rodáku z nedalekého Rychtářova, který je dnes součástí Vyškova. Zásahu na shromáždění děl těchto dvou autorů i publikací o nich v takové úplnosti, jakou jinde nenajdeme, mají knihovníci tohoto úseku.

Snažíme se obohatit i ostatní regionální literaturu. Část dokumentů kupujeme, část dostaneme darem. Na základě zpráv, které nalezneme v tisku, na webových stránkách nebo nám je sdělí naši uživatelé, nastává pátrání po knihách – zjišťování kontaktů, telefonáty, e-maily. Často k nám publikace doputují i díky kolegyním z regionálního oddělení, které je při cestách po místních knihovnách Vyškovska získají od obce. Získáme také občas bakalářské i diplomové práce, většinou od studentů, kteří chodí hledat literaturu ke svým pracím do knihovny a následně nám je věnují. Je to práce leckdy detektivní, ale stojí za to; vytváříme takto sbírku dokumentů, které by jinak byly pro většinu zájemců nedostupné.

Pozornost zaměřujeme nejen na knihy, ale i na regionální tiskoviny. Patnáct obcí na okrese vydává pravidelně či příležitostně své zpravodaje a zaslá nám je. Jejich svázané ročníky jsou uloženy v referenčním oddělení. V nedávné době se nám – ve spolupráci s obecními knihovnami a kronikáři – podařilo doplnit

některé neúplné starší ročníky bývalých okresních novin (Náš život) a městských zpravodajů (Bučovice, Rousínov, Slavkov ad.).

Do poloviny 90. let spadají počátky vytváření elektronické databáze bibliografických záznamů regionálních dokumentů (REGO), která nahradila dřívější složky s tištěnými články tříděnými podle oborů. Databáze je tvořena převážně z regionálních tiskovin na základě výběru knihovnic, a to nejen z těch nově vycházejících. Postupně byly excerповány i starší ročníky, např. Náš život od roku 1961 a Vyškovský zpravodaj od roku 1972. Každý bibliografický záznam v počítači umožňuje následné vyhledání úplného textu článku.

Tradici u nás má pořádání výstav s tematikou vztahující se k regionu. První s názvem Literatura Vyškovska se uskutečnila v roce 2003, v ročních odstupech pak následovaly další: Hudba Vyškovska, Výtvarní umělci Vyškovska atd. Tyto výstavy jsou prezentovány jednak v budově knihovny, jednak v galerii Turistického informačního centra na vyškovském náměstí. Kromě toho byly připraveny tři větší výstavy k vývoji amatérského divadla ve Vyškově a okolí, které se setkaly s příznivým ohlasem návštěvníků. Při tvorbě těchto výstav čerpáme podklady nejen z fondu naší knihovny, ale oslovujeme další instituce – muzeum, archiv, knihovny, spolky i jednotlivce. Často tak získáme takové množství materiálů, že je není možné všechny využít; nepřijdou však vničeť, tyto texty, fotografie a články uspořádáme podle témat, opatříme rejstříky a necháme svázat. Takto vzniklo několik „publikací“ – např. Divadelní spolek Haná v regionálním tisku, Ochetnické divadelní soubory Vyškovska, Výběr článků z regionálního tisku 1892–1945, Karel Dvořáček – články o něm (1937–2005). Využívají je vysokoškoláci a vlastivědní badatelé. Pro střední

školy jsme připravili prezentaci Regionální spisovatelé, kterou začleňujeme do knihovnických lekcí nebo do samostatných besed na toto téma. Samozřejmostí jsou pro nás příležitostné výstavy regionální literatury v prostorách knihovny.

Počátky databáze regionálních osobností – tehdy ovšem pouze v „papírové“ podobě – sahají rovněž do 80. let; v 90. letech byla tato kartotéka převedena do online databáze a samozřejmě dále rozšiřována. Dnes obsahuje 790 osobností spojených svým životem či

působením s Vyškovskem. Takto zpracované autority jsou také zaslány do databáze národních autorit. Každoročně přibývají nová jména. S osobnostmi je spojeno vytváření a vydání bibliografií – v posledních letech jsme zpracovali dílo Karla Dvořáčka, Aloise Musila, Miloše Zapletala i trochu exotického E. T. Setona.

Pavína Dobýšková
dobyskova@kkdvyskov.cz

konference/akce

Okna oborů dokořán

V úterý 2. prosince, v den největší ledovkové kalamity za posledních třicet let, se v Národní technické knihovně konal celodenní seminář realizovaný v rámci projektu *Moderní informační a komunikační technologie v knihovnictví 2014*. Cílem semináře bylo seznámit jeho účastníky s obsahem a funkcemi jednotlivých oborových bran, ale i na obecnější úrovni představit možnosti dalšího směřování. Zvláštní pozornost byla věnována jejich potencionální roli v rámci připravovaného Centrálního portálu knihoven.

V úvodní přednášce bylo představeno technické řešení Jednotné informační brány (dále jen JIB), nad kterou jsou jednotlivé oborové brány vystavěny. Jedná se zejména o publikační systém PLONE, federativní vyhledávač METALIB a linkovací server SFX – ten je schopný zajistit přístup k plným textům napříč databázemi, propojit katalogy a poskytnout přístup

k dalším doplňkovým službám (např. elektronické dodávání dokumentů). Důležitým výstupem SFX je také seznam elektronických časopisů a e-knih, které jsou dostupné v dané knihovně. Byly také představeny plány rozvoje JIB v blízké budoucnosti: např. nasazení nové verze METALIB + v oborové braně ART (art.jib.cz/plus). V tomto případě jde o hybrid centrálního indexu (PRIMO) a METALIBU. Poměrně novou záležitostí je možnost přihlásit se jako uživatel konkrétní instituce pomocí EDUID a v neposlední řadě také přehledné mobilní rozhraní JIB. Zájemci mohou nalézt více informací o technickém řešení JIB na stránce <http://info.jib.cz/o-projektu>.

Prostřední část semináře se skládala z prezentací představujících jednotlivé oborové brány. V obecné rovině můžeme popsat jejich čtyři společné charakteristiky: výběr zdrojů, údržba sbírky, popis zdrojů a předmětová klasifikace.

Oborová brána Knihovnictví a informační věda (KIV)

Jako první byla prezentována oborová brána s nejdlejší historií – odborné veřejnosti slouží od konce roku 2006. Také s ohledem na vznik dalších bran bylo potřeba vytvořit obecnou metodiku jejich tvorby, brána KIV se tak stala prototypem. Cílem brány KIV je především zabezpečení informačních potřeb knihovníků a informačních pracovníků, učitelů a studentů oboru Knihovnictví a informační věda. Je součástí služeb Knihovnického institutu Národní knihovny v Praze. Až na výjimky neobsahuje obecné zdroje ani katalogy, ale pouze oborové zdroje. Přidanou hodnotou brány je možnost prohledávat všechny spojené zdroje současně z jediného uživatelského rozhraní. Důležitou roli zde má Databáze knihovnické literatury (KKL). Brána KIV umožňuje prohlížení této databáze pomocí kategorií Konspektu. Do budoucna se plánuje integrace brány s portálem Informace pro knihovny (IPK).

IREL

Brána IREL se zaměřuje na oblast mezinárodních vztahů a je spravována Ústavem mezinárodních vztahů Praha (ÚMV). Brána zprostředkovává přístup k plným textům odborných časopisů, včetně publikací ÚMV, a k výběru tematicky odpovídajících kvalitních odborných zahraničních i českých zdrojů. Je zde využít EUROTEZAURUS, který pomáhá např. při formulaci dotazu, resp. tvorbě klíčových slov. Brána také nabízí přehled relevantních databází a dalších kvalitních zdrojů, mezi jinými např. volně dostupné *Policy Papers*, což jsou studie věnované určitým problémům zahraniční politiky. Pro zájemce z řad širší veřejnosti může být atraktivní sekce *Zahraniční politika*, kde mohou najít aktuální i archivní informace o české zahraniční politice ve formě soupisu článků a dokumentů.

Musica

O zábavnou vsuvku se postaral Mgr. Václav Kapsa svou prezentací Oborové brány Musica (MUS), která

poskytuje jednotný přístup k informačním zdrojům v oblasti hudby a hudební vědy. Úvodní stránka brány obsahuje rozcestník, ze kterého je hned zřejmé, co lze najít uvnitř. Nejdůležitější sekci je pak literatura o hudbě a nahrávky. Přednášející netradičně ztvárnil rozdíl mezi vyhledáváním na Googlu a v bráně MUS; použil k tomu záznam dvou odlišných hudebních skladeb: *In the Mood* vs. *Beethoven opus 135 IV Muss es sein? Es muss sein!*. MUS na rozdíl od Googlu nabízí jen omezený výběr zdrojů a poměrně složité rozhraní, ovšem na druhou stranu se snaží uživatele více aktivizovat (např. volbou zdrojů) a především jej vede ke kvalitnějším zdrojům a výsledkům. Nabízí rovněž užitečné prohlížení dle kategorií Konspektu.

Právo

S netradičním pojetím prezentace vystoupila také kolegyně PhDr. Květoslava Hartmanová. Bránu představila pomocí ilustrovaného příběhu pejska a kočičky – v něm spolupracují mimo jiné na tvorbě rešerše na téma práva zvířat v ČR. Tímto způsobem představila, co lze v databázi najít a jak při tom postupovat. Brána je určena zejména uživatelům z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kterým umožňuje z jednoho místa, v jednom vyhledávacím rozhraní, paralelně prohledávat různé české a zahraniční zdroje (katalogy knihoven, plnotextové databáze, digitalizované tisky atd.) z oblasti práva.

Tech

Tech je bránou s nejkratší historií, vznikla v roce 2008 v Národní technické knihovně. Zde také tvoří součást každodenní praxe kolegů v referenčních a informačních službách. Krom jiného zpřístupňuje velké množství kvalitních volně dostupných zdrojů. Tyto zdroje jsou průběžně aktualizovány a doplňovány. Dostupná je také *mobilní aplikace TECH/NTK pro zařízení s iOS*.

Art

Brána ART je zaměřena na výtvarné a užité umění a je patrně nejvíce ze všech oborových bran zaměřena i na širší veřejnost. Založena byla v roce 2004 a spolupracuje na ní devět knihoven. Kromě vyhledávače nabízí

např. *přehled knižních novinek z oboru* nebo informace o aktuálních akcích a výstavách.

Závěrečná část semináře byla věnována širšímu kontextu oborových bran – roli JIB a novým možnostem meziknihovní výpůjční služby v prostředí Centrálního portálu knihoven (CPK).

Budoucnost oborových bran v rámci Centrálního portálu knihoven

Integrace a zachování funkčnosti JIB i jednotlivých oborových bran v rámci plánovaného CPK je jedním z důvodů odložení výběrového řízení na dodavatele řešení CPK – to tedy nakonec neproběhne v roce 2015, jak se dříve plánovalo. Nalézt vhodné technologické řešení není jednoduchá ani levná záležitost. Dr. Stoklasová ve svém příspěvku shrnula dosavadní postup aktivit pracovních skupin podílejících se na projektu CPK, upozornila na velký objem práce, který je stále ještě čeká. Především je potřeba nalézt řešení, které je plně využitelné, flexibilní a udržitelné. V současné době se pracovní skupiny více zabývají uživatelskými potřebami a tvorbou tzv. uživatelských scénářů. V plánu je také testování možnosti realizace části projektu CPK vlastním vývojem. Konkrétně půjde o projekt Čist Brno, který vytvořila a spravuje MZK.

Meziknihovní výpůjční služba, Virtuální polytechnická knihovna a Centrální portál knihoven

V posledním příspěvku semináře popisovaly kolegyně Košťálová (NKP) a Ouzká (NTK) *možnost integrace služeb Virtuální polytechnické knihovny (VPK) do Souborného katalogu ČR*, resp. využití VPK jako určitého národního centra pro MVS. V současné době se toto propojení již testuje a vyladují se některé detaily. Integrace by měla přinést zjednodušení procesů, především ve vyúčtování služby, ale teprve zkušenosti z nadcházejících měsíců ukáží, nakolik je tato myšlenka realizovatelná v praxi. S projektem CPK se otevírají některé nové možnosti poskytovaných meziknihovních služeb: např. dodávání dokumentů čtenáři až domů nebo jednotné ověřování identity čtenáře a s tím související možnost vzdálené registrace.

Seminář *Okna oborů dokořán!* ukázal, že i nenápadně rozvíjené projekty mohou být pro mnohé užitečné, zejména pak pro kolegy poskytující referenční služby. Přínosné bylo jistě i zasazení tématu JIB a oborových bran do širšího kontextu, zejména v oblasti propojení s CPK.

Téměř všechny prezentace jsou vystaveny na stránkách NTK:
<http://www.techlib.cz/cs/83021-seminar-ceske-oborove-brany>

STOKLASOVÁ, Bohdana et al. *Oborové brány*. 1. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008. 108 s. ISBN 978-80-7050-555-7.

Michal Škop
 Michal.Skop@mzk.cz

„Budoucnost je v kvalifikovaných odbornících“

Úvodem

Kvalifikovanými odborníky se můžete stát, aniž byste museli zasednout do školních lavic. Veřejně přístupný registr (NSK2) popisuje kvalifikace z hlediska požadavků na výkon práce a stanovuje postupy a kritéria, kterými se prověřuje, zda zájemce o osvědčení dané požadavky splňuje. Zájemci tak mohou získat celostátně uznávané osvědčení o jejich profesní kvalifikaci a tím zlepšit svou situaci na trhu práce. Zaměstnavatelům se nabízí větší šance získat potřebné kvalifikované síly, které zejména v průmyslu scházejí. V současnosti registr využívá více než **1100 zaměstnavatelů**. Na trh práce díky NSK přibylo přes 110 tisíc držitelů osvědčení o profesní kvalifikaci, tedy přes 110 tisíc nových kvalifikovaných pracovníků v oborech, které jsou aktuální a po kterých je poptávka u zaměstnavatelů.

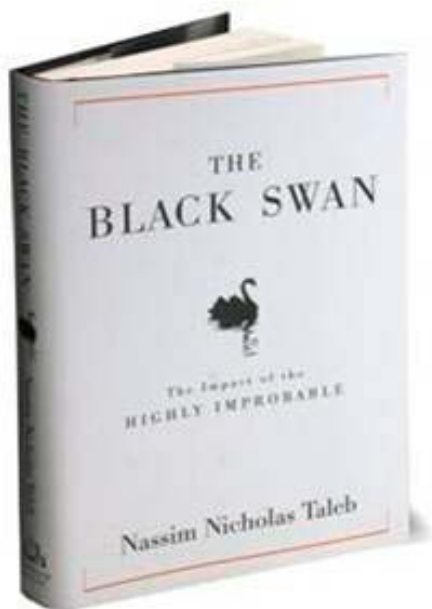
Pod názvem *Budoucnost je v kvalifikovaných odbornících* se konala v Praze 17. února 2015 **závěrečná konference Veřejné zakázky NSK2**. Co se skrývá pod značkou NSK2? Jedná se o Národní soustavu kvalifikací – veřejně přístupný registr všech celostátně uznávaných a uplatnitelných kvalifikací na aktuálním trhu práce v ČR, který spravuje Národní ústav pro vzdělávání (NÚV). Obsahuje podrobný popis požadavků na jednotlivé kvalifikace umožňující jejich uznávání podle zákona č.179/2006. Veřejnou zakázku, jejímž hlavním úkolem bylo zajištění reprezentativního zapojení zaměstnavatelů do tvorby profesních kvalifikací, začalo realizovat konsorcium Hospodářské komory České republiky, Svazu průmyslu a dopravy ČR a společnosti TREXIMA, spol. s r.o. v únoru 2010 a aktivity skončily v březnu tohoto roku.

Do tvorby profesních kvalifikací se zapojilo více než **3 500 expertů z praxe**, jejichž jádro tvořili členové sítě 29 sektorových rad, pokrývajících všechny oblasti národního hospodářství České republiky. Všichni tito odborníci se podíleli na zpracování, revizích, posuzování a oponentuře kvalifikačních a hodnotících standardů.

I když veřejná zakázka končí, celý systém NSK je již nastartován a bude žít dál. Více informací o NSK naleznete na webových stránkách www.narodni-kvalifikace.cz, www.nsk2.cz a www.vzdelavania-prace.cz.

Program

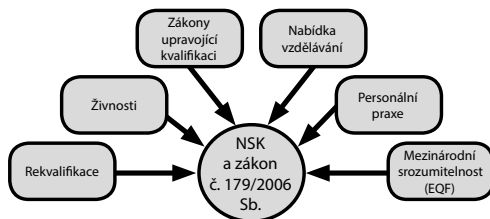
Po úvodu se slova ujala generální ředitelka Svazu průmyslu a dopravy ČR **Ing. Dagmar Kuchtová**, která hovořila o nedostatku kvalifikovaných zaměstnanců na trhu práce, což ohrožuje konkurenceschopnost českého průmyslu. Hovořila o smyslu celoživotního učení a o významu projektu NSK2. Po ní vystoupil **Mgr. Ivo Jupa**, který představil knihu: *The Black Swan*. Nassim Taleb, americký akademik a investiční poradce libanonského původu, **přirovnává nepředvídatelné jevy a události s významným dopadem na život jednotlivce nebo celé společnosti (útok z 11. září 2001, globální finanční a ekonomická krize ad.) s fenoménem „černých labutí“**. Na podobné zlomové události nejsme připraveni, za což může setrvačnost našeho myšlení. Věříme statistikám, prognostikám a nechceme přemýšlet jinak. Měli bychom přehodnotit náš ustálený pohled na svět a snažit se vidět věci v souvislostech.

Obr. č. 1) Taleb, Nassim. *Černá labuť: následky vysoce nepravděpodobných událostí*. vyd. 1. Praha: Paseka, 2011. 478 s. ISBN 978-80-7432-128-3.

Sepsal patero pro projekt NSK: „PARETO PATERO NSK“ – projekt není štábní cvičení; je to systém, který jsme si vytvořili; je právě takový, jaký jsme ho vytvořili; bude takový, jak jej budeme spravovat a upravovat a bude nám sloužit tak, jak se k němu budeme chovat a jako jej budeme využívat.

Za MŠMT vystoupil **PhDr. Martin Sycha, Ph.D.**, který představil hlavní cíl: **Vytvořit otevřený prostor pro celoživotní učení**. Rozvíjení systému uznávání výsledků neformálního vzdělávání i informálního učení. Definoval tři roviny, ve kterých je cíl rozvíjen – právní (zákon č. 179/2006 Sb.); – systémový (NSK); – procesní (vytvoření uceleného a funkčního systému NSK).

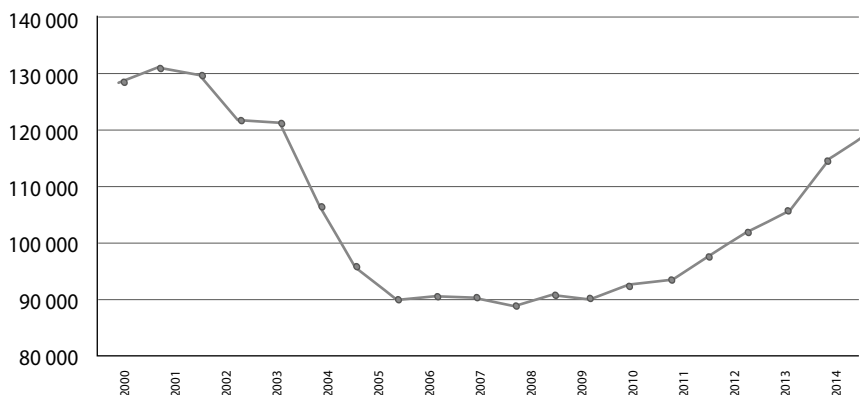

Obr. č. 2) Dopady NSK na různé oblasti dalšího vzdělávání (Sycha, Martin, 2015)

Představil **Strategii vzdělávací politiky ČR 2020**. Definoval cíle v oblasti dalšího vzdělávání:

- vytvářet podmínky pro rozvoj dostatečně pestré nabídky dalšího vzdělávání;
- vytvářet informované prostředí stimulující poptávku po dalším vzdělávání především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany;
- podporovat a rozvíjet práci škol, školských zařízení a knihoven jako center celoživotního učení, která poskytují nejen počáteční vzdělávání pro žáky a studenty, ale i širokou nabídku dalšího vzdělávání (profesního, zájmového, občanského, rekvalifikací) zaměřeného na dospělou populaci, včetně seniorů, a podílejí se na systému uznávání založeném na Národní soustavě kvalifikací pro nejrozličnější skupiny dospělých;
- prostřednictvím Národní soustavy kvalifikací usměrňovat rozvoj nabídky dalšího vzdělávání úzce provázaného s potřebami trhu práce a umožňovat její propojování s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti (např. rekvalifikace).

Za TREXIMU, spol. s r.o. vystoupil **Ing. Jaromír Janoš**, který upozornil na demografický vývoj (viz graf č. 1). Propad je zjevný, i když to vypadá na postupné zlepšování situace, očekává se po krátkém stoupání křivky opětovný propad. Důsledkem je nedostatek odborníků v průmyslu. V kombinaci s vysokou poptávkou po vysokoškolském vzdělávání je to problém. V průmyslu scházejí kvalifikované síly, je nutné změnit dosavadní

Graf č. 1) Demografický vývoj v průběhu posledních patnácti let

systém vzdělávání. **Závěrem shrnul postup, jak situaci řešit.** Rozvíjíme spolupráci zaměstnavatelů, vzdělavatelů, výzkumu a státu/krajů. Pracujeme s talenty na přírodní vědy, učme lépe matematiku a podněcujeme zájem o techniku. Počáteční vzdělávání by mělo vybavovat širokým základem pro celoživotní učení, specifické dovednosti se nejlépe získají ve firmách. Aktualizujeme průběžně NSK, využijeme profesních kvalifikací k získávání nových specializací lidí v rekvalifikacích i ve firemním vzdělávání.

Sektorovou radu pro kulturu představila **Mgr. Zlata Houšková**. Sektorová rada pro kulturu byla ustanovena 23. listopadu 2011 a má celkem 13 členů. Jejím předsedou je Ing. Jiří Flígl z **Ministerstva kultury ČR**. **Koordinátorem sektorové rady je Mgr. Milan Žerníček**. Členkou SR pro kulturu je Mgr. Zlata Houšková za organizaci (nominující subjekt) Svaz knihovníků a informačních pracovníků. SR pro kulturu byla ustanovena jako jedna z posledních. Zastřešuje oblasti podle CZ NACE: – činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti; – tvorba programů a vysílání; – tvůrčí, umělecké a zábavné činnosti; – **činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení**; – sportovní, zábavní a rekreační činnosti; – vydávání softwaru. V současnosti je uveřejněno 6 profesních kvalifikací

z oblasti knihovnictví a celkově je ve schvalovacím procesu 32 profesních kvalifikací.

Zlata Houšková (Knihovna plus, 2012) upřesňuje **profesní kvalifikace pro knihovny**. Strukturu knihovnických povolání tvoří typové pozice, které by v té či oné míře měly být opravdu identifikovatelné v (téměř) každé knihovně menším či větším pracovním úvazkem. **Jde o těchto 23 typových pozic:** knihovník akvizitér, knihovník katalogizátor, knihovník pracovník správy fondů, knihovník v přímých službách, referenční knihovník, knihovník v knihovně pro děti, knihovník správce digitální knihovny; samostatný knihovník akvizitér, samostatný knihovník katalogizátor, samostatný knihovník pracovník správy fondů, samostatný referenční knihovník, samostatný knihovník v knihovně pro děti, samostatný knihovník správce digitální knihovny, samostatný knihovník metodik, samostatný systémový knihovník; knihovník specialista akvizitér, knihovník specialista katalogizátor, knihovník specialista pracovník správy fondů, referenční knihovník specialista, knihovník specialista v knihovně pro děti, knihovník specialista správce digitální knihovny, knihovník specialista metodik, systémový knihovník specialista. V menších knihovnách je možné, že jeden pracovník bude vykonávat práci např. ve dvou typových pozicích (akvizitér a katalogizátor).

Prezidentka České komory fitness o. s. **Mgr. Jana Havrdová** hovořila o českém registru fitness profesionálů a o problémech s profesními kvalifikacemi v této oblasti. Závěrem vystoupil **Tomáš Hájek**, který představil činnost občanského sdružení **Most ke vzdělání**, které se stará o reintegraci maminek a o snadný návrat z mateřské dovolené do zaměstnání ad.

Závěrem

O úspěchu tohoto zajímavého projektu rozhodne aktivita zúčastněných i po jeho skončení. Čas ukáže, zda šlo o štábní cvičení, či začátek řešení neuspokojivé situace na trhu práce. Zaměstnavatelé mají možnost získat právě takové zaměstnance, které potřebují. Řešitelé projektu vyzývají zaměstnavatele, aby se zapojili. Pro knihovníky projekt znamená podle Zlaty Houškové zpřehlednění, propagaci a posílení prestiže knihovnických profesí. Práce na projektu

koresponduje s vizemi a prioritami vytyčenými v Konceptu rozvoje knihoven na léta 2011 – 2015 v oblasti lidských zdrojů. A je dalším krokem k vytvoření tolik potřebného koncepčně propracovaného systému celoživotního učení v našem oboru.

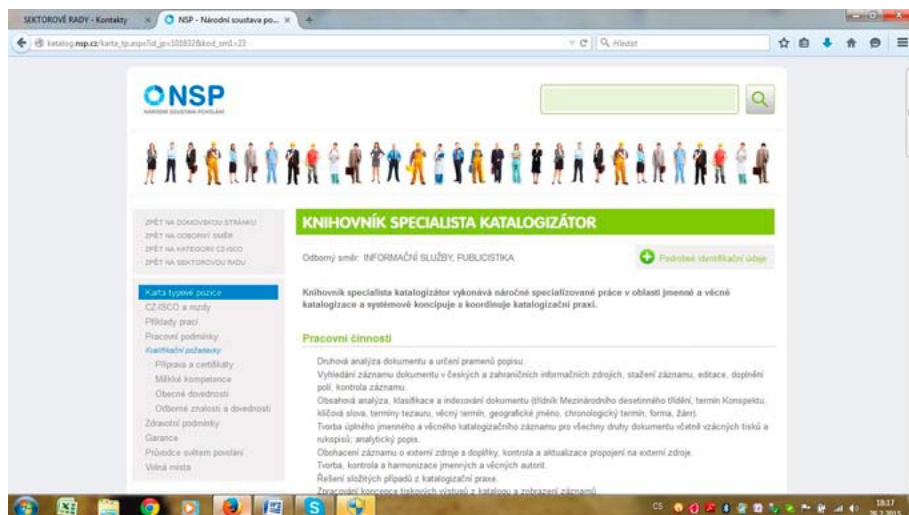
Informační zdroje

Houšková, Zlata. Knihovnické profese v Národní soustavě povolání a v Národní soustavě kvalifikací. *Knihovna plus* [online]. 2012, č. 2 [cit. 2015-03-01]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus122/housko.htm>>. ISSN 1801-5948.

Zdroj: <http://www.sektoroverady.cz/novinky/konference>, zde najdete i prezentace ke stažení

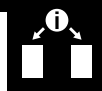
Zdroj: <http://mostkevzdelani.eu/nabidka-sluzeb/vzdelavani/>

Libuše Foberová
libuse.foberova@centrum.cz

Obr. č. 3) Národní soustava povolání

(Zdroj: http://katalog.nsp.cz/karta_tp.aspx?id_jp=101832&kod_sm1=23)

Moderní manažerské techniky – Budování značky knihovny (2. díl)

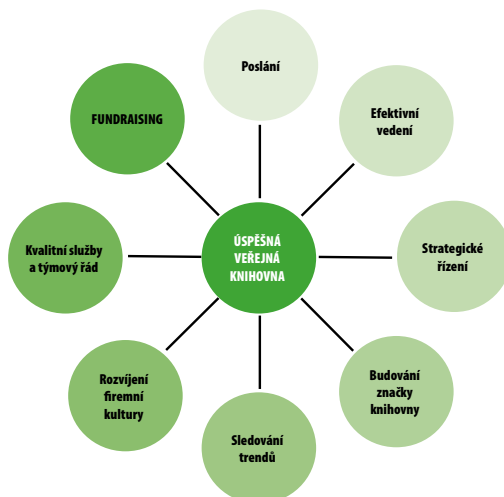
„Stojíme na prahu nové dějinné etapy, v níž se hlavním motorem ekonomického růstu stane lidský potenciál.“ Jeffrey A. Joerres, CEO Manpower
Úvodem

Čeští podnikatelé nepoužívají moderní metody řízení, přestože je považují za klíčové (80 %) a uvědomují si (98 %), že moderní řízení podniku je pro jeho dlouhodobou konkurenceschopnost nejdůležitější. Jen 3 % podnikatelů vidí bariéru rozvoje podniku v zastaralých metodách řízení. Tak se vyslovila generální ředitelka Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR Eva Svobodová. (Moderní řízení, červenec 2011, s. 4) V případě řízení knihoven neznáme statistiku využívání moderních metod řízení, ale situace bude zřejmě podobná. Mezi moderní metody řízení patří například cílená práce s vnímáním značky knihovny. Značka má silný vliv napříč celou knihovnou, ať už při

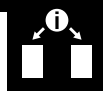
získávání nových zaměstnanců či udržování loajality stávajících. Značka je názor zaměstnanců, zřizovatele, uživatelů a členů komunity (potenciálních uživatelů) na knihovnu a její služby. Knihovna vyvolává v lidech různé emoce. Značku knihovny definují lidé. Schéma know-how úspěšné veřejné knihovny nám připomíná, že v prvním díle jsme se věnovali strategickému řízení knihoven a druhý zasvětime budování značky knihovny a efektivnímu vedení. Třetí díl zaměříme na sledování trendů a rozvíjení firemní kultury v knihovně a čtvrtý závěrečný díl pojedná o kvalitních službách, fundraisingu a definování poslání.

Shrnutí, co v praxi znamená úspěšná knihovna

Úspěšná knihovna by měla mít kvalitní poslání, které není jen formální. Posláním věříte v úspěch. Knihovna

Obr. č. 1) Know-how úspěšné veřejné knihovny (Šedivý, M. – Medlíková, O., 2009, s. 7 – upravenou autorkou)

není komerční firma a jejím posláním není tvorba zisku. O co nám především jde? Co má být obsahem poslání? Je důležité, aby každý v knihovně uměl velmi jasně a přesně formulovat, co se snaží dělat, pro koho a v jaké zeměpisné oblasti. Poslání by mělo být stručné, kompletní, jasně formulované a mělo by dávat smysl. Správné poslání je základem pro dobré plánování a pro tvorbu sponzorského programu (fundraisingových projektů). Plánování je ústředním prvkem vytváření zdrojů. Dobrý plán je vynikající motivací, hovoříme společně o tom, co bude a na co se v knihovně těšíme. Zaměstnanci musejí táhnout za jeden provaz, což znamená sdílet kvalitní poslání. Strategický rámec tvoří poslání, vize a hodnota knihovny. Vedoucí bez vize nemá šanci vybudovat úspěšnou knihovnu. Měl by umět spolupracovat s lidmi a dobře s nimi vycházet. Nejcennějším majetkem knihovny jsou její zaměstnanci a uživatelé. Vést lidi efektivně představuje umět je správně motivovat, aby využívali svůj potenciál ve prospěch knihovny. Silnou značku knihovny vybudujeme jedině v případě, že víme, kdo jsme, a známe své cílové skupiny. Víme, jak se o nás dozvědí, aplikujeme různé marketing a dokážeme formulovat důvody, proč by se cílové skupiny o nás měly zajímat. Úspěšná knihovna sleduje trendy. Sleduje, jakým směrem se vyvíjejí informační a komunikační technologie, co se děje s knižním a hudebním průmyslem, jaké vize mají významné světové knihovny a další faktory, které mohou ovlivnit budoucnost knihovny. Firemní kulturu v knihovně vytváří ředitel a vedoucí pracovníci. Šéfové, kteří si stěžují na špatné mezilidské vztahy v knihovně, by měli přemýšlet, kde udělali chyby. Jedině spokojení zaměstnanci dokážou produkovat spokojené uživatele, tzn. vytvářet kvalitní služby. Zjišťování zpětné vazby od uživatelů i zaměstnanců hraje v úspěšnosti knihovny klíčovou roli, je nutné mít promyšlené sofistikované způsoby, jak se ptát a jak odpovědi vyhodnocovat. Týmová práce v knihovnách je klíčová, spolupráce napříč odděleními, ale i s významnými subjekty v komunitě přinese knihovně zisk. Umíme sehnat finance i z jiných zdrojů? Pokud jsme úspěšná knihovna, knihovna, která má svou identitu (silnou značku) a vytváříme zajímavé projekty, takové, do kterých se ostatní rádi zapojí, nemáme

s fundraisingem problém. Sami si musíte dokázat odpovědět, zda jste úspěšná nebo průměrná knihovna.

I. Praktické rady pro budování značky knihovny

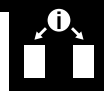
Potřebuje knihovna budovat značku? Když vezmeme do úvahy mediální diskuse, zda knihovna přežije do budoucna a v jaké podobě, tak rozhodně ano. Knihovny nabízejí nejen různé druhy informačních zdrojů a informací, ale podílejí se na vzdělávání občanů a zejména na šíření jiné alternativy zábavy, než jakou nabízejí komerční podniky. Podílejí se na vzdělávání v různých oblastech, ale zejména rozvíjejí informační gramotnost obyvatelstva. Měly by dokázat všem, že mají svou cenu, a zdůvodnit smysl své existence. Vysvětlit lidem, že když budou klienty knihovny, stanou se součástí konkrétních skupin lidí. Co získají, co jim konkrétně přinese členství v knihovně. Knihovny udržují kulturu národa, sofistikovaně uchovávají paměť národa, nehlídají přitom na výhody a na okolnosti. Zkusme si definovat značku. Začneme tím, že zdůrazníme, co není značka a v čem se často chybuje. Značka není logo, není produkt (v případě knihoven VKIS), není název knihovny a není ani označení KNIHOVNA. Jedná se o vnitřní pocit člověka. Lidé se z 90 % rozhodují emotivně a intuitivně. Značku tedy definují lidé. Definice (Hrubý, Adam, 2012): „Značka není to, co říkáme my, ale to, co říkají oni – uživatelé.“ Dobrá značka je unikátní, měli bychom tedy hledat, v čem jsme jedineční, co děláme, čemu se nikdo jiný nevěnuje. Dobrá značka vytváří tzv. kmény (fanoušky, lidi, kteří značku preferují). Nejen v pozitivním, ale i v negativním smyslu slova. Adam Hrubý hovoří o síle značky, která se dá vypočítat.

SÍLA ZNAČKY = IDEA X IDENTITA KNIHOVNY

IDEA – myšlenky a hodnoty X **IDENTITA** – vizuální styl, slogany, cool ceo (hrdina), místo obdivu, brand story (příběh), uniforma, ambasadoři (fanoušci, kteří si značku oblíbili a posouvají ji dál).

Identita knihovny

Identitu knihovny tvoří firemní kultura, komunikační politika a pozitivní image knihovny a knihovníků.

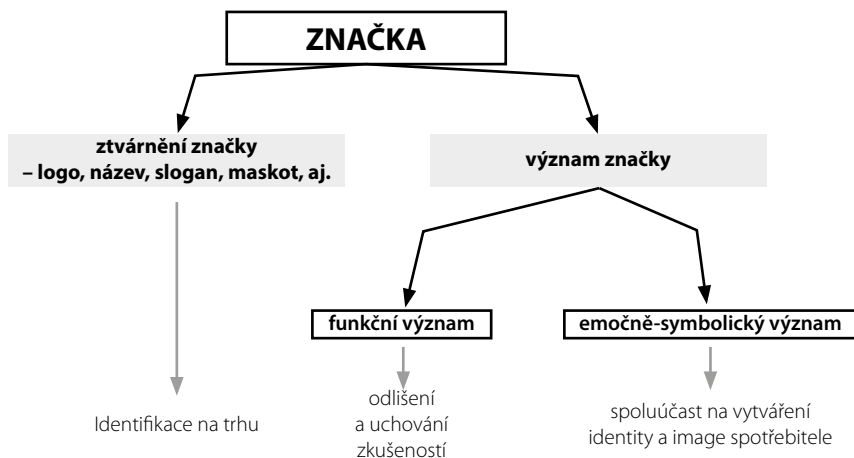

Identita souvisí s úspěchem knihovny. Jde především o kvalitní služby, vhodnou a účelnou prezentaci knihovny (PR), vystupování zaměstnanců a kulturní prostředí knihovny. Identita knihovny má svou vizuální stránku (barvy, loga, písma, obrazové motivy – působící jako celek), která pomáhá knihovnu rozlišit v záplavě informací, slouží k její identifikaci. Firemní styl je vystupování manažerů a zaměstnanců knihovny, styl jejich komunikace a prezentace. Identita knihovny představuje určitou vizi, která se opírá o hodnoty a naplnění dlouhodobých cílů. Vytváří obsahové a formální hledisko pro vytváření image. Identita knihovny je cílevědomým vytvářením strategie vnitřní struktury, fungující knihovny a vnější prezentace v místě. Vyjadřuje vlastní specifčnost, originalitu a nezaměnitelnost. Důležitou roli zde hraje komunikační politika, design a jednání, které přímo podporuje image knihovny.

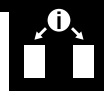
Image knihovny je obraz, celková prezentace, jakým způsobem okolí vnímá a hodnotí celou knihovnu. Neopírá se jen o strategickou vizi a hodnotový systém, ale využívá emotivní prvky. Vzhled a prostředí

knihovny dotváří její image. Image ovlivňuje také komunikační politika, firemní kultura, jaký dojem vytváří zaměstnanci na uživatele, jaké aktivity knihovna provozuje atd. Pokud chce knihovna vědět, jak ji veřejnost vnímá, co si o ní myslí a co o ní říká, musí se umět kvalifikovaně zeptat. Výzkumy veřejného mínění v místě, kde knihovna působí, pomůžou lépe budovat image knihovny. Také vymezení etických kodexů, charty zákazníků a jejich dodržování mají pozitivní vliv na image. Programová péče o uživatele, kvalitní služby, příjemná komunikace spoluvytváří image knihovny. Podmínkou jsou dobré mezilidské vztahy na pracovišti. Všechny tyto prvky by měly tvořit součást strategie knihovny.

Michael M. Kaiser tvrdí, že bez identity knihovny nemá marketing a ani fundraising šanci uspět. Klíč k úspěšnému fungování kulturních organizací spatřuje M. Kaiser (světový fundraiser) především v kombinaci špičkového uměleckého programu (v případě knihoven špičkových služeb), kvalitního a cíleného marketingu a na ně navazujícího pracovaného fundraisingu. Strategické plánování

Obr. č. 2) Definování značky (Kevin L. Keller: Strategie řízení značky, Praha 2007, s. 245)

organizace vychází z vymezení a přesné formulace jejího poslání a vypracování externí a interní analýzy prostředí. Je nutné se vymežit vůči konkurenci, být výjimeční. Organizovat méně aktivit, ale takových, které knihovnu zviditelní, (M. Kaiser hovoří o zážitkových aktivitách). Rozvíjet cíleně vztahy s novináři a médií. Obrátit se na slavné osobnosti komunity, zapojit je do propagace knihovny a do aktivit. Slavné osobnosti přitahují pozornost. Je nutné inovovat propagaci, žádný mediální hit netrvá věčně. Zdůrazňuje, že většina činností přispívajících k dobrému obrazu knihovny je zadarmo. Jedná se především o knihovníky, kteří svou kvalitní práci propagují knihovnu nejlépe. Lidé nejvíce preferují osobní doporučení. Je vhodné zaměřit svou pozornost na vybrané skupiny uživatelů – seniory, maminky na mateřské dovolené, nezaměstnané, mládež apod. Málo využívaná spolupráce s ostatními organizacemi v místě je chybu. Konkurenci nejlépe porazíme, když se s ní spojíme. Vzájemně si můžeme prospět a posílit své pozice. (Zdroj: <http://am.artsmanager.org/kcblogs/default.aspx>)

Obr. č. 3) logo firmy APPLE

Podle aktualizovaného žebříčku Interbrand, který každoročně vyhláší sto nejlepších globálních značek (Best Global Brands), se v roce 2014 nejvýše dostala značka **Apple**. Na druhé místo značka Google. Značka Coca-Cola, která se v čele žebříčku držela 13 let po sobě, se propadla až na třetí místo. Víze značky APPLE zní: počítače nejsou nepřítel, krásný HW a funkční SW. Produkty firmy APPLE jsou nejen funkční, ale mají i svůj charakteristický design – převládá stříbrná barva, barevnost, oblé rohy apod. Kvalita produktů a kultivovaný projev firmy jako celku vyvolává pozitivní emoce u klientů. Zdroj: [\[mediaguru.cz/2014/10/interbrand-nejlepsi-znackou-je-stale-apple/#.VOGSniyAppk\]\(http://mediaguru.cz/2014/10/interbrand-nejlepsi-znackou-je-stale-apple/#.VOGSniyAppk\)](http://www.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Příklady loga knihoven:

Knihovna Matěje Josefa Sychry ve Žďáře nad Sázavou (<http://www.knihzdar.cz/>)

Obr. č. 4) Logo Knihovny Matěje Josefa Sychry ve Žďáře nad Sázavou

Logo ve tvaru otevřené knihy bychom označili jako zajímavé.

Moravská zemská knihovna v Brně (<https://www.mzk.cz/>)

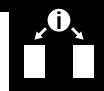
Obr. č. 5) Logo Moravské zemské knihovny v Brně

Logo ve tvaru knih na regále. Evokuje písmena M a Z. Variabilní, využívají lomítka a barevné varianty – identifikace podlaží. Logo bychom označili jako velmi zajímavé.

Národní technická knihovna (<https://www.techlib.cz/cs/>)

Obr. č. 6) Logo Národní technické knihovny
Logo v různých variantách technických prvků. V budově najdete např. na schodech údaje, kolik kalorií

spálíte na kterém schodu ad. Logo bychom označili jako fascinující.

Obr. č. 7) reklamní tašky Národní technické knihovny

Při budování značky musíte vědět, koho chcete oslovit, kdo jsou cílové skupiny, které chcete zasáhnout. Než zadáte ztvárnění loga designérovi, měli byste znát odpovědi na otázky (Hrubý, Adam, 2012):

- 1) **Kdo jsme?**
 - 2) **Kdo by o nás měl vědět? (Cílové skupiny)**
 - 3) **Jak se o nás dozví? (Marketing)**
 - 4) **Proč bychom ho měli zajímat?**
- II. Praktické rady pro vedení lidí

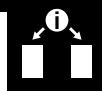
Vůdcovství je o tom, jak učinit ze sebe sama nástroj, jehož prostřednictvím se věci v organizaci dávají do pohybu. Jde o učení se ze zkušeností. Je důležité nepodlehnout každodenní realitě a neutopit se v množství dílčích úkolů. Uvědomovat si, které úkoly delegovat a které splnit. Vytvořit si čas na důležité věci, na vedení lidí. Šéf by si měl být vědom toho, co je důležité, kam se chce v budoucnu dostat on sám a jím řízená knihovna, útvar, úsek, oddělení. Management je odpovědnost za výkonnost kolektivu lidí. Praktikuje se prostřednictvím ovlivňování lidí. Lidí nejlépe ovlivníme tím, že působíme na to, co dělají, ale rovněž na to, jak myslí, co pociťují, co je poháná do akcí. Jak toho dosáhnout? Zaměstnanci si kladou denně otázku: Mohu šéfovi důvěřovat? Záleží, jaký je šéf člověk, to ovlivňuje vztahy se zaměstnanci. Efektivní vedoucí mají vynikající sebeuvědomění a sebeřízení, které je nutné pro dobré vztahy. **KAŽDÝ ŠÉF KOLEM SEBE ŠÍŘÍ TO, CO V NĚM JE.** Dobrého šéfa poznáte jednoduše, v jeho

přítomnosti se cítíte dobře a uvolněně. Šéf by měl vědět, co je třeba udělat a jak na to, měl by mít odpovídající kompetence. Dále důvěru v něj ovlivňuje jeho charakter. Jeho úmysly jsou čisté, má dobré motivy a chce, aby se lidem dařilo a byli spokojeni. Vedoucí by se měl k lidem chovat tak, aby mu důvěřovali. Důvěra je základ jeho vlivu na zaměstnance. Je nutné spolupracovat a budovat síť trvalých vztahů s lidmi. Někteří manažeři přehlížejí možnost vytvořit skutečný tým a vést své lidi jako jeden celek. Vést jednotlivce není totéž jako vést tým. Tým tvoří zaměstnanci, kteří jsou oddáni společnému poslání. Na to navazuje umění vytvořit týmovou kulturu. Vedoucí by měl vnést do týmu jasno, definovat týmové hodnoty, normy a standardy, jak se očekává, že se bude v týmu komunikovat a spolupracovat, jaké konflikty jsou přijatelné a které nepřijatelné. Dobrý vedoucí by se měl zamyslet nad mottem, které stálo nad vstupem do delfské věštiny: „Poznej sám sebe“.

Pokud člověk nerozumí sám sobě natolik, aby mohl realizovat své vlastní sny, nemůže ani vytvořit vizi pro svůj tým, která by reagovala s představami a tužbami členů týmu, ani nemůže přesvědčivě vést lidi k dosažení této vize. (Moderní řízení, únor 2011, s. 65 – 68).

Podle Jacka Welche (2006) existuje **osm zásad efektivního vedení lidí**:

- 1) **Vůdcové neúnavně zdokonalují svůj tým. Využívají každé setkání jako příležitosti k hodnocení, koučování a posilování sebedůvěry.**
- 2) **Vůdcové zajišťují, aby lidé měli nejen vizi, ale aby také touto vizí žili a dýchali.**
- 3) **Vůdcové se dostávají každému pod kůži a vyvolávají v něm pozitivní energii a optimismus.**
- 4) **Vůdcové získávají důvěru otevřeností, průhledností a uznáním.**
- 5) **Vůdcové mají odvahu prosazovat nepopulární opatření. Mají intuici.**
- 6) **Vůdcové zkoumají a pronikají do všeho se zvědavostí doprovázenou skepsí. Vůdcové**

žádají, aby lidé na jejich pobídky odpovídali činy.

- 7) **Vůdcové podněcují riskování a ponaučení z příkladu.**
- 8) **Vůdcové oslavují.**

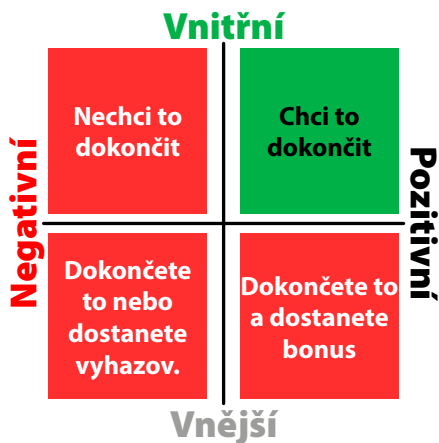
Zdroj: <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/inspirace/109-jack-welch-principy.html>

Efektivně vést lidi znamená **umět je motivovat**. Motivaci potřebuje každý zaměstnanec. Lidé se chtějí cítit v práci svobodní, kompetentní a hrát roli partnerů. Motivačním faktorem je už samotná pověst knihovny. Mít kam růst, možnost rozvíjet se. Spravedlivá odměna je nutností, ne motivací atd. Hlavním zdrojem motivace se ukazuje spokojenost. Motivace zaměstnanců ve veřejném sektoru je nízká. Často se brání navrhovaným změnám, tvrdí, že moderní metody řízení je možné aplikovat jen v soukromé sféře. Překážkou bývá i pocit, že současná pravidla fungují a jsou tudíž v pořádku, aniž by byly zohledněny efektivita a reálný užitek.

Vnitřní motivaci zaměstnanců zvýšíte tak, že budete zadávat jasné úkoly a poskytnete zpětnou vazbu k vykonanému úkolu. Delegujte na zaměstnance i odpovědnost, nastavte otevřenou komunikaci a podpořte důvěru mezi zaměstnanci. Zaměstnanci by měli spolupracovat a pomáhat si navzájem. Lidé potřebují mít možnost profesního růstu a vlastního rozvoje. Vnitřní motivace je zejména spokojenost s prací. Vnější motivace představuje finanční ohodnocení. Řada vedoucích pracovníků pracuje jen s vnější motivací. Každý člověk je individualita a motivují ho různé věci, zjednodušení motivace na finanční odměnu je chybou. V knihovnách nejde o výši platu, ale o spravedlivé zařazení zaměstnance do příslušné platové třídy. Zaměstnanec by měl vědět, že je spravedlivě odměňován.

Jak posílit angažovanost zaměstnanců?

Celá historie podnikatelství je protkána snahou o využití lidského potenciálu. Zaměstnanec však využívá

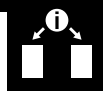

Obr. č. 8) Motivace (Zdroj: <http://www.firemni-sociolog.cz/clanky/142-motivace-zamestnancu>)

svůj potenciál jen z vlastní vůle a jen když k tomu má příležitost. V této souvislosti se hovoří o smysluplné práci. Co vlastně rozumíme pod pojmem „lidský potenciál“? Je to součet všeho, čemu je člověk schopen se naučit, prakticky používat a spolupracovat přitom s ostatními. Blízkým pojmem je talent. Hovoříme o koncepci „bestplacement“, správní lidé na správných místech. Je nutné si uvědomit, že úspěšnost knihovny tvoří zaměstnanci. Vedoucí by měl vytvářet individuální předpoklady trvalé úspěšnosti každého jednotlivce, každého člena týmu. Gallupův průzkum z roku 2009 týkající se angažovanosti zaměstnanců ukazuje, že v Německu se jen 13 % zaměstnanců snaží zvyšovat své úsilí. 67 % dotázaných pracuje podle předpisů, nezvyšují svou produktivitu.

23 % dotázaných je ve stavu vnitřní výpovědi vůči svému zaměstnavateli. Gallupův ústav odhaduje, že snížená angažovanost a vnitřní výpověď jen v roce 2009 způsobila německé ekonomice 90 – 120 miliard euro ztráty. (Moderní řízení, duben 2011, s. 11) Pokud se podaří vytvořit takové podmínky, aby zaměstnanec chápal smysl své práce, vyřeší se jeho vnitřní motivace, která hraje ve využívání potenciálu důležitou roli.

Sarah Lewis (How to keep your staff engaged, People Management, leden 2011) uvádí, že spíše než na

finanční stimuly je potřeba v případě angažovanosti zaměstnanců klást důraz na psychologické a sociální procesy. Zmiňuje devět hlavních zásad, jak u zaměstnanců posílit angažovanost. V první řadě tím, že vytvoříme pozitivní kulturu. Je nutné vytvořit klima dobré nálady. Měli bychom oceňovat vynikající výsledky týmu u jednotlivců. Ať už formálně, ale i neformálně tak, že projevíme zájem. Šéf by měl znát silné stránky zaměstnanců a využívat je. Měli bychom implementovat do řízení procesy, které jim umožní je rozpoznat a využívat. Jedním z nich je psychometrika nebo best self-feedback, kdy zaměstnanci popíšu, v čem a kdy jsou podle jejich názoru kolegové nejlepší atd. Vedoucí by měl pomoci využívat silné stránky členů týmu. Měl by umět přizpůsobit role. Přizpůsobit práci člověku, nikoliv člověka práci. Není nic horšího, než když požadujeme plnění úkolů po někom, kdo nemá odpovídající schopnosti. Znechutíme ho. Je důležité, aby lidé pokud možno pracovali na úkolech, které odpovídají jejich schopnostem a dovednostem. Lidé by měli mít možnost vybrat si, co chtějí dělat, pracují pak s daleko větším nasazením. Podporujte zaujetí zaměstnanců. Vytvořte prostředí malých, snadno dosažitelných odměn, jako je pochvala, ocenění, poděkování, úsměv, nové příležitosti apod. Snažte se pochopit hodnoty zaměstnanců. Každý člověk je individualita a má různé motivátory. Podporujte smysluplnou práci. Vždy byste měli dát konkrétní úkol do souvislosti s knihovními cíli. Vysvětlit lidem účel práce, jaký má smysl pro ně a pro knihovnu. Vůbec nejhorší je pro zaměstnance pocit bezmocnosti, ubíjí je a vede k vnitřní výpovědi. Psychologové toto označují jako defenzivní pesimismus, předstíranou bezradnost a pasivní agresi. Většinou takoví zaměstnanci ventilují své frustrace na jiných kolezích, kteří jsou ještě bezmocnější. (Moderní řízení, duben 2011, s. 49 – 50.)

Závěrem

Pokud se dnes knihovna jasně nevyprofiluje, budou její možnosti v budoucnosti velmi omezené. Značka není produkt (digitální knihovna) nebo služba. Služba se vyrábí, ale značka se vytváří. Značku si kupuje

uživatel. Služby se v čase mění (inovují), značka už stává. Služby jsou jasně definované, charakterizované (standardy služeb, knihovní zákon atd.), kdežto značka má charakteristiky, které vnímá uživatel – image značky, identita značky, které ji oddělují od konkurence. Značka existuje pouze prostřednictvím komunikace. Může se zdát, že už samotné slovo KNIHOVNA je značka na trhu. Vždyť existuje již od 7. st. př. n. l. (Aššurbanipalova knihovna v Ninive). Přesto se domníváme, že vytvoření značky pro knihovnu je klíčové. Značku chápeme nejen jako název, logo, slogan či design, ale také jako všechny související informace popisující typické rysy a charakteristické vlastnosti služeb knihovny. Dobrá značka je podložena kvalitou nabízených služeb a množstvím spokojených uživatelů. Je na trhu nezaměnitelná a jedinečná. Dokážeme si pod ní představit služby jako komplexní celek.

Literatura

CO angažovanostem podle a co ji ubíjí? Moderní řízení, (Č. 4) duben 2011, roč. XLVI, s. 49 – 50. ISSN 0026-8720.

ČESTÍ podnikatelé nepoužívají moderní metody řízení. Moderní řízení, (Č. 7) červenec 2011, roč. XLVI, s. 4. ISSN 0026-8720.

HRUBÝ, Adam: Jak obléct vaše myšlenky? Přednáška v rámci projektu PARTSIP Library Marketing Tuesday 2012. In: *YouTube* [online]. 04. 09. 2012 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://vimeo.com/49001209>.

JSTE dobrý šéf nebo vynikající? Moderní řízení, (Č. 2) únor 2011, roč. XLVI, s. 64 – 68. ISSN 0026-8720.

Keller, Kevin Lane. *Strategické řízení značky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 796 s. Expert. ISBN 978-80-247-1481-3.

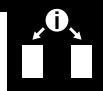
Kostkan, Tomáš a kol. Jak dostat ze svého grafika/studia/agentury to nejlepší? [několik dobře míněných rad pro malé a střední zadavatele komunikačních a grafických prací. vyd. 1. Praha: AnFas, [2010]. 58 s. ISBN 978-80-254-8411-1.

POTENCIÁL zaměstnanců a jak ho využít? Moderní řízení, (Č. 4) duben 2011, roč. XLVI, s. 10 – 15. ISSN 0026-8720.

Welch, Jack a Welch, Suzy. *Cesta k vítězství*. Praha: Pragma, [2006?]. viii, 371 s. ISBN 80-7205-213-6.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 154 s. ISBN 978-80-247-2707-3.

Libuše Foberová
libuse.foberova@centrum.cz

Mahenovský odkaz rozvíjí také Milíř

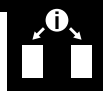
Spojení „Jiří Mahen a Brno“ dávno chápeme jako samozřejmé. Toto jméno právem nese několik zdejších kulturních institucí. Od r. 1992 tu v jeho posledním bydlíšti, útulné vilce s malebnou zahradou v Masarykově čtvrti, máme rovněž veřejně přístupný Mahenův památník s vyhledávanou pobočkou Knihovny Jiřího Mahena. Ve výroční den spisovatelova narození, 12. prosince 1993, byla při něm ustavena Společnost Jiřího Mahena jako dobrovolné sdružení s možností individuálního i kolektivního členství, které si podle schválených stanov a programového prohlášení vytkló za úkol blíže poznávat autorův život i dílo, v současných podmínkách dále rozvíjet tento mnohostranný tvůrčí odkaz, v širokém slova smyslu se podílet na rozvoji mahenovských tradic a různými formami jej propagovat, a to zejména na poli knihovnictví, literatury a divadla.

O zrodu a pestrých aktivitách Mahenova památníku také v Duze i jinde několikrát informovala jeho dlouholetá obětavá vedoucí Jana Černá; zásluhou pracovnice Moravské zemské knihovny Moniky Kratochvilové představila se Společnost závěrem minulého roku zajímavým jubilejním podvečerem právě na půdě MZK. Postačí zde tedy alespoň telegraficky připomenout, že se od samého počátku snažila své poslání úspěšně naplňovat pořádáním a organizováním rozličných komorních kulturně společenských akcí (veřejné přednášky a jejich celé cykly, setkání s významnými – nejen literárními – osobnostmi, besedy, autorská čtení i křty knižních novinek, nakladatelské prezentace, spolupráce se spřízněnými sdruženími, zájezdy, exkurze aj.) a také činností ediční (neznámé korespondence, Ladův plakát Braňte knihul!, pohlednice apod.). Zvláštní analytickou či popularizační pozornost, leckdy přinášející objevná fakta, věnovala autorům z okruhu tzv. anarchistické bohémy, zapomínaným spisovatelům meziválečného

období, předním osobnostem moravské Thálie nebo významným jubilantům. I nyní tu každý měsíc probíhá několik literárních a divadelních programů, z nichž je třeba připomenout zejména rozmáchné koncipované a pečlivě připravované projekty Jaromíra Vavroše Čtení na půdě aneb Brunensia sub tegulis (důsledně každou sezonu vycházel vždy jeden podvečer pouze z Mahenových opomíjených opusů) a Laureáti Nobelovy ceny. Od r. 1994 objevoval se v prvních dvou „pětiletkách“ víceméně pravidelně skromný samostatný bulletin Milíř, jehož název byl odvozen z pasáže Mahenovy podnětné knížky z r. 1911 Díže.

Koncem první dekády nového století však až dosud bohaté aktivity Společnosti slábly. Bylo to dáno nejen dobovými proměnami sociálního klimatu, ale zejména tím, že mnohé výrazné individuality, iniciativně působící v její radě a v okruhu zakládajících členů či stálých spolupracovníků, navždy odešly: po Jiřím Hekovi nás opustili např. Peter Scherhauser, Marie Pavlíková, Dušan Jeřábek, Zdeněk Kožmín, Vladimír Justl, Štěpán Vlašín a především její agilní dlouholetý předseda Ludvík Kundera. Naštěstí však zvolením nové sedmičlenné rady v květnu 2012 nabrala Společnost takřikajíc druhý dech. Hmatatelným výsledkem tohoto znovuoživení se mj. stal po osmileté pauze obnovený Milíř, jehož si nyní rekapitulujícím přehledem všimneme.

Za redakce dvou univerzitních bohemistů, předsedy Společnosti Jiřího Poláčka a místopředsedy Ivana Němce, dostal Milíř (v brněnském nakladatelství Albert při roční periodicitě s nákladem nejprve 400 a nyní již 500 výtisků) novou editorskou koncepci a strukturu i zřetelně větší, postupně dále rozšiřovaný rozsah. Zřetelnou proměnu odstartovalo hned r. 2012 číslo 14. Výraznou žlutou obálku čtivého, graficky úhledného brožovaného tisku zdobí **portrétní kresba** Mahenova generačního souputníka Františka

Gellnera. Po Poláčkově rekapitulujícím i budoucí plány rýsuujícím úvodním slovem Milíř opět dýmá! následuje celá desítky příspěvků. Tři oddíly rovněž Poláčkovy hutně sumarizující stati Být moderní na přídi tradice... doprovází studie Jiřího Rambouska Básník Jiří Mahen. Jakožto doplněk k ní otiskuje nově zavedená stálá rubrika Z dílny Jiřího Mahena výběrem z několika sbírek šest ukázek jeho poezie, na něž bezprostředně navazují úryvky z divadelnických úvah. Čerstvá bakalářka PedF MU Naděžda Peňáková publikuje Marginalie k Mahenově hře Janošik, mj. sledující genezi hry skrze dramatikův zájem o téma zbojnictví a její první odraz na jevišti i ve filmu. Jan Lacina nabízí turisticky a lyricky laděnou Kytici pro Jiřího Mahena. Osvěžení přináší příspěvek Jiřího Sedláka (nedlouho před smrtí připravil pro Památník sérii takto specializovaných pořadů) Čtyři oblasti Mahenova humoru (humor sportovní, politický, literární a knihovnický). Čtrnáctý Milíř uzavírá subjektivně laděné Ohlédnutí za Ludvíkem Kundrou z pera Miloše Štědrone a Poláčkova připomínka nedožitých stých narozenin mnohostranného literárního vědce Josefa Hrabáka.

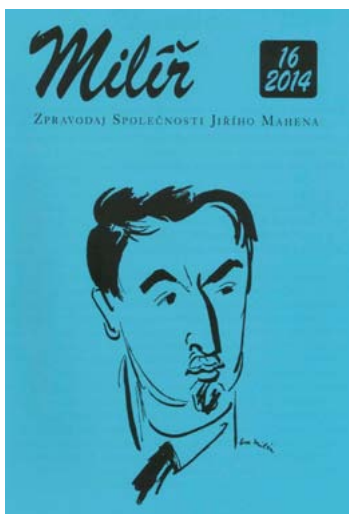
S vročením 2013 objevilo se v zelenavé obálce s karikaturou Mahena-rybáře od Františka Bidla 15. číslo Milíře. Po Poláčkově úvodníkovém Pozvání na cestu zde najdeme materiálů dvanáct. Hned dvěma články přispěl velmi agilní člen rady Společnosti Jiří Rambousek. Pasáž „Braňte knihu! aneb Dopis, který chyběl v řadě“ zevrubně a s příslušným odborným aparátem rekapituluje rozvernou, avšak vlekou čtyřletou Mahenovu korespondenci s Josefem Ladou nad přípravou známého barevného plakátu (1934), přičemž do souboru již knižně publikované epistolografie včleňuje (včetně faksimile) jeden malířův vtipný list běžně neznámý. Dovídáme se též, že se Mahen zaobíral záměrem

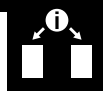
napsat o Ladovi monografii, k tomu však už bohužel nedošlo. Docent Rambousek tu publikoval rovněž objevný článek Neznámý mužský sbor na Mahenova slova (doprovázený xerokopii notového zápisu) o Mahenově textu Zdravice (1936) k partituře hodonínského skladatele Josefa Komárka. Ve stati Ať žije strýc Antonín! připomíná Jiří Poláček gratulační sborník (1933) ke spisovatelovým abrahámovinám (participovalo na něm čtyřicet literátů), a to včetně pěti básnických i prozaických ukázek. V glose Propast věčně krásná? osvětluje

František Všeticka Mahenovo dvouleté suplentské kantoření na obchodní škole v Přerově, kde také byly ještě za Rakouska-Uherska nastudovány jeho dvě tam vzniklé hry – populární Janošik a právě ona problematická Propast věčně krásná.

Novinkou 15. Milíře je anketa s názvem Je třeba najít klíč... Pětice osobností spojených s Thálií (teatrologové Václav Cejpek, Miroslav Plešák a Vladimír Just, kritik Jiří P. Kříž a bývalý dramaturg SD Brno Jaromír Vavroš) v ní – převážně skepticky – uvažuje, proč se ze zhruba

dvacítky Mahenových her téměř žádná na našich jevištích neobjevuje, respektive které a za jakých podmínek by se inscenovat daly. Mahenovským inspiracím opět podléhá Jan Lacina, který jednotlivé „krajiny“, odrážející se v jeho dílech, hodlá postupně navštěvovat, přičemž začíná „brněnskými obzory“ – tedy výhledy z Červeného kopce. Tentýž autor vybral pasáže z memoárové knížky V závětrí Květnice (1948) od tišnovského rodáka a před první světovou válkou Mahenova spolubydlícího Bohuše Sedláka. Docent Poláček zalistoval ve vzpomínkách lékařky Ludmily Vančurové, manželky spisovatele a Mahenova vzdáleného příbuzného, která zemřela právě před třiceti roky. Jiné výročí připomíná hutný bilancující článek

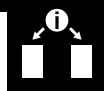
Mahenův památník dvacetiletý z pera jeho vedoucí Jany Černé. Pravidelná rubrika Z dílny Jiřího Mahena dává nahlédnout do autorova důvěrného vztahu k často navštěvovanému Jadranu, a to třemi miniaturami z cestopisu Hercegovina (1924) a pěti básněmi ze sbírky Rozloučení s jím (1934). Dva příspěvky se týkají Mahenova čáslavského krajana a vrstevníka, redaktora Lidových novin Rudolfa Těsnohlídka. Vladimír Novotný představuje novou publikaci Miloslava Martínka a Ladislava Řezníčka Těsnohlídkova norská kalvárie (2012) o tragické, zčásti dosud neobjasněné smrti novinářovy první ženy Jindřišky r. 1905 (Hrůzná svatební cesta Rudolfa Těsnohlídka); lyrickým fejetonem Pohlednice z Molde o svém pobytu v tamních severských končinách toto téma vhodně doplňuje Miluše Juříčková.

Počátkem letošního roku se s loňskou datací a tentokrát v jasně modré obálce s mahenovskou portrétní kresbou Eduarda Miléna objevil Milíř v pořadí šestnáctý. Do jisté míry zohledňuje uplynulé květnové 75. výročí Mahenova tragického konce, připomínané též v několika jiných periodikách. Halasovým veršem Ráno pije tmou nazval své úvodní slovo Jiří Poláček; mj. v něm předestírá nové záměry i ne právě dobrou finanční situaci Společnosti, která nenašla pochopení ani u vedení Jihomoravského kraje. Poláčkova stať Zavřeli za mnou, odpustěte všichni... sumarizuje důvody Mahenovy sebevraždy v podkrovní vlastní vily a přetiskuje výběr ze 140 dobových publicistických reakcí; u pěti z nich jde o bezprostřední zprávy a první nekrology z Lidových novin (mj. z pera Arna Nováka nebo rybářského přítele Vlastimila Velíka), další pětice jsou veršovaná ohlédnutí Františka Halase, Karla Tomana, Jana M. Tomeše, Vítězslava Nezvala a brněnského lékaře Vladimíra Šrámka.

Následující materiály se poměrně detailně a s příslušným poznámkovým aparátem zabývají Mahenovou tvorbou. Jiří Rambousek v první části dvoudílné studie Mahenův brněnský román a jeho kritici analyzuje prózu Nejlepší dobrodružství (1929). Autobiograficky laděnou generační kroniku, jejíž poměrně spleťtý děj se odehrává v polovině dvacátých let, charakterizuje z řady aspektů, místy též

v polemickém postoji vůči jejím starším interpretacím. Rambouskovy závěry vhodně doplňuje dobový vysvětlující rozhovor s autorem románu, přetištěný z časopisu Panorama. Dva příspěvky se věnují Mahenovi dramatikovi. František Všeticka z rozličných úhlů rozebírá „hru o lidském startu do života“ Chroust, kterou po brněnské premiéře (1920) znovu oživil v Redutě (1972) režisér Evald Schorm. V návaznosti na svou předchozí stať o Janošíkovi zevrubně probírá Naděžda Peňáková historické drama o nábožensky motivovaném konfliktu statečného jedince a společnosti z autorova rodného Čáslavska Mrtvé moře (1918). V pokračování cyklu Krajiny Jiřího Mahena evokuje Jan Lacina při srovnání spisovatelových přírodních líčení a dnešního změněného stavu tentokrát Mahenovy rybářské výpravy do Dolnomoravského úvalu. Další pravidelná rubrika Z dílny Jiřího Mahena dává nahlédnout do básnickových dvou studentských juvenilií a nedlouhými výňatky přibližuje knížku o českém charakteru (1924) i veršovanou skladbu Požár Tater (1934). Po příslušně tematizované reminiscenci jiného „Moravana volbou“, dlouholetého herce Mahenovy činohry Vladimíra Krátkého, uzavírají poslední Milíř Pospíšilovo stručné Trojí ohlédnutí za zemělymi významnými členy i funkcionáři Společnosti a oblíbenými vysokoškolskými pedagogy – etikem Jiřím Sedlákem, bohemistou Dušanem Jeřábkem a divadelníkem Milošem Kročilem – a konečně osobní vzpomínky pisatele tohoto článku na vynikajícího teatrologa Bořivoje Srbu Znalec minulosti, inspirátor dneška.

Jak zřejmo, v případě „revitalizovaného“ Milíře rozhodně nejde o akademicky uzavřený, nýbrž populárně zaměřený čtivý tisk s obsažnými a zasvěcenými, avšak nenuidícími příspěvky s řadou objevných faktů a dokumentárních materiálů, doprovázených četnými fotografiemi, ilustracemi a oživujícími kresbami. Možná, že právě toto periodikum dokáže do Společnosti Jiřího Mahena přivábit nové individuální či kolektivní členy – budou srdečně vítáni.

Knihovna Moravské galerie v Brně a její současnost

Knihovna Moravské galerie patří mezi přední české a moravské knihovny orientované na umělecko-historickou literaturu, jejíž počátky jsou spjaty se vznikem Moravského průmyslového muzea v Brně v roce 1873. Jako veřejná knihovna začala sloužit o deset let později v prostorách nově postavené budovy muzea na dnešní Husově ulici. Ve shodě s programem tehdejšího umělecko-průmyslového hnutí se knihovna podílela na vzdělávacím poslání muzejních institucí a to vytvářením knihovního fondu profilovaného zejména na literaturu a časopisy o uměleckém řemesle, umění, architektuře, památkách a historii.

Současná knihovna Moravské galerie, od roku 1997 umístěná v prostorách Pražákova paláce, prošla dlouholetým vývojem, který byl ovlivněn činností významných osobností zejména ředitelů muzea Julia Leischinga na přelomu 19. a 20. století a Václava Richtera ve dvacátých a třicátých letech 20. století. V roce 1961 došlo sjednocením Umělecko-průmyslového muzea (Moravského průmyslového muzea) s obrazárnou Moravského zemského muzea ke vzniku Moravské galerie v Brně. Tímto sloučením se stala knihovna obrazárny součástí knihovny Moravské galerie a dále fungovala jako příručková knihovna pro pracovníky oddělení volného umění.

Z předchozí velmi stručné historie knihovny lze odvodit, jak rozsáhlé fondy umělecko-historické literatury knihovna Moravské galerie ve svých depozičních uchovává a následně zprostředkovává odborné i laické veřejnosti. Knihovnické činnosti se vyvíjely za těch více jak 140 let v souladu s tendencemi v oblasti knihovnictví. Listkové katalogy se začaly v 90. letech 20. století postupně nahrazovat elektronickým katalogem a klasické půjčování knih je stále důležitá aktivita, ale v současné době se fungování knihovny a služeb přesouvá především do virtuálního prostředí internetu.

Rozvíjet činnost knihovny a zabezpečovat její fungování pro budoucí léta tak, abychom byli schopni kooperovat s ostatními knihovnami a zároveň i poskytovat kvalitní služby našim uživatelům, se daří zejména díky čerpání prostředků z dotačních programů VISK Ministerstva kultury.

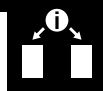
Např. minulý rok jsme pořídili z dotace projektu *VISK 3 ICEKNI* nový webový katalog *Portaro* a elektronický katalog *VERBIS*. Katalog *Portaro* nám pomáhá zatraktivnit služby a díky možnosti vkládání naske-novaných obálek a obsahů poskytuje uživatelům více potřebných informací.

Jedním z našich hlavních úkolů je pokračování v retrokatalogizaci knižního fondu. Projektu retrokatalogizace jsme se začali věnovat v roce 2007 díky dotačnímu programu *VISK 5 Retrokon* a počítáme s ním i v následujících letech. Knižní fond zahrnuje více jak 130 000 knihovních jednotek a dnes už můžeme říct, že se blížíme k situaci, kdy bude většina fondu zpřístupněna v elektronickém katalogu.

V oblasti digitalizace se snažíme vytvářet vlastní digitální knihovnu. Z programu *VISK 7 Kramerius* jsme získali v roce 2013 dotaci na digitalizaci nejstarších katalogů brněnských výstav z let 1888-1928. Digitalizace katalogů není první náš počín v této oblasti. V roce 2004 jsme rovněž ze stejného programu reformovali muzejní časopis *Mitteilungen des Mährischen Gewerbe-Museums*.

Další významnou složkou činnosti knihovny je několikaletá spolupráce na vytváření oborové brány ART. Spolu s dalšími knihovnami zaměřující se na umělecko-historickou literaturu jsme už několik let úspěšně v čerpání dotací z programu *VISK 8/B Jednotná informační brána*.

V roce 2012 jsme začali zavádět v knihovním fondu systém čárových kódů. Výsledky této činnosti se sice projeví až za nějaký čas, ale už v současné době nám

využívání čárových kódů pomáhá ve výpůjční službě a částečně v pravidelných revizích fondu, které provádíme kontinuálně každý rok.

V knihovně Moravské galerie jsou uloženy dvě knižní sbírky – Sběrka rukopisů a starých tisků a Sběrka bibliofilů a umělecké knižní vazby. V současné době se provádí jejich digitalizace v souladu s digitalizací všech sbírek Moravské galerie. Během tohoto roku bychom měli mít digitalizované předměty ve sbírkovém programu *DEMUS*. Digitalizací knižních vazeb a vybraných částí knih provádíme díky dobrovolníkům a vlastními silami.

Kromě rozvíjení odborných knihovnických činností a služeb jsme se zaměřili na aktivity spojené s revitalizací prostoru studovny. Tento záměr, jehož prostřednictvím jsme chtěli zvýšit zájem veřejnosti o knihovnu, se nám podařilo zrealizovat v roce 2013. Ve studovně jsme vytvořili studijní část s příručkovou knihovnou a nabídkou knižních novinek rozšířenou téměř o tisíc svazků knih. Další část prostoru studovny

je určena pro konání menších výstav tematicky zaměřených na knižní kulturu. Už druhým rokem zde úspěšně probíhá repríza výstavy *Nejkrásnější české knihy*, prezentace knižních sbírek knihovny a prací současných českých uměleckých knihářů (např. Elišky Čabalové). Variabilní prostor nově přestavěné studovny nám také umožňuje pořádat přednášky a vytvořené posezení u nejnovějších čísel novin a časopisů může zpříjemnit návštěvu knihovny i galerie.

Díky těmto změnám jsme zaznamenali vzestupnou tendenci zájmu o knihovnu a doufáme, že se nám i nadále bude dařit získávat nové čtenáře a zájemce o knihy a dění kolem nich.

Odkazy:

www.moravska-galerie.cz

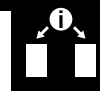
on-line katalog:<http://tinweb.moravska-galerie.cz>

Judita Matějová

judita.matejova@moravska-galerie.cz

Ohlédnutí za setkáním profesionálních knihoven a knihovnickou osobností Jihomoravského kraje

Motto: Ráj jsem si vždycky představoval jako knihovnu, nikdy jako zahradu. Jorge Luis Borges

Konec roku je výbornou příležitostí k ohlédnutí a zhodnocení všeho, čeho jsme dosáhli a kde máme ještě (i skryté) rezervy. Nejen jako kulturní paměťové instituce, ale i jako jednotlivci. Konec roku je obdobím bilancování i setkávání.

V Moravské zemské knihovně v Brně je již tradicí, že se každoročně koná setkání a ocenění nejlepších knihoven našeho kraje. Tato setkání se konají za podpory Krajského úřadu JMK.

V minulých letech byly oceňovány za svou činnost na poli kulturním a informačním především neprofesionální knihovny. V loňském roce poprvé ocenění za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života převzaly z rukou ředitele MZK Brno prof. PhDr. Tomáše Kubíčka, Ph.D. profesionální knihovny.

Slavnostní setkání se uskutečnilo ve čtvrtek **11. prosince 2014** v konferenčním sále knihovny za přítomnosti Ing. Jiřího Němce, radního za odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu JMK.

Výběr nejlepších profesionálních knihoven byl na zvážení a rozhodnutí metodiček pověřených knihoven. Rozhodování nebylo jednoduché, neboť knihovny současnosti již dávno neplní pouze roli zprostředkování výpůjčních služeb. Ale – jsou to slovy klasika pomyslné zahrady jak poučení a zdroje informací, tak zábavy, cyklů vzdělávání, multikulturních projektů. Knihovny dnešních dnů nabízejí široké spektrum služeb svým čtenářům a uživatelům v daném místě, městě, regionu. Výběrně pracujících knihoven je mnoho a vybrat pouze jednu nejlepší za každý okres bylo velmi těžké.

Nuže tedy – které profesionální knihovny byly nakonec oceněny jako nejlepší v JMK pro rok 2014?

Jsou to:

Moravská zemská knihovna v Brně
(pověřená knihovna pro region Blansko)

OKRES BLANSKO

Městská knihovna Rájec-Jestřebí
<http://http://rajecjestrebi.knihovna.cz/>
Knihovnice: Pavla Šamonilová
Metodička: Helena Jalová

OKRES BRNO-MĚSTO

Knihovna Jiřího Mahena v Brně
Pobočka Brno-Chrlice
<http://www.kjm.cz/provoz/chrlice-chrlickenam2/>
Knihovnice: Ludmila Bartoňová
Metodička: Iva Koutná

OKRES BRNO-VENKOV

Městská knihovna Tišnov
<http://www.mktisnov.cz/>
Knihovnice: Dagmar Kopřivová
Metodička: Lenka Šefferová

OKRES BŘECLAV

Městská knihovna Mikulov
<http://mikulov.knihovna.cz/>
Knihovnice: Mgr. Ilona Salajková
Metodička: Jarmila Smolová

OKRES HODONÍN

Městská knihovna Kyjov
<http://www.knihovna-kyjov.cz/>
Knihovnice: Ing. Marie Ježková
Metodička: Magda Švejarová

OKRES VYŠKOV

Knihovna Anny Šperkové Bučovice

<http://knihovna.bucovice.cz/>

Knihovnice: Renata Pavlíková

Metodička: Jaroslava Barová

OKRES ZNOJMO

Místní knihovna v Jevišovicích

<http://www.knihovnajevisovice.webk.cz/>

Knihovnice: Zdenka Komůrková

Metodička: Ing. Jana Nachtneblová

Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje je novou kategorií roku 2014. Pro toto ocenění byla vybrána paní **Anna VALÁŠKOVÁ** z Obecní knihovny Kuželov, okres Hodonín, za celoživotní práci v oboru knihovnictví, za její přínos v rámci působení v regionu Hornácko, za podporu dětského čtenářství, za navázání spolupráce se zájmovými organizacemi a její stálou aktivní činností.

„Ocenění je součástí dlouhodobé koncepce MZK, jejímž cílem je mimo jiné podporovat činnost knihoven a knihovníků v JMK“ uvedla Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí Odboru knihovnictví MZK Brno

a dodává: „Vyjadřuje uznání knihovně za její standardní činnost a zásluhy o rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb i celkový rozvoj kulturního života obce. Poděkování patří také zřizovatelům knihoven, bez jejichž aktivní podpory by knihovny nemohly poskytovat takto kvalitní a rozmanité služby a také vlídné zázemí pro svoje uživatele.“

Všem oceněným knihovnám i paní Anně Valáškové srdečně gratulujeme a zároveň jim patří poděkování za práci, kterou činí nejen v provozních hodinách knihoven, ale věnují jí i kus svého osobního volna a především své nadšení a srdce.

Knihy, knihovníci, knihovny – jsou zde pro všechny, kteří hledají odpovědi na své otázky. Jsou pro všechny, kdož jdou za svým snem. Jsou bránou fantazie, kreativity, vzdělání.

Přejeme našim oceněným i všem ostatním knihovnám mnoho spokojených čtenářů a uživatelů, radost z knihovnické práce i spoustu nových tvůrčích nápadů.

Stejně jako na začátku tohoto příspěvku, tak mi, prosím, dovoďte závěrem citát Vladimíra Tilleho, který je onou pomyslnou tečkou.

„Kniha není než klíč, jenž otvírá zámek našich vlastních snů.“

Jana Trubáková

Jana.Trubakova@mzk.cz

Budu ti zpívat před anděly

In conspectu angelorum psallam tibi – K hudební kultuře benediktinského kláštera Rajhrad od jeho založení do začátku 18. století je název další knihy ze souboru publikací vznikajících v rámci projektu Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI – Benediktinský klášter Rajhrad jako kulturní fenomén. Vydatelcem je Moravská zemská knihovna v Brně, v jejíchž prostorách byla také knižní novinka oficiálně 22. ledna 2015 pokřtěna. Kmotrem se stal a záštitu nad publikací převzal Mgr. Miroslav Rovenský, náměstek ministra kultury. Veřejnosti byla představena za přítomnosti významných osobností brněnského života. Kromě ředitele Moravské zemské knihovny, prof. Tomáše Kubička, vyjádřil své potěšení z jejího vzniku také převor Benediktinského opatství Rajhrad P. Augustin Gazda OSB. Nechyběl ani Mgr. Antonín Reček, ředitel Muzea Brněnska, dr. Libor Kalina, vedoucí jedné z poboček muzea – Památníku pisemnictví na Moravě, v jehož správě rajhradská benediktinská knihovna v současné době je. Za kraj podpořil křest svou přítomností člen Rady Jihomoravského kraje Mgr. Václav Božek, CSc., za město Brno náměstek primátora Bc. Matěj Hollan. O uměleckou stránku slavnostního odpoledne se interpretací skladeb z rajhradské produkce postaral sbor Ensemble versus.

Autory jednotlivých textů jsou tři hudební vědci – Vladimír Maňas, Lumír Škvařil a Pavel Žůrek – všichni tři z Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Křtu se osobně zúčastnili pouze první dva zmiňovaní. Jak sami uvedli, nesnažili se předložit vyčerpávající a systematickou analýzu hudebního života v rajhradském klášteře ve vymezeném období. Na základě

fragmentárně dochovaných pramenů vykreslili obraz provozování hudby skrze interpretace těchto dochovaných památek a zároveň přímo na činnosti osobností spjatých s místní hudební kulturou. Tyto konkrétní materiály autoři zasadili do dobového kontextu.

Nejrozsáhlejší části se ujal Lumír Škvařil, který na základě dosud prokázaných historických souvislostí stran existence rajhradského kláštera nastiňuje obraz zdejšího středověkého provozování hudby. Z vyčerpávající historické části vyplývá, že mezi písemnostmi není mnoho dokladů o provozování hudby ve středověku. Z hmotných listinných památek se lze opírat pouze o prameny diplomatické (listiny a podobné historicko-právní záznamy) a rukopisy. Prakticky jako jedině zdroje o tehdejší hudbě mohou sloužit liturgické rukopisné knihy. Liturgické obřady byly ve středověkých kláštřích provozovány pravidelně a dochované rukopisy

obsahují soubor potřebných liturgických textů. Tyto texty, které nebyly většinou určeny k běžné recitaci, byly zpívány na závazně dané melodie. Mniši většinu repertoáru znali z paměti, a tak hudební notace k nim nebyla zaznamenávána. Avšak časem se postupně do některých liturgických knih vpisovaly i k nim náležející melodické nápěvy – nejdříve pouze prostřednictvím bezlinkové neumové notace, později pomocí chorální notace na notové osnově. Právě tyto záznamy jsou pro dnešního člověka zdrojem poznání, jaká hudba se v období 11.–15. století v našich kláštřích provozovala. Škvařil na podkladě podrobného názvosloví provádí vyčerpávající rozbor a popis jednotlivých rukopisů uložených v rajhradské benediktinské knihovně.

Vedle tohoto rozsáhlého oddílu navazuje Vladimír Maňas studii věnovanou hudební kultuře rajhradského kláštera v rozmezí let 1550–1650, tedy šestému století jeho existence. Poslední část, autora Pavla Žůrka, velmi podrobně mapuje hudební život klášterního domu od konce 30. let 17. století do začátku 18. století. Vzhledem k prokázaným vazbám Rajhradu především s benediktinským klášterem břevnovským a broumovským využívá tamějších známých pramenů k rekonstrukci a doplnění prázdných míst ve výzkumu rajhradské hudební kultury. Velkým přínosem jeho

studie je kapitola věnovaná světské vokální hudbě a bakchanáliím.

Obecně lze říci, že se jedná o další významný počín Moravské zemské knihovny na poli zpřístupňování kulturního dědictví, což je jednou z jejich hlavních činností. Součástí je i ochrana vzácných fondů pro uchování odkazu předků dalším generacím.

Knihu si můžete objednat na webových stránkách projektu: www.rajhradskyklaster.cz.

Romana Macháčková
Romana.Machackova@mzk.cz

Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje 2014

Koncem roku 2014 se v Moravské zemské knihovně konalo Slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje spojené s oceňováním nejlépe pracujících knihoven. Poprvé bylo také uděleno ocenění **Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje**. Uznání za celoživotní práci obdržela paní Anna Valášková z knihovny Kuželov, okres Hodonín.

Paní Anna Valášková se narodila 30. 11. 1949 v Kuželově. Základní školu navštěvovala ve Velké nad Veličkou, pak začala studovat Střední všeobecně vzdělávací školu ve Veselí nad Moravou.

Po maturitě v roce 1968 nastoupila jako knihovnice do Sdružené knihovny SZK ROH ve Velké nad Veličkou. V roce 1973 přešla knihovna pod Okresní knihovnu Hodonín a měla název Sdružená knihovna. Zároveň fungovala jako středisková knihovna

pro sedm knihoven na Horňácku. V roce 1993 se zřizovatelem knihovny stala obec Velká nad Veličkou.

Střední knihovnickou školu studovala v Brně již jako knihovnice ve výše zmíněné knihovně. Anna Valášková pracovala v knihovně Velká nad Veličkou od června 1968 do prosince 2008.

Od začátku své knihovnické práce měla zájem o podporu čtení dětí, protože věděla, jak je klíčové pro jejich rozvoj.

Práce v knihovně byla pro ni velmi důležitá, pracovat s knhami a dětmi byl však i její koníček. Při knihovně fungoval několik let Klub mladých čtenářů, který zpracovával rozličná literární témata. Za dobré výsledky se několikrát umístil v první desítku klubů v rámci celé ČSSR, byl 8× vyhodnocen a dva zástupci byli pozváni na Pražský hrad.

Velmi dobrá byla spolupráce se Základní školou ve Velké nad Veličkou, pro kterou paní Valášková pravidelně připravovala besedy, soutěže a literární kvízy. Besedami se snažila oslovit a k lásce k literatuře přivést i žáky základních škol v Kuželově, Louce, Lipově, Javorníku a Nové Lhotě.

Do knihovny na besedu pozvala například spisovatele Jaromíra Tomečka, Pohla, autorky dívčích knih Lenku Lanzcovou a Věru Řeháčkovou.

Byla si dobře vědoma toho, že získat v dnešní době děti pro čtení knih je mnohem obtížnější, a tak zaváděla novinky – tzv. *pasování čtenářů*, kdy využívala spolupráce s učitelkami ze školy, ale i ochoty pana starosty ozvláštnit dětem tento obřad přítomností významné osoby obce.

Rovněž intenzivně zapojovala knihovnu do celostátních akcí Týden knihoven, Noc s Andersenem, Kamarádka knihovna.

V roce 2000 začala s automatizací knihovny. Za pomoci dcery se jí podařilo převést veškerý knižní fond do knihovního systému LANius. Tímto počinem byla teprve třetí automatizovanou knihovnou v okrese Hodonín.

Služby knihovny vždy využívali hojně studenti, pro které objednávala knihy i v rámci meziknihovnických výpůjček, byla v kontaktu i s vědeckými knihovnami.

Ve velkoveličské knihovně pracovala až do odchodu do důchodu v roce 2008. Za čtyřicet let, kdy v knihovně pracovala, přispěla ke kulturnímu rozvoji života místních obyvatel, k rozvoji čtenářských dovedností nejedné generace. Paní Valášková rovněž spolupracovala s obcí Velká nad Veličkou na folklorních akcích např. Horňáckých slavnostech. Vždy ochotně pomáhala tam, kde bylo potřeba. Za to jí patří díky všech generací obyvatel nejen Velké nad Veličkou, ale i celého okolí. Lásku ke knize rozvíjela paní Valášková i u svých dětí a profesní štafetu ve velkoveličské knihovně převzala její dcera.

Její oblíbeným mottem bylo:

NEMILOVAT KNIHY ZNAMENÁ NEMILOVAT MOUDROST,

NEMILOVAT MOUDROST ZNAMENÁ STÁVAT SE HLUPÁKEM.

Od roku 1970 současně působila i v neprofesionální knihovně v Kuželově a stále zde ještě pracuje. Obec Kuželov má 400 obyvatel, počet registrovaných uživatelů je 97, z toho do 15 let 61 čtenářů nejen z Kuželova, ale i děti z obcí Malá Vrbka a Hrubá Vrbka, které navštěvují místní školu. Aktivně spolupracuje se základní školou a místními organizacemi (Myslivecké sdružení Vojšice, dětský klub Skřítek – klub pro maminky a děti do tří let). Připravuje besedy, soutěže, literární kvízy a zaměřuje se i na oblast ochrany přírody a propagaci regionálních bylinek.

V roce 1981 začala vést na základní škole v Kuželově Klub mladých čtenářů. První téma pro práci KMČ bylo nazváno „Svět očima básníka“. Jednalo se o povídání o místním básníkovi Janu Bělčíkovi. Tato výstavka se dostala v roce 1981 přes krajskou účast až do celostátního finále do Prahy. Letos byla vydána kniha básní Jana Bělčíka „Můj rodný kraj“. Součástí knihy je CD s básněmi, jejichž část paní Valášková krásně recituje.

V současné době se knihovna nachází v prostorách ZŠ Kuželov, vedle obecního úřadu. Toto umístění je pro knihovnu velkou výhodou, protože děti mohou knihovnu navštěvovat hned po vyučování, velmi dobrá je spolupráce s vedením školy. Knihovna se zapojuje do akcí jako např. Kniha pro prvňáčka, Týden knihoven, Den dětí atd. Připravuje také Noc s Andersenem. V kuželovské knihovně paní Valášková předává lásku ke knihám stále.

Paní Valášková byla nominována na knihovnickou osobnost Jihomoravského kraje 2014 za svoji celoživotní práci v oboru knihovnictví, za přínos v rámci působení regionu Horňácko, podporu dětského čtenářství, za navázání spolupráce se zájmovými organizacemi, dobrou spolupráci s regionálním oddělením Městské knihovny v Hodoníně a za stálou aktivní činnost v neprofesionální knihovně Kuželov.

Oči Brna

**OČI
BRNA** BRNĚNSKÉ
OSOBNOSTI
A OSUDY

Od dubna letošního roku se mohou čtenáři Moravské zemské knihovny těšit na další rozšíření bohaté nabídky kulturních akcí. Startuje nový celoroční cyklus Oči Brna. Jeho návštěvníci se budou moci vždy na celý měsíc přenést do světa viděného očima výrazné osobnosti, spojené svým životem a dílem s Brnem. Každý měsíc jeden pohled, jedno originální dílo, jeden nevšední životní příběh v textech i obrazech a v řadě zajímavých doprovodných akcí.

Duben:

Jan Zahradníček

V letošním roce uběhlo 110 let od narození básníka, překladatele, esejisty, redaktora Jana Zahradníčka (17.1.1905–7.10.1960). Pocházel z Mastníku u Třebíče z početné rodiny Tomáše Zahradníčka a Antonie Lorencové. V Třebíči studoval gymnázium, následně Filozofickou fakultu Univerzity

Karlovy. Místo doktorátu však nakonec složil nižší (1927) a vyšší (1930) knihovnickou zkoušku. Víc než pevně knihovnické místo ho však lákala literatura, a tak od roku 1934 žil na „volné noze“. Redigoval revui Akord (1940–48), byl redaktorem nakladatelství Občanské tiskárny (1945–49). V červnu 1951 byl zatčen a v červenci 1952 odsouzen ve vykonstruovaném procesu Zelené internacionály k 13 letům odnětí svobody (ve výsledku byl vězněn let 9). Jeho první básnická sbírka Pokušení smrti (1930) je ovlivněná existenciálním pocitem úzkosti, zmaru a blízkosti smrti. Avšak již jeho další sbírka Návrat (1931) symbolizuje návrat k Bohu, k radosti ze života. V básnické sbírce Jeřáby (1933) využil autor metafor plných konkrétně vnímané přírody, nově nazíral na etické vztahy stejně jako na prostor a čas. V podobném duchu vznikly další dvě sbírky Žiznivě léto (1935) a Pozdravení slunci (1937). Za nejvýznamnější dílo je považována sbírka Korouhve (1940), která v době válečného ohrožení celého národa přinášela potřebné odkazy k tradici českých a moravských křesťanských patronů a světců. Básně z vězení shrnují sbírky Čtyři léta (1969) a Dům strach (1981).

Připravované akce:

„Vzmuž se, ó srdce mé...“

Výstava ke 110. výročí narození básníka potrvá ve dnech 1.–30. dubna 2015.

Slavnostní zahájení cyklu Oči Brna a výstavy

„Vzmuž se, ó srdce mé...“

proběhne 8. dubna 2015 v 17:30 hod. Úvodní slovo: prof. Tomáš Kubíček a Jan J. Zahradníček.

Básnické dílo Jana Zahradníčka v proměnách času

Přednáška doc. Jana Wiendla věnovaná významnému představiteli české katolické poezie,

překladateli, novináři Janu Zahradníčkovi se uskuteční 16. dubna 2015 v 17:00 hod.

9:9

Zúčastněte se i vy 23. dubna 2015 v 11:00–20:00 hod. devítihodinového maratonu čtení textů Jana Zahradníčka, symbolického připomenutí devíti let, které básník strávil ve vězení.

Dům strach

Promítání videodokumentu Petra Barana z fragmentů poezie a dopisů básníka Jana Zahradníčka z vězení – 30. dubna 2015 v 18:00 hod.

Květen:

Petr Oslzlý

Dramaturg, herec, scenárista Petr Oslzlý (26. dubna 1945 Konice u Prostějova) vystudoval divadelní vědu a dějiny umění na FF MU. Své celoživotní spojení se světem divadla odstartoval v experimentálním divadle Quidam. Od roku 1972 je jeho jméno neodmyslitelně spojeno s Divadlem Husa na provázku. Tvář divadla utvářel především jako dramaturg, ale i jako scenárista a herec, v letech 1976–1980 a 1992–2001 také jako umělecký šéf. Pro toto divadlo připravil množství původních scénářů, adaptací i dramatisací. Zasloužil se o realizaci významných mezinárodních i domácích divadelních projektů, např. Divadlo v pohybu Together–Společně. V 80. letech organizoval bytový univerzitní seminář. Dva roky (1990–1992) byl poradcem prezidenta Václava Havla pro kulturní záležitosti. V současné době je ředitelem

Centra experimentálního divadla v Brně. Jako herec ho kromě diváků brněnských mají možnost vidět i diváci v Praze – v Národním divadle, kde účinkuje ve hře Vladimíra Morávka 1789 aneb Dokonalé štěstí. Věnuje se i pedagogické činnosti a je autorem také řady divadelních studií, knižně vydal např. monografií Divadlo Husa na provázku 1968(7)–1998: kniha v pohybu I..., Commedia dell'arte Divadla na provázku (1974–1958): analýza, rekonstrukce, dokumentace inscenace režiséra Petera Scherhaufera & Harlekýna Boleslava Bolívky.

Plánovanou výstavou a doprovodným programem oslavíme jeho krásné životní jubileum.

Připravované akce sledujte na www.mzk.cz.

Romana Macháčková
Romana.Machackova@mzk.cz

Prameny k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku do roku 1950

KUBÍČEK, Jaromír. *Prameny k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku do roku 1950*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2014. 207 s. ISBN 978-80-7051-201-2.

Bibliograf, dlouholetý ředitel Moravské zemské knihovny v Brně, pedagog a renomovaný knihovník docent PhDr. Jaromír Kubíček, CSc. má na svém kontě

desítky knižních titulů. Je autorem prací z dějin knihoven a z teorie knihovnictví a prací o Brně. Uvádím např. tituly *Brněnské noviny a časopisy od doby nejstarší až do roku 1975* (1976), *Literatura o Brně z let 1801-1979* (1980), *Odboj a osvobození ve městě Brně v letech 1938 až 1945* (1980), *Informační prameny brněnských institucí* (1984), *500 let knihtisku v Brně: 1486 až 1986* (1986).

Řada prací se týká Jihomoravského kraje a celé Moravy a Slezska. K významným soupisným pracím patří edice *Česká retrospektivní bibliografie* (dva svazky *Noviny ČR 1919-1945 a čtyři svazky Časopisy ČR 1919-1945*). Z jeho teoretických prací jmenujme *Vzájemný vztah mezi archivy a knihovnami* (1971). Jaromír Kubíček je i autorem či odpovědným redaktorem publikací a sborníků o řadě našich osobností, například o Otokaru

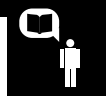
Březinovi, Marii von Ebner Eschenbach, Františku Halasovi, Bedřichu Václavkovi ad.

V roce 1994 připravil projekt stavby velké moderní vědecké knihovny. O tom napsal publikace *Stavba Moravské zemské knihovny v Brně: Knihovna pro 21. století: 1998-2001* (1998) a *Moravská zemská knihovna v Brně: národní poklad: moderní architektura* (2001).

Monografie *Prameny k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku do roku 1950* je pozoruhodná zejména z historického a bibliografického hlediska. Úvodní studie o veřejných knihovnách v moravských a slezských obcích vykresluje počátky veřejných školních a obecních knihoven. Dozvíme se, co předcházelo vzniku prvního knihovního zákona a jaké byly počátky veřejného knihovnictví na Moravě a ve Slezsku. Autor vychází ze soudobého českého tisku. V bibliografické části jsou pak připojeny další články k dějinám jednotlivých knihoven do roku

1950, soudobé, ale i publikované do současnosti. Autor se zmiňuje o renesanci českého jazyka, o roli vědeckých knihoven, ale též o literární tvorbě v době národního obrození. Geograficky rozděluje kapitoly na Hanou, Slovácko, Horácko, Podhorácko, Brněnsko, Valašsko, Slezsko. Knihovny na Moravě a ve Slezsku

v období 1850 – 1870 seskupuje podle působnosti na jižní, jihozápadní, střední, východní a severní Moravě a ve Slezsku. Cenná je i třetí kapitola Bibliografie k dějinám knihoven.

Upozorňuje, že rok 1848 znamenal pro náš národ vítězství v boji o uznání českého jazyka ve školách a úřadech. Podnětným pro rozvoj knihoven v Čechách bylo vydání českého guberniálního nařízení ze dne 15. července 1838, které umožňovalo zřizování společných školních a obecních veřejných knihoven. Odkazuje na fakt, že Opava byla uznána za hlavní město slezské země až do poloviny 19. století. Pro Slezsko se stala nejvýznamnější knihovna založená v roce 1814 společně s muzeem při tradičním státním gymnáziu v Opavě. Knihovnu spravovali zpočátku profesori gymnázia, později v roce 1854 byl ustanoven samostatný knihovník. V té době byla knihovna přemístěna do minoritského kláštera a otevřena pro veřejnost. Za války v roce 1945 knihovna vyhořela, čímž došlo k nenahraditelným ztrátám. Autor dále uvádí, že národní obrození a budování školních a obecních knihoven od třicátých let 19. století pozitivně ovlivnilo vzdělávání městského a venkovského obyvatelstva. Dokonce vyšly pokyny pro knihovnickou techniku, jako bylo vybírání poplatků od čtenářů, půjčovní doba na čtyři týdny, oborové uspořádání fondu ve skříních nebo označení fondu signaturou. Knihovny vedly dvě pamětní knihy, v jedné si znamenali dárce a druhá byla pokladní.

Je potřeba ocenit i zařazení ankety v časopisu Světozor z roku 1870, kdy v čísle 7 ze dne

11. února 1870 vyšla výzva všem knihovníkům a správcům všech typů knihoven, aby pro časopis dopodrobna zpracovali údaje o své knihovně. Zajímali se o datum založení, o osoby, které nejvíce přispěly k jejímu

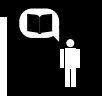
rozmožnění, o velikost fondu, zda knihovna vlastní vzácná díla, rukopisy či staré tisky, zda vede pamětní knihu, kolik ročně půjčí svazků, jaký má roční přírůstek a jaké odebírá časopisy. Cílem ankety bylo vytvořit obraz čtenářského ruchu v českém národě. Přehled knihoven měl sloužit i knihkupcům, aby věděli, kam mohou zasílat na ukázkou své spisy. V letech 1870 – 1874 vyšlo v rubrice Knihovny a čtenáři českomoravští 450 zpráv, mezi nimi se objevila i zpráva české knihovny ve Vídni. Cílem nebyla pouhá statistika, ale snaha zřizovat knihovny a rozšiřovat vzdělanost všech lidí. Anкета je tak zajímavou sondou do činnosti knihoven té doby.

Poslední kapitola č. 3 Bibliografie k dějinám knihoven zachycuje literaturu o knihovnářích vydanou do roku 1950. Záznamy jsou řazeny chronologicky a rozděleny na knihovnické spolky, návody pro knihovny a veřejné knihovny na Moravě a ve Slezsku.

Celkově se jedná o velmi zajímavou publikaci k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku.

Bibliografie patří mezi nejstarší humanistické disciplíny. Úroveň novější české bibliografie zvedaly generace vzdělanců zejména od 40. let našeho století. Bezesporu k nim patří i docent Jaromír Kubíček. Pro současnou moderní bibliografii je charakteristické, že mohutný rozvoj informačních a komunikačních technologií a globalizační trendy v oblasti komunikace informací se zásadním způsobem dotýkají všech prvků a složek bibliografické komunikace. Mění se zejména chápání popisu a soupisu. Bibliografie, zvláště dnes, kdy směřuje k *plno-textovým verzím*, roste na významu. Získání uceleného přehledu na dané téma ztěžuje badatelům obrovské množství dokumentů. Publikace přináší ucelený přehled o dějinách veřejných knihoven a je zajímavou sondou do našich dějin.

Libuše Foberová

Standard Handicap Friendly

Rovný přístup – Standard Handicap Friendly. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2014, 92 s. ISBN 978-80-7050-641-1 neprodejně

Metodická příručka *Rovný přístup – Standard Handicap Friendly* je určena pro práci knihoven s uživateli s postižením a není proto divu, že ji napsali knihovníci, konkrétně ze Sekce služeb osobám se specifickými potřebami SKIP ČR. O kvalitě její odborné stránky tak není pochyb.

Certifikát Handicap Friendly a univerzální metodika pro jeho získání. Každá knihovna, která je schopna zajistit přístup lidem se specifickými potřebami, může získat certifikát Handicap Friendly. Požadavky pro získání se dělí do osmi základních bodů (obecné požadavky, fond a služby, technické a materiální podmínky, webové stránky knihovny, spolupráce a propagace, akce a integrační aktivity), které jsou podrobně popsány v první třetině knihy věnované právě univerzální metodice pro práci s osobami se specifickými potřebami.

Čtyři základní druhy postižení. Další část knihy pokračuje v rozpracování jednotlivých typů postižení. Ve čtyřech kapitolách je popsána metodika práce s osobami se zrakovým postižením, sluchovým postižením, tělesným postižením a mentálním postižením. Kapitoly vycházejí z výše zmíněných osmi bodů a specifikují požadavky pro každý typ postižení.

Standard Handicap Friendly nepočítá s tím, že všechny knihovny budou schopny plně zajistit veškerá doporučení pro každou kategorii, ale vychází z lokálních potřeb jejich uživatelů. Příkladem může být např. Knihovna pro nevidomé a slabozraké

v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, kde se knihovníci soustředí především na metodiku pro práci s osobami se zrakovým postižením. To samozřejmě neznamená, že pomíjejí potřeby osob s jiným typem postižení. Knihovník navíc musí počítat s tím, že řada uživatelů může kombinovaný typ postižení (např. sluchové a tělesné postižení apod.).

Závěrečná kapitola přináší **výsledky průzkumu dostupnosti služeb knihoven** uživatelům se speci-

fickými potřebami, který proběhl v květnu 2014. Svou pozornost hodnotitelé zaměřili na změny, které proběhly od roku 2007, kdy podobný průzkum realizovala Národní knihovna. Dle výsledků průzkumu je však situace v knihovnách i po dalších sedmi letech téměř totožná, což může právě příručka pomoci změnit. Průzkum poukazuje například na to, že knihovny neřeší svoji bezbariérovost, protože u nich v malé obci nejsou uživatelé, kteří potřebují bezbariérový přístup do knihovny apod. Nezapomínejme však, že některá doporučení popisované příručky ocení třeba i rodiče s dětmi či senioři (a ti jsou téměř v každé obci).

Dočtete až do samého konce. Při studiu knihy pomohou knihovníkům praktické odstavce „Jak na to“ vyvedené v šedé barvě, které doplňují jednotlivé texty. Příručka díky tomu není jen suchou teorií, ale i užitečnou pomůckou pro řešení v praxi. Zájemcům o hlubší studium pomůže seznam doporučených zdrojů na konci kapitoly. knihu o necelých sto stránkách by si měli přečíst (nejen) všichni knihovníci, kteří pracují s uživateli. Možná někdy zjistí, že není ve finančních a personálních silách knihovny, aby realizovala část doporučení, splňovala zmíněné standardy

a získala certifikát Handicap Friendly pro všechny čtyři vymezené oblasti či jen několik z nich. To však není důvod k tomu, aby se každý knihovník sám za sebe nesnažil handicapovaným uživatelům vyjít vstříc. Poslední bod standardu Handicap Friendly v univerzální metodice totiž závisí nejen na knihovně, ale zejména na každém z nás: „Knihovna přátelská k uživatelům svými aktivitami podporuje integraci

osob se specifickými potřebami do majoritní společnosti a zlepšování jejich vzájemné komunikace a soužití.“

ŽVÁTOROVÁ, Veronika. Standard Handicap Friendly. Duha [online]. 2015, roč. 29, č. 1 [cit.]. Dostupný z WWW: < <http://duha.mzk.cz/clanky/Standard-Handicap-Friendly>>. ISSN 1804 – 4255.

Veronika Žvátorová
zvatorova@mzk.cz

zahraniční knihovny

Inspirace z německých knihoven

V červnu 2014 proběhla studijní cesta SDRUK do knihoven v Německu (Cottbus, Berlín, Postupim). Článek pojednává o knihovnách, které byly během této cesty navštíveny.

IKMZ: Informační, komunikační a multimediální centrum – Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi (IKMZ: Informations, Kommunikations und Medienzentrum – Universitätsbibliothek der Brandenburgische Technische Universität Cottbus)

Budova

Knihovna Braniborské technické univerzity, fungující od roku 2005, každého bez pochyby zaujme svým vzhledem. Navrhla ji renomovaná architektonická kancelář *Herzog & de Meuron*, mezi jejíž realizace patří např. olympijský stadion v Pekingu a další stavby. Projektová fáze probíhala v letech 1992–2001, stavba v letech 2001–2005. Budova má tvar améby, její komunikační i statickou páteří jsou dvě kulaté věže, na kterých je zavěšeno 7 podlaží, z nichž

nejnižší dvě jsou podzemní (pod úroveň umělého kopce, na kterém budova stojí). Dominantními barvami interiéru jsou zelená, žlutá a růžová (fialová). Studijní prostory jsou laděné do bílé a šedé a jsou umístěny u proskleného obvodního pláště, aby zde získaly denní světlo. Hlavními použitými materiály jsou plech, sklo a beton.

Jedním z nejvýraznějších prvků interiéru je točité schodiště, které propojuje všechna přístupná patra. Studijní prostory byly dodatečně rozděleny na klidové zóny a zóny pro společné studium, které jsou vždy umístěny na odlehlých stranách budovy, aby se do klidových zón nedostával zvuk.

V přízemí najdeme rovněž výstavní a relaxační prostor s pohodlnými křesly.

Služby

Přestože se jedná o univerzitní knihovnu, je plně přístupná veřejnosti - registrace pro veřejnost stojí 25 EUR na rok. Akademická obec využívá služeb knihovny zcela zdarma.

Roční rozpočet na nákup knih je 800 000 EUR. Uživatelé mají k dispozici elektronické zdroje - akademická obec k nim má i vzdálený přístup, externí uživatelé je mohou používat pouze v knihovně. Fond je v jednotlivých patrech rozdělen podle oborů a tematických skupin.

Nechybí samozřejmě self check, skříňky pro uložení věcí či individuální studovny, kde mohou uživatelé studovat v soukromí.

V přízemí je vedle vchodu k dispozici též kuchyňka, kde se uživatelé mohou v klidu najíst. V kuchyňce jsou k dispozici i automaty s potravinami a nápoji.

Zajímavé je, že budova má otevřeno i v neděli, kdy je v čase 17-22 provoz výhradně samoobslužný. Ve všední dny je ve večerních hodinách v knihovně pouze jeden knihovník, ve vstupním patře jen ochranka.

Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi Foto: Barbora Buchtová

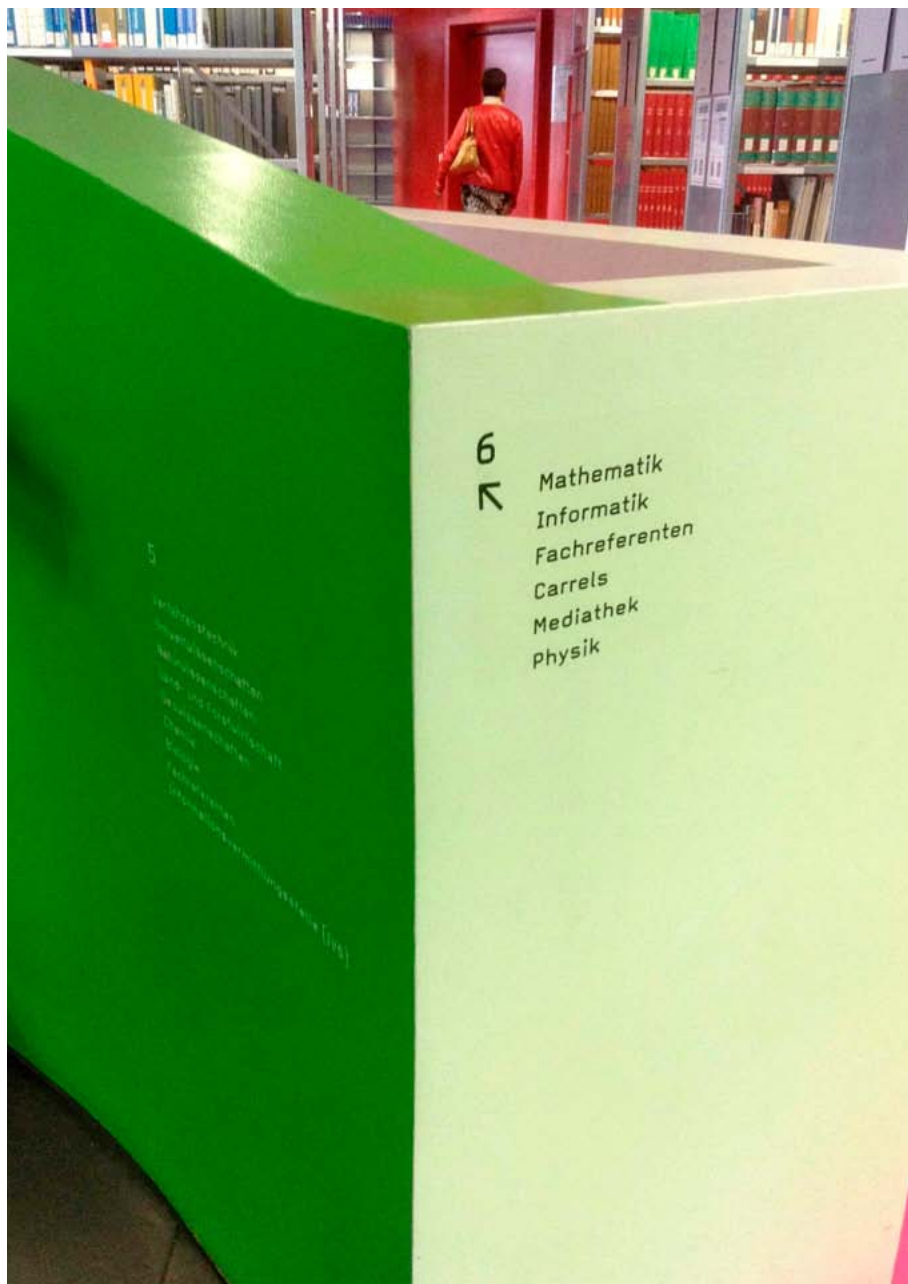
Studijní místa - Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi Foto: Miroslav Bünter

Schodiště - Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi Foto: Stormfighter (Wikimedia Commons)

Průhled schodištěm - Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi Foto: Miroslav Bünter

Značení oborů na schodišti - Univerzitní knihovna Braniborské technické univerzity v Chotěbuzi
Foto: Marie Šedá

Filologická knihovna při Svobodné univerzitě v Berlíně (Philologische Bibliothek der Freien Universität Berlin)

Budova

I druhá budova knihovny je svým vzhledem velice netypická. Její tvar připomíná mozek a proto bývá často jako "Berlínský mozek" označovaná. Budovu navrhla architektonická kancelář *Foster & Partners*. Její výstavba probíhala v letech 2001 - 2005. Interiér "Berlínského mozku" je velice vzdušný. Jedná se o otevřený prostor, který propojuje 3 nadzemní podlaží a jedno suterénní. Studijní místa se nachází po obvodu jednotlivých pater, aby zde byl lepší přístup ke světlu. Místa s kopírkami, sociální zařízení a regály s knihami jsou situovány směrem ke středu, aby studijním místům nevytvářely stín. Nevýhodou otevřeného prostoru je, že se jím velice snadno nese jakýkoli sebemenší hluk. Proto knihovna zavedla např. pravidlo, že notebooky je z důvodu redukce hluku možno používat jen na pravé straně budovy. Budova byla postavena tak, aby byla co nejvíce energeticky nenáročná, k čemuž využívá dvouplášťové fasády, v níž se

hromadí teplý vzduch, který je pak distribuován po celé budově.

Služby

Knihovna má 750 000 svazků a 700 titulů periodik, které jsou přístupné všem uživatelům (knihovna je otevřená veřejnosti a mohou ji navštěvovat i uživatelé, kteří na Svobodné univerzitě v Berlíně nestudují). V době exkurze zavedli jako novinku absenční výpůjčky (5 titulů na 2 týdny), do té doby byly možné pouze přes víkend. Knihovna nabízí rovněž elektronické zdroje a e-booky.

V knihovně nechybí samozřejmě ani týmová studovna pro společné studium, individuální studovny, relaxační zóna a místa s kopírkami. Je zde k dispozici též multimediální místnost pro přehrávání DVD, CD, MC či vinylů.

Otevírací doba je ve všední dny od 9:00 do 22:00, o víkendu od 10:00 do 20:00 hodin.

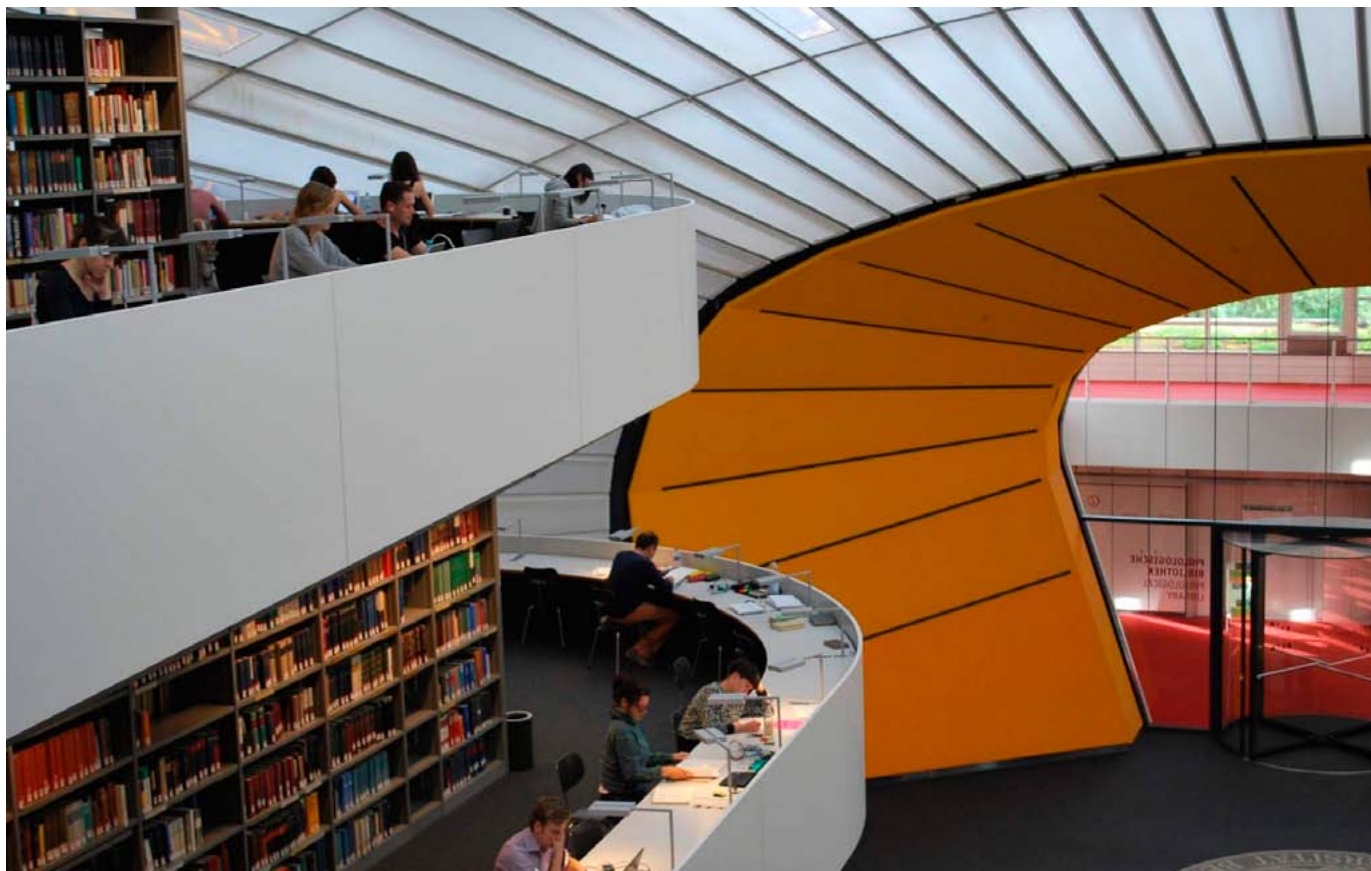
Zajímavá je i služba pro odbornou veřejnost – mimoberlínská návštěvníci mají možnost poslechu informací o knihovně z audio-průvodců, které jsou v knihovně k dispozici k zapůjčení.

Svobodná univerzita v Berlíně Foto: Marie Šedá

Filologická knihovna při Svobodné univerzitě v Berlíně Foto: Barbora Buchtová

Filologická knihovna při Svobodné univerzitě v Berlíně Foto: Miroslav Bünter

Jacob-und-Wilhelm-Grimm-Zentrum při Humboldtově univerzitě v Berlíně (Humboldt Universität zu Berlin – Jacob-und- -Wilhelm-Grimm-Zentrum)

Budova

Jacob-und-Wilhelm-Grimm-Zentrum je jednou z nejnovějších a nejmodernějších knihoven v Berlíně. Budova byla navržena švýcarským architektem *Maxem Dudlerem*, a její realizace stála 72 milionů EUR. Slavnostní otevření budovy proběhlo v roce 2009. Pro berlínskou Humboldtovu univerzitu to znamenalo významný moment, jelikož se díky tomu sloučilo 160 knihoven rozmístěných po celé univerzitě. Srdcem a dominantou knihovny je obrovský čtenářský sál se stupňovitými palubami, kde jsou umístěna studijní místa. Velký důraz je kladen na pravidelnost a symetrii. Hlavními materiály v budově jsou dřevo a sklo.

Princípem knihovny je otevřenost. Přestože knihovna slouží především potřebám Humboldtovy univerzity, je otevřená široké veřejnosti, a proto jejích služeb využívají i studenti z celého Berlína. Pro svůj výjimečný architektonický design je také častým turistickým cílem. Knihovnou projde 6 000–7 000 návštěvníků denně. To s sebou někdy nese problémy s hluchostí a značnou náročnost na údržbu a úklid budovy.

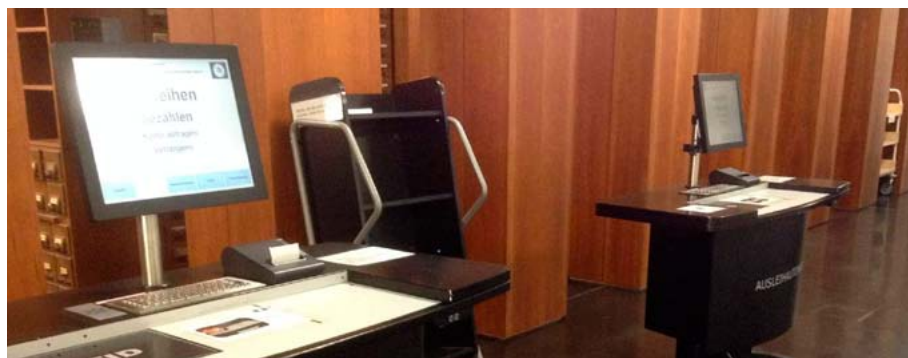
Služby

Knihovna s 2,5 miliony svazků nabízí celkem 1 250 pracovních míst (500 z nich je vybaveno počítači)

rozdělených v hlavním sále do teras ve čtyřech podlažích a v bočních studijních prostorách mimo sál. Pracovní stoly jsou opatřené očkem pro zámeček notebooku, takže si uživatelé mohou v případě, že si potřebují někam odskočit, svůj notebook uzamknout a zarezervovat si svoje studijní místo na hodinu po dobu své nepřítomnosti. V knihovně nechybí individuální studovny (celkem jich má knihovna k dispozici 51 a je možné si je předem rezervovat) a 8 místností pro práci v týmu. Ve vstupní hale jsou k dispozici self-checky na půjčování a také vracení knih, stolky s počítači, šatna a kavárna.

Provozní doba je od 8 do 24 hodin, v sobotu a neděli od 10 do 22 hodin. Po 20. hodině jsou k dispozici již jen self-checky na půjčování a vracení (knihy jsou opatřené technologií RFID). V knihovně je v té době přítomna obsluha pouze ve formě bezpečnostní služby.

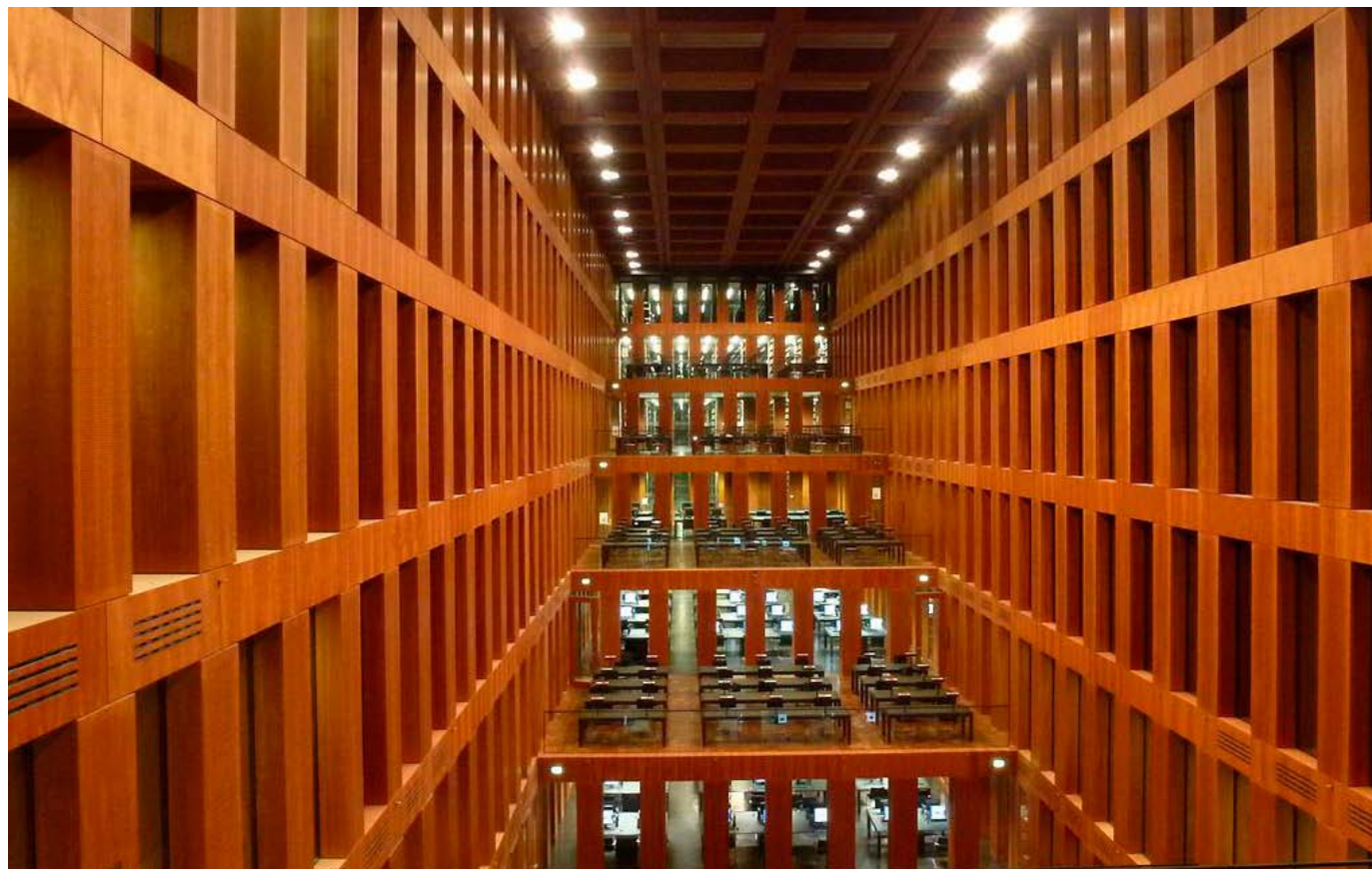
Zajímavostí jsou volně dostupné boxy pro odložení studovaných knih, kam si čtenáři po dobu 3 dnů mohou odkládat prezenční knížky. Boxy byly pro čtenáře zřízeny dodatečně, aby se předcházelo "schovávání" prezenčních knížek v knihovně. Další kuriozitou je samostatná studovna pro rodiče s dětmi. Jedná se o dětský koutek s hračkami a příruční knihovnou, opatřený pracovními místy. Rodič se se svými dětmi může v místnosti zavřít a dítě využívá dětského koutku. Rodič tak může studovat a zároveň je zabezpečeno, že dítě nikoho neruší.

Selfchecky v Grimm Zentrum Foto: Marie Šedá

Budova Grimm Zentra Foto: Fridolin Freudenfett (Wikimedia Commons)

Grimm Zentrum - hlavní čítárna Foto: Fridolin Freudenfett (Wikimedia Commons)

Státní knihovna v Berlíně – budova Unter den Linden Staatsbibliothek zu Berlin – Haus Unter den Linden

Budova

Městská knihovna v Berlíně je největší německou knihovnou, její historie sahá až do 17. století. Fond čítá na 11 milionů svazků a obsahuje řadu starých a významných tisků a rukopisů. Provoz je zajišťován ve dvou budovách. V historické budově na ulici Unter den Linden jsou uloženy fondy do roku 1900, novější budova z roku 1975 na Postupimském náměstí obsahuje moderní fondy. Budova v ulici Unter den Linden prošla významnou rekonstrukcí, která se stále dokončuje (zbývá zrekonstruovat vstupní část z ulice). Vzhledem k tomu, že tato pobočka knihovny uchovává právě spíše starší a vzácné svazky, působí

dojem větší uzavřenosti než například Grimm Zentrum (turnikety, nutnost odkládání věcí před vstupem do knihovny apod.).

Služby

Provozní doba knihovny je od 9 do 21 hodin. V sobotu je otevřeno od 10 do 19 hodin. K dispozici je 250 studijních míst v moderní a prostorné hlavní studovně a 60 míst ve studovně vzácných fondů. Studijní místa jsou z důvodu blízkého sousedství s univerzitou často obsazena studenty.

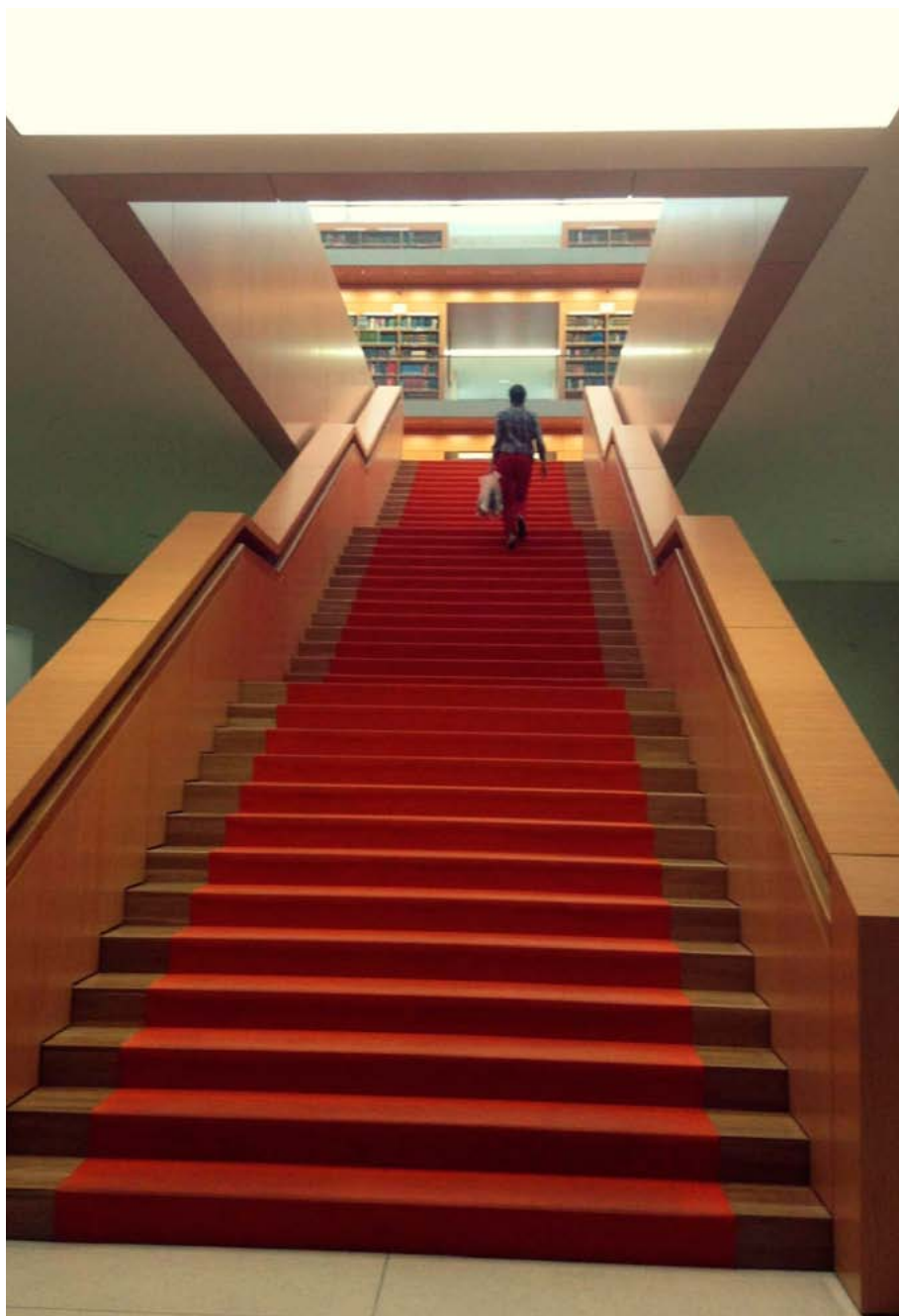
V knihovně je možno si pronajmout individuální studovnu (10 EUR/měsíc) či pojízdné uzamykatelné kontejnery na knihy (5 EUR/měsíčně).

U vchodu je k dispozici místnost se skříňkami pro uložení věcí a malá "kuchyňka" se stolkami a automaty.

Marie Šedá

Hlavní studovna ve Státní knihovně v Berlíně (Unter den Linden) Foto: Marie Šedá

Schodiště ve Státní knihovně v Berlíně (Unter den Linden) Foto: Marie šedá

Zákoutí studovny ve Státní knihovně v Berlíně (Unter den Linden) Foto: Marie Šedá

Skříňka k zapůjčení ve Státní knihovně v Berlíně (Unter den Linden) Foto:

Pobočka Městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad

Bibliothek am Luisenbad (Stadtbibliothek Berlin-Mitte)

Budova

Menší veřejná knihovna sídlí v budově bývalých léčebných lázní Luisenbad (v 18. století zde byl v blízkosti řeky Panke objeven léčivý pramen). Budova z konce 19. století v sobě kombinuje historické i moderní architektonické prvky. Její významná rekonstrukce byla dokončena roku 1991 kanceláří *Chestnutt–Niess*. Budova obsahuje jak studovnu pro dospělé, tak oddělení pro děti. V podkrovních prostorách se nachází ateliér, kde jsou pořádány různé workshopy.

Služby

Na první pohled malá avšak architektonicky nápadná pobočka může být vzorem pro všechny knihovny komunitního typu. Knihovní služby se

zaměřily na práci s arabskou a tureckou komunitou, která žije v bezprostřední blízkosti knihovny. Mezi zaměstnanci jsou pracovníci s širokým jazykovým vybavením, knihovna pořádá bilingvní akce a snaží se přitáhnout lidi, kteří by do knihovny sami nikdy nepřišli (např. pořady na téma spojení fotbalu a literatury). Probíhá zde také doučování malých návštěvníků knihovny, jsou zde např. stoly, kde si žáci mohou psát úkoly apod. (do budovy se v průběhu nastěhovalo i dětské oddělení). Knihovna má také tři bibliobusy.

Knihovna se také snaží mít aspoň jednu knihu v každém relevantním cizím jazyce svých uživatelů (někteří uživatelé vůbec neumí německy). Mimo stálých zaměstnanců má knihovna také dobrovolnickou základnu. Pořádají se zde často promo akce pro nakladatele, díky kterým jsou následně získávány zdarma knihovní jednotky do fondu.

Fond knihovny čítá na 126 tisíc knihovních jednotek. Knihovna je otevřená ve všední dny od 10 do 19.30, v sobotu od 10 do 14 hodin.

Pobočka Městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad Foto: eMac_man (Google Maps)

Pobočka městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad – interiér Foto: Marie Šedá

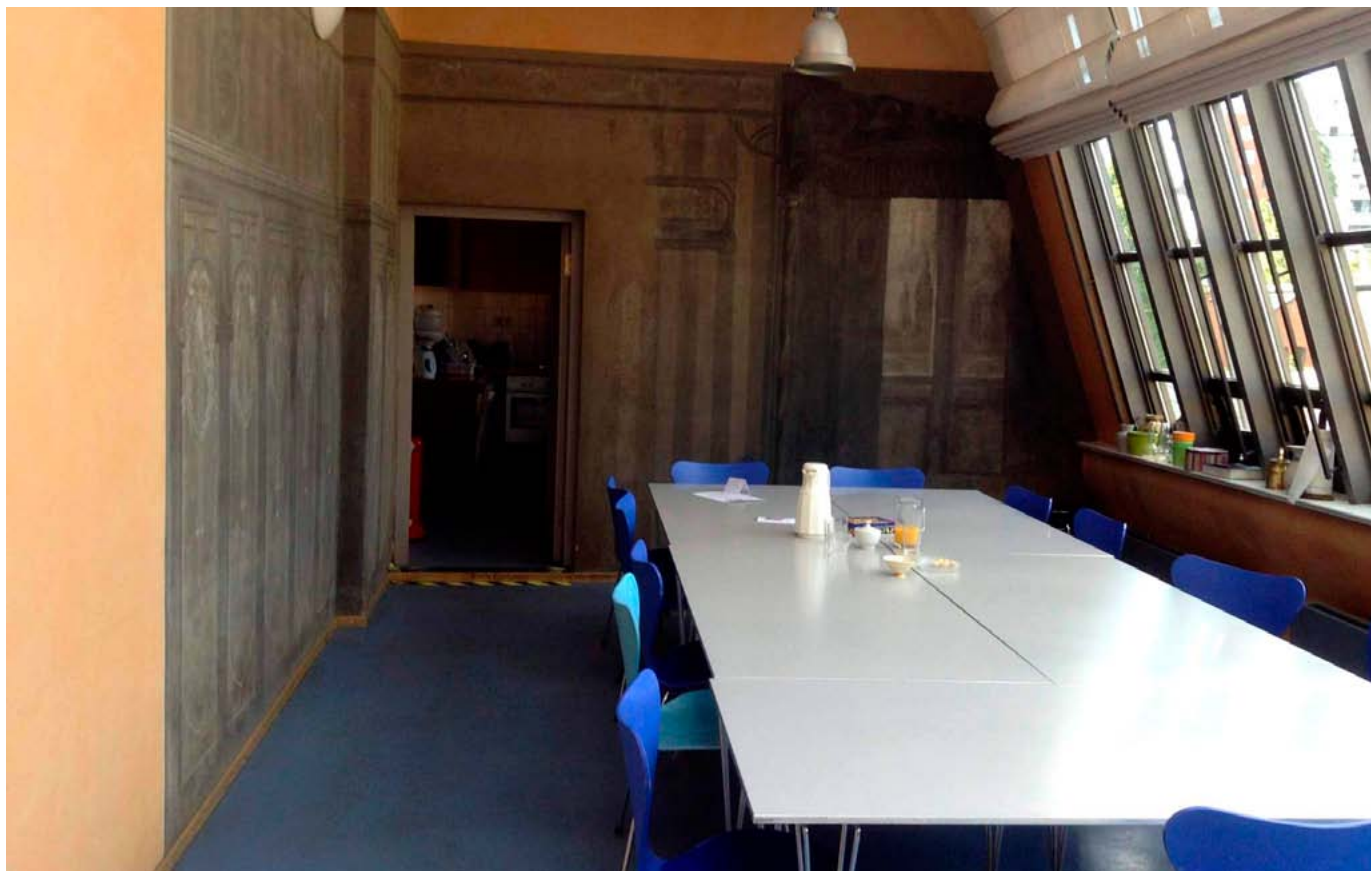
Pobočka Městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad – interiér Foto: Miroslav Bünter

Pobočka Městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad – interiér Foto: Marie Šedá

Pobočka městské knihovny Berlin-Mitte v Luisenbad - deskové hry Foto: Marie Šedá

Atelier v Berlin-Mitte v Luisenbad - deskové hry Foto: Marie Šedá

Městská a zemská knihovna v Postupimi Stadt- und Landesbibliothek Potsdam

Budova

Knihovna plní od roku 1969 roli městské a zemské knihovny. Sídlí v budově z roku 1974, která však v minulých letech prošla výraznou rekonstrukcí. Opravená budova oslní své návštěvníky čistým moderním designem provedeným v příjemných světlých barvách. Interiér je zároveň elegantní i funkční.

V knihovně se nachází několik sekcí. V přízemí oddělení pro veřejnost, oddělení multimédií, dětské oddělení, velký sál pro konání kulturních událostí a malou čítárnu časopisů a denního tisku. V poschodí, které je provedeno formou galerie, jsou umístěny vědecké publikace, nacházejí se tu individuální a týmové učebny, regionální studovna či počítačová učebna. Vlastní prostory má také oddělení pro teenagery.

Služby

Knihovna klade důraz na vystavování knih na policích tak, aby to lidi zaujalo. Některé knihy jsou

vystaveny obálkou dopředu, oddělení s multimédií se podobá obchodu z CD a deskami. Úplně zvlášť jsou vyčleněny bestsellery. Ty jsou zpracovávány urychleně a jsou vystaveny na polici za vchodem do knihovny. Čtenáři mají možnost si tyto bestsellery vypůjčit na 3 týdny za 2 eura. Seznam bestsellerů je určen podle časopisu Spiegel. Jakmile se kniha ocitne mimo přední žebříčky, přechází do běžného fondu.

Veškeré finanční operace v knihovně probíhají výhradně přes platební automat a obsluha vůbec nepřichází do kontaktu s penězi.

Zajímavostí je také propojení s kavárnou - do čítárenského koutku novin a časopisů je možné donést si nápoje z vedlejší kavárny, takže si čtenáři mohou vychutnat například denní tisk u ranního cappuccina.

Knihovna nabízí také půjčování e-knih systémem DiViBib. Náklady na tento systém jsou cca 40 000 EUR ročně pro konsorcium 5 knihoven. Tento systém funguje tak, že jednu knihu v jeden čas může mít jen omezený počet uživatelů, doba vypůjčky je 3 týdny.

Barbora Buchtová
Barbora.Buchtova@mzk.cz

Městská a zemská knihovna v Postupimi – interiér Foto: Barbora Buchtová

Automaty na vracení knížek - Městská a zemská knihovna v Postupimi Foto: Marie Šedá

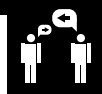
Automaty na vracení knížek - Městská a zemská knihovna v Postupimi Foto: Marie Šedá

Rozcestník - Městská a zemská knihovna v Postupimi Foto: Marie Šedá

Městská a zemská knihovna v Postupimi – interiér Foto: Barbora Buchtová

Rozhovor s Helenou Gajduškovou

PhDr. Helena Gajdušková je absolventkou oboru knihovnictví a vědecké informace na Univerzitě Karlově v Praze. Od roku 1982 pracuje v Masarykově veřejné knihovně ve Vsetíně. Ředitelkou této knihovny je od roku 1998. Pod jejím vedením se knihovna v roce 2006 přestěhovala do nově zrekonstruovaných prostor v centru města a stala se z ní moderní komunitní knihovna. Masarykova veřejná knihovna získala za své služby a aktivity, které jsou zaměřené na všechny věkové kategorie uživatelů i občanů, ocenění Městská knihovna roku 2014.

Profesní

Masarykova veřejná knihovna má v letošním roce narozeniny. Na jaké aktivity, které se budou v tomto roce konat v knihovně, byste chtěla upozornit? A také nám přibližte, prosím, záměry a plány knihovny v blízké budoucnosti.

Rozhodnutí o založení vsetínské knihovny pochází ze 7. 3. 1920, knihovna však skutečně začala fungovat až 1. února 1921, oslavy s pětkou na konci tedy plánujeme až v příštím roce, kdy současně oslavíme také již 10 let v nové budově.

Přesto však nás čeká rok bohatý a košatý.

V jarních měsících plánujeme novinku – Živou knihovnu. V rámci Živé knihovny budou čtenářům půjčovány tzv. „živé knihy“, které si jednotlivci předem zarezervují v jeden konkrétní den. Napoprvé se nám podařilo oslovit jako živé knihy Ondřeje Kobzu, Varhana Orchestroviče Bauera a místního šermíře Staňu Hermana. V dopoledních hodinách si tyto „živé knihy“ budou moci vypůjčit studenti středních škol, odpoledne

budou k dispozici veřejnosti. Sami jsme zvědaví, jak místní lidé (Valaši) tuto „živou knihovnu“ přijmou.

Literární jaro patří již k osvědčeným akcím. Již počtvrté proběhne ve spolupráci s Masarykovým gymnáziem. letos se můžeme těšit na Václava Cílka, Alenu Mornštajnovou a Jiřího Jílka.

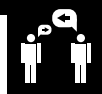
Určitě zopakujeme v květnu Noc literatury a o prázdninách loňskou novinku – „Čtení na střeše“.

K našim záměrům patří i stále výraznější zaměření na vzdělávací aktivity. Se vzděláváním veřejnosti jsme začali již v předchozích letech zejména v rámci evropských projektů. V současné době vyvíjíme několik kurzů otevřených jak seniorům, tak široké veřejnosti a je o ně čím dál větší zájem. Zájemci se tak mohou zúčastnit např. kurzu partnerské komunikace, počítačových kurzů, kurzů fotografování či úpravy digitálních fotografií, ale nabízíme také kurz pečení kváskového chleba, kurz trénování paměti, kurz zentangle, kurs spirovné češtiny pro Čechy či jazykové kurzy.

Novinkou bude v letošním roce o prázdninách přírůstekový tábor pro děti 3.–6. třídy s výukou fotografování.

Organizační součástí vaší knihovny je Turistické informační centrum. Mohla byste nás podrobněji seznámit s propojením činnosti TIC a knihovny? Je Turistické centrum pro knihovnu přínosem?

Turistické centrum je přístupné bezbariérově přímo z chodníku, což je velká výhoda. Na své si zde přijdou jak turisté – zejména na léto a v zimě, tak také Vsetiňáci, kteří sem mohou přijít vrátit

knihy (nemusí do patra), číst denní tisk nebo si dát kávu. Informační zázemí je společné, pracovníci TIC mají přístup do regionálních informací knihovny. Knihovníci, kteří zde mají sobotní služby, jsou nuceni doplnit si znalosti regionu – zejména turisticky zajímavé informace. Prostory TIC využívá knihovna také k výprodejům knih, ke kabelkovému jarmarku, k menším výstavám. Je zde umístěn i Family Point.

V našem rozhovoru se zaměříme na dlouholetou práci Masarykovy veřejné knihovny s regionální literaturou, na soutěže, besedy, přednášky a ediční činnost vycházející z tradic vašeho regionu. Od roku 1999 organizujete oblíbenou soutěž O poklad strýca Juráša, konal se cyklus Nejen vsetínští rodáci a další. Mají tyto aktivity dobrou odezvu a především, zajímají mladé lidi?

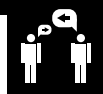
Soutěž O poklad strýca Juráša má opravdu již dlouhou tradici, výhodou je, že na ni slyší i učitelé zejména na základních školách v celém okrese Vsetín. Je to cesta, jak ve spolupráci se školou

přimět mladé „tvůrce“ k přihlášení do soutěže, jak je motivovat k psaní, povzbudit fantazii dětí, posílit vztah k regionu... Vždycky nás několik prací pozitivně překvapí.

Regionální témata jsou neustále „v kurzu“ – jak ve spolupráci se školami, tak také při besedách se seniory (plánovaný modul Akademického roku nejen pro seniory Valašská lidová architektura, výtvarné umění na Valašsku, regionální literatura a folklór.)

Je fond regionální literatury ve vaší knihovně obsáhlý? Spolupracujete v této oblasti, při získávání dokumentů a materiálů, s paměťovými institucemi v regionu? Využívají regionální fond čtenáři, učitelé, odborníci?

Fond regionálního oddělení zpracováváme a uchováváme systematicky od 70. let. V současné době obsahuje cca 2400 svazků. Při doplňování spolupracujeme jak s paměťovými institucemi, tak s veřejnou správou i neziskovým sektorem – snažíme se doplňovat pokud možno téměř vše, co na Valašsku vychází.

Práce s regionální literaturou dostala nový impuls v rámci spolupráce s Hornonitrianskou knižnicou v Prievidzi, s níž jsme realizovali společný moc hezký projekt „Regionálne cennosti“. I pod dojmem tohoto projektu připravujeme ve spolupráci se SKIPem Velká Morava v květnu seminář na téma „Knihovna a její kořeny v obci“, kde by se o práci s regionální literaturou mělo hovořit.

Masarykova veřejná knihovna je také známá svou účastí na nejrůznějších projektech. Jako jedni z prvních jste začali získávat finanční podporu z velkých projektů mezinárodních, z projektů EU. Podílíte se svou činností na naplňování některého projektu (specifikujte) v současné době?

V loňském roce jsme dokončili dva projekty financované z Fondu mikroprojektů, oba ve spolupráci se Slovenskem, a to již zmiňované Regionálne cennosti a Barevný svět poznání. V současné době připravujeme projekt týkající se mezinárodní výměny zkušeností v rámci programu Erasmus+, uzávěrka je v březnu 2015.

Osobní

Paní ředitelko, zmínily jsme se o projektech, které vyžadují zcela jiný přístup nejen k obsahovému vymezení, formulacím požadavků, ale také náročné formální zpracování žádostí apod. Přesto, že tyto projekty nezpracováváte sama, musela jste jistě získat nové znalosti, dovednosti. To se týká i dalších, stále se rozvíjejících knihovnických činností a služeb. Jaký je váš názor na vzdělávání ředitelů knihoven?

Bez vzdělávání ředitelů si svou činnost vůbec nedovedu představit. Jsem opravdu vděčná za semináře v Jihlavě, které se týkají zejména právníckého minima. Účastním se ráda také

vzdělávacích akcí Goethe Institutu, který vždy přijde s něčím novým a zajímavým a velmi oceňuji odborné exkurze v zahraničí, které pro nás připravuje SKIP. Ráda se účastním i dalšího vzdělávání, které SKIP připravuje.

Když jste se rozhodovala pro tuto profesi, měla jste nějaké plány, očekávání? Dovedla jste si svou budoucí práci představit? Splnilo se vám třeba přání pracovat v moderní krásné knihovně nebo ji přímo řídit? J

Práce v knihovně byla mým dětským snem – takže ten se mi splnil. Knihovnická práce je krásná práce. Do vedení knihovny se mi v devadesátých letech moc nechtělo, znám všechna svá osobní úskalí a omezení, která mě jako ředitelku limitují. Naštěstí spolupracuji s vynikajícím týmem, který umožňuje trvale dosahovat vsetínských knihovně maximálních výsledků.

Mám trochu obavu se vás ptát na četbu. Najdete si chvíli na zajímavou knihu (nemyslím odbornou o knihovnách)? Využíváte na svých cestách čtečku? Jaký máte vztah ke klasické a elektronické knize z pohledu čtenáře?

V poslední době čtu přece jen trochu více než dříve – málokdy večer před spaním čtení vynechám. V poslední době jsem četla od Lucie Tučkové Suzanne Renaud, Petrkov 13, Himmlerovu kuchařku (Giesbert Franz-Olivier), Měl jsem štěstí na lidi (Václav Vacek), knihu se stejným názvem od Jana Solovjeva. Čtu i detektivky. Velmi nesourodý výběr...

Vlastním i čtečku, ale knihy v klasické podobě mám raději. Čtečky mají své výhody, zejména na cestách jsou velmi dobře použitelné. Domnívám se (a doufám), že budou vedle sebe existovat knihy v klasické podobě i knihy elektronické...

Děkuji za rozhovor.
Jana Nejezchlebová

Bude vás zajímat, že...

... 110. výročí narození Viktora Emila Frankla. Psychiatr, neurolog, zakladatel logoterapie a existenciální analyzy prof. MUDr. PhDr. Viktor Emil Frankl, Dr.hc.mult. se narodil ve Vídni 26. března 1905. Otec Gabriel pocházel z rodiny knihářského mistra z Pohořelic na jižní Moravě (okr. Břeclav). Přestěhovali se do Vídně, kde se Viktor narodil. Jako děti však jezdívli v létě do Pohořelic až do počátku 2. světové války. Studoval na světových univerzitách a byl jmenován profesorem neurologie a psychiatrie na Vídeňské univerzitě. V roce 1941 byla celá rodina poslána do koncentračních táborů. Po návratu v roce 1945 začal hned psát znovu významné vědecké dílo *Lékařská péče o duši* (jeho rukopis zašitý v kabátě musel v Osvětimi odevzdat) a potom, během 14 dnů, napsal biografickou zprávu o prožitcích v koncentračních táborech *A přesto říci životu ano – Psycholog prožívá koncentrační tábor*. Kniha vyšla (v prvním vydání anonymně) v milionových nákladech po celém světě. V. Frankl učí lidi hledat smysl existence, mít životní cíl a oslovuje lidi i v současné době. Při pracovní návštěvě Masarykovy univerzity (Psychologického ústavu) v Brně mu byla předána 17. 3. 1994 zlatá medaile univerzity a byl jmenován čestným doktorem Univerzity Karlovy v Praze. Viktor Frankl Institute Vienna viz www.viktorfrankl.org.

... zakladatel sociální sítě Facebook Mark Zuckerberg si dal pro letošní rok veřejně předsevzetí. Chce více číst, jeho snahou je zvládnout nejméně 2 knihy měsíčně. Mark Zuckerberg si dává každý rok jinou osobní výzvu. Cílem je naučit se něco nového, ne se stále věnovat pouze sociální síti. V rozhovorech říká, že považuje čtení knih za naplňující intelektuální činnost. Zdůrazňuje, že knihy umožňují prozkoumat téma do hloubky víc, než dovolí většina médií dnešní doby. O této své činnosti referuje na internetu a získal tak tisíce fanoušků, vlastně čtenářů. O knihách lze také diskutovat na jeho stránkách. Myslí jako Zuckerberg je kniha od Ekateriny Walter. Analyzuje pět podnikatelských tajemství, které se staly základem úspěchu firmy Facebook (Praha, Management Press, 2013).

... pod názvem 5 knihou po škole. Školní čtenářské kluby, vydala Nová škola o.p.s. v Praze potřebnou, podnětnou a návodnou publikaci, která by měla být pomocníkem i ve veřejných knihovnách. Kniha obsahuje metodiku školních čtenářských klubů, hodnocení jejich vlivu na děti, dotazníky, názory speciálních pedagogů a konkrétní příklady i názory dětí na práci v klubech. Zajímavé jsou i zkušenosti ze spolupráce s obcí. Do projektu jsou zapojeny i knihovnice z veřejných knihoven v Čechách a ze Severní Moravy.

... do Česka dorazil nový knižní fenomén. Jmenuje se Destrukční deník, jeho autorkou je kanadská ilustrátorka a konceptuální umělkyně Keri Smithová. Zvláštní kniha s prázdnými stránkami a řadou různých úkolů oslovila mladé lidi v různých zemích. U nás vychází pokračování Tohle není kniha. Nejde zde již o destrukci, ale o to, kam až knižní médium může zajít. Autorka říká, že se snaží děti a mládež přimět, aby se více zajímaly o skutečný svět, dostat je tak na chvíli od počítačů. Také je to nenásilná terapie pro mladé, kteří mají určité problémy v dospívání. Mezi pozitivními názory je také vyjádření, že kniha je žrout času a přináší zklamání. Studentka říká, že nemá na takovou knihu při studiu čas. Snad bude takových čtenářů víc.

... edice *Věda kolem nás* je soubor propagačních sešitů sloužících k prezentaci vědy, její historie a aktuálních výsledků. Jejím cílem je přehledným a srozumitelným způsobem adresáty seznamovat s jednotlivými podobami vědy a výzkumu, ale také s existencí a výzkumem jednotlivých pracovišť Akademie věd. Edici vydává Nakladatelství Academie ve spolupráci s těmi pracovišti, které mají zájem se touto formou představit veřejnosti. Každý svazek proto přinese rovněž přiměřenou informaci o pracovišti, jenž jej vytvořil. Řídícím orgánem edice je její redakční rada ustavená Radou pro popularizaci vědy. Více info: www.vedakolemnas.cz. Všechny výtisky jsou zdarma k sehnání na našich prodejnách a akcích spojených s ústavu AV ČR. Jistě vhodný pomocník pro studenty a zvědavé žáky.

Kramerius - Digital Library

Moravská zemská knihovna v Brně - December 14, 2014
Books & Reference

Installed

This app is compatible with some of your devices.

★★★★☆ (7)

Kramerius je digitální knihovna, díky které můžete prohlížet díla, která již nepodléhají autorskému zákonu. Naleznete zde klasická díla, historické spisy, staré noviny a časopisy, kolekce map a další digitalizované dokumenty.

Aplikace je zatím pouze v beta verzi. Prosíme Vás proto o shovívavost při hodnocení a o pomoc s testováním aplikace. Máte-li jakékoliv připomínky, otázky, nápady, nebo jste našli chybu, kontaktujte nás na developer@mzk.cz.

STAHUJTE

**DIGITÁLNÍ
KNIHOVNA
MZK
DO KAPSY**

bit.ly/digitalni-knihovna-Kramerius